FÜR OFELIJA
(Mitologija utapljanja)

Po motivih kratke zgodbe Raymonda Carverja,

Toliko vode tako blizu doma.

FÜR OPHELIA
(Uppumise mütoloogia)

Raymond Carveri novelli

„Nii palju vett nii kodu lähedal" motiividel

Maša Pelko

Eesti keelde tõlkinud Liis Aedmaa

DOSEL
DRAMA
OF SMALLER
EUROPEAN
LANGUAGES

PREŠERNOVO
GLEDALIŠČE

Co-funded by
the European Union

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 293150211

ISBN 978-961-96946-7-1 (PDF)

Prevod drame ***FÜR OFELIJA (Mitologija utapljanja)*** slovenske avtorice **Maše Pelko** v estonščino je nastal v okviru projekta **Drama of Smaller European Languages (DoSEL)**, ki ga Evropska unija sofinancira v okviru programa Ustvarjalna Evropa. DoSEL prispeva k varovanju kulturne in jezikovne raznolikosti v evropskem kulturnem prostoru, zlasti na področju dramatike in gledališča, tako da izboljšuje pogoje za transnacionalno ustvarjanje, prevajanje in uprizarjanje evropske dramatike, napisane v manjših evropskih jezikih.

Partnerji projekta DoSEL so **Prešernovo gledališče Kranj, Slovenija** (vodilni partner); **Teatro Arriaga Antzokia, Bilbao, Baskija, Španija**; **Estonska gledališka agencija, Talin, Estonija**; **Narodno gledališče Ivan Vazov, Sofija, Bolgarija**; **Narodno gledališče Kosova, Priština, Kosovo**; **Nacionalna agencija za uprizoritvene umetnosti / Teatru Malta, Valletta, Malta**; **Sala Beckett, Barcelona, Španija**; in **Hrvaško narodno gledališče v Zagrebu, Hrvaška**.

Za več informacij obiščite: **dosel.eu**

Näidendi ***FÜR OPHELIA (Uppumise mütoloogia)***, mille autor on Sloveenia näitekirjanik **Maša Pelko**, eestikeelne tõlge valmis projekti **Drama of Smaller European Languages (DoSEL)** raames. Tegemist on Euroopa Liidu programmist „Loov Euroopa“ kaasrahastatud koostööprojektiga.

DoSELi eesmärk on laiendada väikestes Euroopa keeltes kirjutatud näidendite rahvusvahelist tuntust ja kättesaadavust ning edendada nende lavalejõudmist, aidates nii säilitada Euroopa kultuurilist ja keelelist mitmekesisust.

DoSEL projekt sünnib kaheksa Euroopa kultuuriorganisatsiooni koostöös, nende seas **Prešereni Teater Sloveeniast** (juhtpartner), **Arriaga Antzokia Teater Baskimaalt**, **Eesti Teatri Agentuur**, **Bulgaaria Ivan Vazovi nimeline Rahvusteater**, **Kosovo Rahvusteater**, **Malta Riiklik Etenduskunstide Agentuur ja Teatru Malta**, **Horvaatia Rahvusteater** ning **Sala Beckett Katalooniast**.

Lisateavet leiab aadressilt: **dosel.eu**

FÜR OFELIJA
(Mitologija utapljanja)

Po motivih kratke zgodbe Raymonda Carverja,
Toliko vode tako blizu doma.

Maša Pelko

VLOGE

Ona

Njena tašča

Njen mož

Drugi: prvi, drugi in tretji moški / policist, policistka / odvetnik / zdravnik / vodovodar / gost / prodajalka

Igralka, ki bo igrala njeno hči

POD ČRTO

Besedilo je sestavljeno iz dramskih prizorov, slik, navodil, opomb, zvočnih posnetkov in komentarjev. Uporaba je seveda poljubna, priporočilo gre zgolj v smer, da se zaporedja prizorov nikoli ne izvaja po dejanskem časovnem zaporedju, kot bi bilo kronološko pravilno.

Enako velja tudi za glasbeni izbor, gre za priporočila, ne obvezo.

Opombe, v kolikor se jih uporabi in glede na način, na katerega so izvedene, so mišljene kot material za vlogo Njene tašče.

Imen v besedilu ni. Z razlogom. Lahko se jih pusti kot prazna mesta, lahko zapolni po izbiri. Pomembno je samo, da igralka, ki bo igrala njeno hči, na začetku operira z lastnim imenom.

PRVA SLIKA

Na oder pride Ona. Mrmra komad Remember me Diane Ross.

ZVOČNI POSNETEK

Igralka, ki bo igrala njeno hči, pritisne play. Slišimo posnetek. Na njem glas Nje in hčere.

- Mami, to zdaj snema.
- Ja?
- Ja. Mislim, da ja.
- Okej. S katero začneva?
- Kasandro.
- Seveda, katero pa. Okej. Torej, Kasandra je bila hčerka trojanskega kralja Priama in hčerka kraljice Hekube, sestra princev Hektorja in Parisa. Bila je izjemno lepa in pametna in vanjo se je na smrt zaljubil bog Apolon. V zameno za to, da lahko spi z njo, ji je podelil dar preroštva. Torej, imela je to sposobnost, da je videla vse, kar se bo zgodilo v prihodnosti. Ampak Kasandri Apolon nikakor ni bil všeč, zato je svoj dar uporabila za to, da je vsakič prerokovala, kje jo bo skušal ujet in se mu tako spretno izogibala. Ko je Apolon to dojel, se je razbesnel in za kazen njen dar spremenil v prekletstvo. Še vedno bo torej pravilno prerokovala, vso prihodnost človeštva bo videla jasno, ampak ji kot maščevanje, ker se mu je hotela izmakniti, absolutno nihče ne bo verjel. Tako je recimo Kasandra vsem povedala, da je trojanski konj past, ki bo uničil celo mesto, ampak je nihče ni poslušal. Na koncu, ko je bila Troja poražena, jo kot ljubico in sužnjo s seboj domov pelje mikenski kralj Agamemnon, kjer Kasandra napove svojo in njegovo smrt. Umori ju njegova žena Klitajmnestra.

PRVI PRIZOR

Zvonenje telefona.

NJEN MOŽ: : Ne oglašaj se.

ONA: : Mogoče kličejo iz vrtca.

NJEN MOŽ: Zakaj bi klicali iz vrtca?

ONA: No, zakaj bi klicali iz vrtca? Kakšno vprašanje je to?

NJEN MOŽ: Saj maš njihovo številko v imeniku, ane?

ONA: Mogoče kliče kakšna druga učiteljica. (*se javi.*) Halo?

Ja, to sem jaz. (*daljša pavza.*)

Ne, ne, ne bi hvala. (*prekine.*)

NJEN MOŽ: Sem ti rekel, da se ne oglašaj. Mogoče kličejo iz vrtca, ja gotovo, pizda. Pa kje so dobili tvojo številko? Kaj jim boš ti povedala?

ONA: Pojma nimam.

NJEN MOŽ: Da jim ne bi kaj govorila. Resno. Vem, da boš probala bit prijazna, ampak to bodo izkoristili, a slišiš?

ONA: A res misliš, da bi šla govorit z novinarji?

NJEN MOŽ: Nič nisem naredil narobe, jebemti, nič. Našli smo jo, dobesedno samo našli smo jo. Lahko bi se delali, da je ne vidimo in šli drugam, pa smo poklicali policijo. Vse smo naredili prav. Pizda materina. Kaj je? A me lahko pogledaš? Nič nisem naredil!

ONA: Okej.

NJEN MOŽ: Kaj "okej"? Kaj hočeš reč s tem?

ONA: Da boš ti že vedel.

NJEN MOŽ: Ja, bom! Še ti mi boš težila, kot da nimam vseh ostalih, ki se ne znajo brigat zase, poln kurac.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Moje ime je [redacted] in v besedilu je moja vloga označena kot "igralka, ki bo igrala njeno hči". Tudi znotraj prizorov se, razen v enem, nikoli ne pojavim kot dramski lik, vedno v vlogi didaskalije, ki uporablja premi govor. Nikoli ni do konca razčiščeno zakaj.

To je predstava o njenih starših, staršev dekleta, ki ga igram, zavoljo jasnosti torej, v tem primeru: predstava o mojih starših, o zakonu in odnosu mojih staršev.

V navedbi vlog, je moja mama zapisana kot Ona, jasno je, da je protagonistka, ostali smo imenovani v relacijah do nje: tu je potem vloga Njenega moža, torej moj oče in še Njena tašča, gre za mojo babico.

Ta drama je inspirirana s kratko zgodbo Raymonda Carverja, ameriškega avtorja, z naslovom *Toliko vode tako blizu doma*. Oziroma v originalu: *So Much Water So Close To Home*. Tudi v njej gre za zgodbo o zakonu. To besedilo je pogled hčere, torej moj pogled, na zakon mojih staršev.

Prva scena v kronologiji njune zgodovine je izrazito preprosta. Začne se kot vsaka velika romantična zgodba. Moški in ženska v zgodnjih dvajsetih sta se po nesreči znašla v istem prostoru, neko poletno soboto zvečer. Med njunima prihodoma mine približno 40 minut, sedita za mizama, ki sta približno sedem metrov narazen. Sta precej let mlajša od igralca in igralke na odru, ampak, da se izognemo slabi maski ali dvojnemu kastingu, si je treba te mlajše različice pač predstavljati. Prideta v drugačni družbi, sedita za popolnoma drugim omizjem, pijeta čisto drugo pijačo. Ne srečata se niti, ko za šankom naročita novo, niti ko gresta na stranišče. Seveda pa tudi zanju velja kot za vsako romantično zgodbo - srečala se bosta točno v trenutku, ko se bosta morala. Povezal ju bo preprost duet med Diano Ross in The Temptations. Kaj točno se je zgodilo, na tej točki še ni zares pomembno. Bolj ključno je, kako se je večer zaključil.

Moški in ženska stojita vsak na svoji strani odra, se smejita, se gledata. Glasba neverjetno naglas. I'm Gonna Make You Love Me, Diana Ross in The Temptations. V nekem trenutku si tečeta nasproti, si skočita v objem in se začneta nekontrolirano poljubljati.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ob tem pa si je potrebno zapomniti eno: to seveda ni romantična zgodba.

NAVODILO

"Pokrči noge, nastavi stopala, velik krog in stop, ena, dve, pokrči kolena, nastavi stopala, velik krog in stop, ena, dve. Kot da rišeš očala, ena, dve. Še enkrat: pokrči noge, nastavi stopala, velik krog, tako ja. Gremo, stop, ena, dve, pokrči kolena, nastavi stopala, še enkrat, velik krog in stop, ena, dve."

DRUGI PRIZOR

Telefon zvoni. Telefon zvoni. Telefon zvoni. Oglasi se dežurna policajka na policijski postaji.

POLICISTKA: Policijska postaja, prosim.

Gospod, kar lepo počasi, pojdiva od začetka. Kakšno smrt, kaj se je zgodilo?

Dobro, gospod. Našli ste torej truplo?

Razumem. Super. Mi poveste prosim s kom govorim?

Gospod [redacted]. Super. Poznate te ljudi, katerih imena ste zdaj našteli?

Odlično. Našli ste torej truplo?

Kje ste ga našli, gospod?

Prav, ste vi še vedno tam?

Dobro. Poglejte, poslali bomo naše ljudi na terenu proti vam, mi poveste kje točno se nahajate?

Prav, avto je na poti, lepo bi vas prosila, da počakate tam.

Gospod, ali veste, kdo je truplo?

Gre za žensko torej?

Ste prepričani, da je mrtva?

Gola je?

Ali ste videli kakšne znake poškodb na telesu, morda orožje v bližini?

Kdo vam je rekel?

Prav, gospod. Kdaj točno ste našli truplo?

Aha, kličete pa danes?

Dobro, lepo bi vas prosila, če ostanete z mano na vezi, dokler policija ne prispe.

No, pa vendar. Mi lahko prosim poveste vaše podatke? Torej datum rojstva, kraj bivanja.

Brez skrbi gospod, samo za standarden postopek gre.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Časovno zaporedje te predstave nima neke jasne logike, zato je pomembno samo eno: ključna točka v predstavi je smrt, neka smrt, ki zaznamuje celotno dogajanje. Kot v življenju: dogajanje se deli na pred in po. Tako je tudi

v tem tekstu. Na to smrt se bom tekom predstave referirala kot na dogodek. Torej pred in po dogodku. Vse ostalo je stvar interpretacije in intuicije. Preprosto vaše odločitve. Na koncu bo vse skoraj popolnoma jasno, to obljubim.

OPOMBA

"Nihče ne stopi dvakrat v isto reko, ker to ni več ista reka, pa tudi sam ni več isti človek."
- Heraklit

TRETJI PRIZOR

Trije moški. Eden od njih, Njen mož, se je ravno umaknil. Prišli so na ribarjenje. Vse tako, kot mora biti: pesek, grmičevje, trstike, komarji. Mrači se, daleč od doma so.

TRETJI MOŠKI: Kam je šel?
PRVI MOŠKI: Scat, se mi zdi.
DRUGI MOŠKI: Najlažje je pa it scat, ko je treba delat.
TRETJI MOŠKI: A v reko?
PRVI MOŠKI: Ne vem. Najbrž, ja.
DRUGI MOŠKI: V grmovje pa ni mogel?
TRETJI MOŠKI: A tukaj napnem?
PRVI MOŠKI: Ja, pomojem. Na drevo priveži zgornjo plahto, če bo slučajno neurje.
DRUGI MOŠKI: Pizda.
TRETJI MOŠKI: Kaj?
DRUGI MOŠKI: Ma, pozabil sem čike.
PRVI MOŠKI: Imam jaz. Na.
DRUGI MOŠKI: Imaš vžigalnik?
PRVI MOŠKI: Kaj?
DRUGI MOŠKI: Če maš vžigalnik?
PRVI MOŠKI: Ne vem, šibice mogoče nekje.
DRUGI MOŠKI: A imaš ti vžigalnik?

TRETJI MOŠKI: Ne vem, mogoče nekje na dnu ruzaka. Počakaj zdaj.

DRUGI MOŠKI: Daj, a greš pogledat za vžigalnik, prosim.

TRETJI MOŠKI: A lahko potem prižgeš čik, ko postavimo, no...

PRVI MOŠKI: Jaz grem po veje.

TRETJI MOŠKI: Čakaj, tu je oglje.

DRUGI MOŠKI: Ne veje, ne oglje nam čisto nič ne koristijo, če nimamo vžigalnika.

TRETJI MOŠKI: [redacted] ga ima gotovo.

PRVI MOŠKI: [redacted] je šel očitno plavat.

DRUGI MOŠKI: Ali pa srat.

TRETJI MOŠKI: Daj, a primeš prosim?

DRUGI MOŠKI: Kaj pa, če vsi skadimo enega v miru in potem postavimo vse? Eno pivo, en čik, saj smo se nahodili.

TRETJI MOŠKI: Noč bo vsak čas.

DRUGI MOŠKI: Pa dobro, saj mamo baterije.

Njen mož pride nazaj. Ni čisto pri sebi.

TRETJI MOŠKI: A si zrihtal? Smo se že ustrašli, da si šel plavat.

DRUGI MOŠKI: Daj, a maš vžigalnik?

NJEN MOŽ: (*potipa po žepu.*) Aha. Na.

PRVI MOŠKI: Hvala bogu.

NJEN MOŽ: Daj, pridte sem.

DRUGI MOŠKI: Ravno smo se zmenili, da enega skadimo, a nismo? Usedi se.

NJEN MOŽ: Daj, samo pridite sem.

PRVI MOŠKI: Kam?

NJEN MOŽ: Do vode. Nekaj... Dej pridte.

OPOMBA

Telefon zvoni. Telefon neha zvonit.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni v nedogled, nihče se ne javi.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Moja mama je hotela biti pisateljica. Doštudirala je književnost. Kot študentka je začela delat na bazenu. Službe na svojem področju ni dobila. Počasi so tečaji plavanja iz nekajkrat na mesec prerasli v nekajkrat na teden in potem na vsak dan. Začela je manj brat in nehala je pisat. Ena izmed reči, ki jih je ohranila še iz časa študija, je obsesivna potreba po strukturiranju življenja v sezname. Zato vsem štirim protagonistom tega besedila pripadajo seznami, ki imajo zanje nek pomen znotraj besedila.
Moja mama ima dva. Prvi je naslovljen: "*ključno - letošnje leto*" s štirimi točkami; drugi pa "???" s prav tako štirimi točkami.

ZVOČNI POSNETEK

Na posnetku njen glas. Ona, ki pripoveduje hčeri.

- Had, bog podzemlja, je postal obseden z Perzefono, hčerko Demetre, boginje rodovitnosti in zemlje. Iz strahu, da bi ga zavrnila, se odloči, da jo ugrabi ter na silo odpelje v podezemlje. Tam jo prisilil, da postane njegova kraljica. Demetra ob hčerinem izginotju zapade v obup, in, ker je kot boginja rodovitnosti v svoji žalosti popolnoma zanemarila zemljo, so ljudje začeli umirati od lakote. Ne glede na vsa moledovanja, se je Demetra pogreznila v svojo žalost. Da ne bi človeštvo izumrlo, se je Zevs s Hadesom dogovoril, da lahko Perzefona pol leta preživi s svojo materjo na površju zemlje, drugo polovico leta pa

mora ostati v podzemlju kot kraljica mrtvih. Tako šest mesecev Demetra žaluje za svojo hčerjo in takrat zima pokrije zemljo, ki postane nerodovitna, druga polovica leta, ko se Perzefona vrne domov, pa prinese nazaj življenje, pridelek in obilje. Mit pravi, da je Had zahteval od Perzefone, ko se je prvič vračala na zemljo, da poje nekaj pešk granatnega jabolka. Te imajo po legendi moč, da jo za večno zvežejo s podzemljem, ki mu nikoli več ne bo mogla pobegnit in se bo prisiljena vsake pol leta vrnit nazaj k njemu.

ČETRTI PRIZOR

Zvonenje telefona. Štirje moški stojijo, ob avtu, nervozni so in kadijo. Vsi gledajo Njenega moža, ki ima telefon naslonjen ob uho in čaka, da se kdo na drugi strani javi.

NJEN MOŽ: Ja, ja. Zdravo. Mislim, dober dan... Ja. Rad bi prijavil, mislim, prijavili, mi, radi bi prijavili smrt.

Am, kako naj to opišem? Našli smo... Pač mrtvega človeka.

Truplo. Ja, našli smo truplo in vas zato kličemo.

Jaz sem [redacted], tukaj so še [redacted], [redacted] in [redacted].

Ja. Prijatelji smo. Skupaj smo na dopustu.

Ja.

V reki [redacted], torej zataknjeno v vejevje, tukaj približno dve uri hoje od [redacted], kjer je ribolovska točka, no, ne vem če je, mislim, da je, tu vsako leto lovimo, skratka od vasi po poti do reke in potem naprej, samo naravnost še kakšno uro, ne vem, ne znam opisat bolje.

Ne, tam ni signala, zdaj smo v tej najbližji vasi, kjer smo parkirali, tu je signal in zato kličemo.

Ja, tu je bar [redacted] tukaj zdaj čakamo.

(*drugim moškim*) Pravi, da moramo počakat policijo tu... Ja, prav ja.

Kaj? Ne, kako naj to vemo, samo tam je ležala pač.

Ja, ženska je.

Naga leži nepremično z glavo v vodi. Težko bo kaj drugega.

Ja.

Ne, nič. Aja, neke modrice ma na roki. No, to nism jaz videl, to so mi rekli.

[redacted] mi je rekel. (*pogleda drugega moškega, ki se začne razburjat.*) Ja, kaj, če je vprašala?

Ja, predvčerajšnjim. Ne, včeraj. Ja, včeraj smo jo videli, ko smo šli prvič lovit ribe. Torej prišli smo predvčerajšnjim in postavili kamp in šli spat in dopoldan, ko smo šli lovit, smo jo videli.
Ja, na nevihto se je pripravljalo, pot je zoprna, si nismo upali.
Aha ja, baterija mi bo crknila, nisem polnil telefona že tri dni.
Ja, ja. Zakaj pa to rabite? Mislim, saj bomo počakali tukaj. Nič nismo naredili narobe, takoj vas kličemo.

OPOMBA

"Toliko vode tako blizu doma, zakaj je moral kilometre daleč na ribolov?"
R. Carver

DRUGA SLIKA

Zelo naglas slišimo God Only Knows, Beach Boys. Ona in njen mož na zabavi, plešeta, se smejita, se včasih poljubita. Dobro jima je, srečna sta.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Moja babica je očetova mama. V tem tekstu si deliva tri scene. Vse spadajo v prihodnost, torej nekaj preteklega časa po dogodku. Babica je edina, ki seznama v času trajanja drame nima. Začne ga namreč pisati šele po dogodku in ga piše do svoje smrti.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: To bom imela.

NJENA TAŠČA: To je pižama.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Vem.

NJENA TAŠČA: Ne moreš imet pižame.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Zakaj ne?

NJENA TAŠČA: Pižama je za spat, saj veš to. Nekaj drugega morava obleč za ven.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: To.

NJENA TAŠČA: Ne.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Zakaj?

NJENA TAŠČA: Ker je to tudi pižama in ker v pižami ne moreš hodit okrog čez dan.
Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Zakaj ne?

NJENA TAŠČA: Ker je narejena za spanje. Ne moreš je nosit zunaj. Pa še zeblo te bo. Kaj pa ta majica?

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Ne.

NJENA TAŠČA: Ta? To imaš rada.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Ne.

NJENA TAŠČA: Prav, karkoli drugega. Dobesedno karkoli drugega, samo daj to pižamo dol.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: To.

NJENA TAŠČA: Nehaj me zezat, prosim te.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Zakaj ne?

NJENA TAŠČA: To so kopalke.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: A je pižama?

NJENA TAŠČA: Ne.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: No. Rekla si karkoli drugega. To.

OPOMBA

“Črna kronika, [redacted]. [redacted]. [redacted]

Žensko truplo v reki [redacted]
Policisti so bili v ponedeljek popoldan obveščeni, da so na območju [redacted], na obrežju reke

[redacted] našli žensko truplo. Dogodek naj bi prijavili ribiči, ki so se opravili na letni izlet. Ogled kraja kaznivega dejanja je opravila ogledna skupina Sektorja kriminalistične policije Policijske uprave [redacted], v sodelovanju s policisti Policijske postaje [redacted] Ogleda sta se udeležili tudi preiskovalna sodnica in okrožna državna tožilka. Preiskovalna sodnica je odredila sodno obdukcijo, so navedli na PU-ju [redacted]. V izjavi za javnost je bilo potrjeno, da je smrt posledica kaznivega ravnanja, ob tem pa dodajajo, da zbiranje obvestil, pregled posnetkov nadzornih kamer, pregled telekomunikacijskih naprav, preiskava kraja kaznivega dejanja in preostale dejavnosti še intenzivno potekajo. O vsakem napredku raziskave bo javnost obveščena."

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Moja druga babica, mamina mama, je umrla pred dvemi leti. Moja mama, ki ni ničesar napisala že deset let, v treh tednih ob večerih napiše novelo o odnosu s svojo mamo, ki ji jo prijavi na radijski natečaj. Izmed osemsto zgodb je ena od petih izbranih, katerih odlomek preberejo v večerni oddaji, enkrat pozimi. Izbrane odlomke hkrati informativno pošljejo v vse državne knjižne založbe in ena izmed njih še isti dan kontaktira mamo. Ponudijo ji dogovor, novelo izdajo v knjižni obliki. Dobi nagrado prvenca knjižnega sejma in nominacijo za najboljše literarno delo leta, hkrati pa podpiše dogovor za dve literarni deli v naslednjih dveh letih. Oče je največji podpornik njenega dela.

PETI PRIZOR

Po zajtrku. Mož in žena skupaj za mizo.

NJEN MOŽ: Mrtva je bila, pa kaj bi rada od mene?

ONA: Pa saj to je to, mrtva je bila. Morali bi ji pomagati.

NJEN MOŽ: Pa kaj govoriš, kako naj pomagam truplu?

ONA: Da pokličeš ljudi, ki bodo poskrbeli zanjo!

NJEN MOŽ: Pa a si ti zmešana? Mrtva je bila. M R T V A. Kako boš poskrbel zanjo?

ONA: In kaj bi ti? Če bi nekdo našel Tvoje truplo, zataknjeno med veje, v ledeni vodi? A ne bi hotel, da delajo s tabo spoštljivo? Da čim prej tvoja družina izve, da te prepoznajo, da te posušijo in ugotovijo, zakaj si umrl? Da te pokopljejo?

NJEN MOŽ: Moja družina? Hočeš reč ti?

ONA: Ja, jaz ja. A ne bi hotel, da čim prej zvem, kaj se ti je zgodilo?

NJEN MOŽ: Pa kaj naj bi? Dve uri hoje je od avta, mrak se je delal, signala ni bilo. Skupaj smo se dogovorili, da malo počakamo.

ONA: Vi ste počakali dva dni! Tam zraven ste lovili ribe.

NJEN MOŽ: Skupaj smo se zmenili, a razumeš! Celo leto čakamo na teh par dni. Saj smo se vrnili tri dni prej.

ONA: Pa a se ti slišiš? Res, čestitke. Upam, da ste ponosni nase. Ne bo vam eno trupelce pokvarilo moškega dopusta. Ane? Saj garate!

NJEN MOŽ: Nima smisla, res. Niti probala me nisi razumet. Samo bolščiš vame -

ONA: Bolščim?

NJEN MOŽ: Ja, bolščiš in pizdiš. Namesto, da bi zaščitila svojo družino. Še posebaj ob vsem, kar se dogaja!

ONA: Kaj se pa dogaja?

NJEN MOŽ: Ma to vse med nama, to celo zadnje leto, namesto, da bi zdaj potegnila z mano, da bi bila ekipa, ne, ti pičiš proti meni, kot da sem karkoli naredil narobe.

ONA: Kaj če bi bila jaz?

NJEN MOŽ: Kaj?

ONA: Če bi jaz ležala v tisti vodi, naga, in bi neki moški zraven mojega telesa lovili ribe?

NJEN MOŽ: Pa daj nehaj, prosim te.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Moj oče je bil relativno uspešen dizajner, v nekem trenutku je delal za vse večje naročnike firme, kjer je bil zaposlen. Predvsem je bil šarmanten, ljudje so ga imeli radi in radi so delali z njim. Dejansko je celotna firma slonela na njegovih strankah. Ko mu niso hoteli dvignit plače, je ustanovil svoje podjetje in stranke odpeljal s sabo. Dobro mu je šlo. Dober denar, nekaj kreative. In mislim, da je dejansko užival v svoji službi. Pomemben je bil.

Očetov seznam v tem besedilu je izrazito konkreten:

Šotor

Spalna vreča

Karte tarok

Posoda hrana

Baterija 2x

Konzerva grah, koruza, paradižnik mezga

Kuskus, pašta, krompir

Tablice energijske

Paštafižol/Pasulj (konz.)

Voda flaša

Viski, pivo (bencinska)

Ribiška palica + trnki/laks dodaten + pribor za postavitev

Zložljiv stol

Hlače ribiške, palerina

Tranzistor (?)

Hlad. skrinja

Vrv

Plastične vrečke

WC papir/robčki

NAVODILO

“Iztegni roke, pa jih pustiš pri miru, gremo iztegni roke, pusti ja, tako. Pokrči kolena, pete k riti. Roke pri miru. Nastavi stopala, delamo krampe. K riti pete potegni. Poslušaj, obrni stopala kot račke ali pingvini. Kar nastavi. Obrni ja. Počakaj v tej poziciji dve sekundi, zdaj pa noge skupaj, ena, dve. Tako, super, kar iztegnjene roke, kje imaš stopala. Pokrči, pokrči, do riti pa nastaviš.”

ŠESTI PRIZOR

Moški zleze v posteljo k ženski. Objame jo. Pozno ponoči je. Ona se predrami in ustraši.

NJEN MOŽ: Jaz sem, vse okej.

ONA: Zakaj si že doma? A nisi rekel, da boste do srede?

NJEN MOŽ: Dosti smo meli. Slabo vreme je bilo. Dišiš.

ONA: Ti pa ne.

NJEN MOŽ: Kako sta vidve?

ONA: Okej. Koliko je ura?

NJEN MOŽ: Ne vem, okrog štirih.

ONA: Zakaj si že doma?

NJEN MOŽ: Sem ti že povedal.

ONA: Ampak zaradi slabega vremena še nikoli niste prej prišli.

NJEN MOŽ: Ti jutri razložim, malo je komplicirano.

ONA: A ste vsi vredu?

NJEN MOŽ: Ja, ja, brez skrbi

ONA: Okej. Grem v dnevno.

NJEN MOŽ: Ne, ostani tukaj. Samo danes.

ONA: Ne vem, če je to pametno.

NJEN MOŽ: Prosim.

ONA: Okej. Lahko noč

NJEN MOŽ: Lahko noč.

OPOMBA

Igralka Natalie Wood, najbolj znana po filmu Upornik brez razloga, kjer je igrala veliko ljubezen Jamesa Deana, je mnogokrat javno govorila o svojem strah pred vodo. Filme, ki bi od nje zahtevali plavanje ali potapljanje, je zavračala. Družinski člani v njeni biografiji govorijo o njenih slutnjah, da bo voda tista, ki jo bo pokončala. Natalie Wood umre 19. novembra leta 1981, ko v nepojasnjenih okoliščinah sredi noči pade iz ladje, na kateri je bila z možem in prijateljem, in utone.

KOMENTAR

Moja babi je zmeraj govorila, da je tisto, česar se najbolj bojiš, pravzaprav tvoja usoda. In govorila je tudi, da če ne bil pripravljen na spremembo, se možnost za spremembo sploh ne bi pojavila. Enkrat po dogodku, še vedno kot otrok, sedim na tleh svoje sobe.

NJENA TAŠČA: A si lačna?

Igralka, ki bo igrala njeno hči odkima.

NJENA TAŠČA: A prideš v dnevno sobo?

Igralka, ki bo igrala njeno hči odkima.

NJENA TAŠČA: Vsi so šli. Lahko kakšen film pogledava.

Igralka, ki bo igrala njeno hči odkima.

NJENA TAŠČA: Ta obleka je res lepa.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Ja, mami mi jo je kupila.

NJENA TAŠČA: Paše ti.

Igralka, ki bo igrala njeno hči pokima.

NJENA TAŠČA: Na, malo torte sem ti vseeno prinesla.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Ne.

NJENA TAŠČA: Daj no.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Ne.

NJENA TAŠČA: Prosim, čisto malo. Res je dobra.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Ne bom.

NJENA TAŠČA: Nič nisi jedla.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Nisem lačna.

NJENA TAŠČA: A ti jo pustim tukaj?

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Ne.

NJENA TAŠČA: Za potem, mogoče.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Ne.

NJENA TAŠČA: Daj no -

Igralka, ki bo igrala njeno hči jo prekine: Ne bom te neumne torte, sadje ima not.

NJENA TAŠČA: Kaj?

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Ne jem sadnih tort. Ogabno mi je to kuhano zdrizasto sadje v sladicah.

NJENA TAŠČA: Oprosti, nisem vedela.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Sej vem, da nisi vedela. A lahko zdaj greš prosim?

NJENA TAŠČA: Ja. oprosti. A boš kej drugega jedla?

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Ne.

OPOMBA

"Tvoje školjčne postelje se spomnim.
Oče, ta gost zrak je ubijajoč.
Jaz bi dihala vodo."
S. Plath

OPOMBA

Telefon zvoni. Telefon neha zvonit.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni v nedogled, nihče se ne javi.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Oče je bil največji podpornik maminega pisanja. Od vedno. A hkrati je po kronologiji dogodkov jasno, da se od tiste točke, ko mama dejansko nekaj napiše, nekaj izda in dobi neko potrditev, stvari začnejo spremnjat.
Prvi dogodek na maminem seznamu "*ključno*" je označen pod besedo "*nagrada*", zapiše ga po tem, ko se vrneta iz podelitve nagrad najbolj perspektivnih dizajnerskih firm.

ONA: Žal mi je.

NJEN MOŽ: Prosim?

ONA: Žal mi je.

NJEN MOŽ: Za?

ONA: Za to situacijo. Bedno je. Zate.

NJEN MOŽ: Ni treba, da ti je žal zame.

ONA: Pa saj veš, kaj mislim.

NJEN MOŽ: Mhm. Ampak ni potrebe, da se tako postavljaš nad mano.

ONA: Ne, saj se ne. Res ne.

NJEN MOŽ: Prav.

ONA: Oprosti, če je izpadlo... Čeprav... Oprosti, v resnici ne vem, kaj je problem, zakaj si zdaj jezen name?

NJEN MOŽ: Nisem jezen.

ONA: Ne, si samo pasivno agresiven?

NJEN MOŽ: Ne rabim zdajle še tega.

ONA: A se lahko samo pogovoriva? Res nisem hotela nič -

NJEN MOŽ: Jaz mislim, da si ti uživala.

ONA: Prosim?

NJEN MOŽ: Uživala si v tem, da si bila v centru pozornosti.

ONA: Oprosti, kaj ti govoriš? Bila sva na podelitvi nagrade, za katero si bil ti nominiran?

NJEN MOŽ: Ja, ampak koga to briga, ti si zdaj zvezda, ti dejansko maš nagrado.

ONA: Nagrado mestnega knjižnega sejma, ljubi. Ni to Nobelova. Pa tudi... Sploh ne vem, zakaj moram to kakorkoli utemeljevat. O čem govoriva midva?

NJEN MOŽ: Realno, tudi če me danes ne bi bilo tam.

ONA: Sploh ne vem, kaj ti je, res. A to je nek ego problem? Res mi je žal, da ti danes ni ratalo, samo to nima nobene veze z mano.

NJEN MOŽ: Seveda ima. Poglej, totalno sem ponosen nate -

ONA: A res?

NJEN MOŽ: Ja seveda, ampak a misliš, da me ne vidijo vsi naenkrat vsu samo kot moškega iz tvoje knjige -

ONA: Kaj? V enem poglavju se pojaviš, pa še to brez imena, kot neznan otrok. Kdo to poveže?

NJEN MOŽ: Vsi! Ravno dovolj si napisala, da so ljudje začeli govorit o tem.

ONA: Ljubi, ljudem je vseen. Nihče ne govori o tebi.

NJEN MOŽ: Uf, hvala ti.

ONA: Kaj? Ne razumem.

NJEN MOŽ: Noben ne govori o meni. Kul. A o tebi pa govorijo?

ONA: Oprosti, ampak te debate ne bi mela, če bi danes ti dobil nagrado.

NJEN MOŽ: Jebi se.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Tisto noč ni spal doma. Naslednji dan sta se pogovorila. In opravičila. Ampak ta pogovor je nekje ostal.

OPOMBA

“Obstaja ena stopnja občutka fejla, neuspeha, ki ubija.

Obup je kot poplava.

Lahko se pretvarja, da je Julianne Moore v *Urah do večnosti*.

Kirsten Dunst v *Melanholiji*.

Naj lije, pička mu materina!

Nikoli ne bo imel budžeta, da nekaj takega postavi na oder, posname."

—D. Pešut

ZVOČNI POSNETEK

Na posnetku njen glas. Ona, ki pripoveduje hčeri.

- Orfej je bil eden najboljši antičnih glasbenikov, nesmrtno zaljubljen v svojo ženo Evridiko. Nekoč pa je Evridiko ugriznila kača in Orfej njene smrti ni mogel preboleti, zato se je podal na nemogočo pot v podzemlje, da jo pripelje nazaj. Kljub temu, da ga Evridika po nekaterih mitih prosi, naj tega ne počne, on ne obupa, in na koncu s svojo glasbo prepriča Hada in Perzefono, kralja in kraljico podzemlja, da jo spustita. Obljubita mu vrnitev Evridike med žive, pod pogojem, da se, dokler ne dosežeta površja zemlje, ne obrača nazaj in zgolj zaupa, da hodi za njim. Čeprav ga Evridika moleduje, naj verjame, Orfeja premami dvom in zgrabi ga negotovost, zato se, tik preden se vrneta domov, obrne. Evridika, ki je stala tam, izgine in se vrne v podzemlje. Tam ostane za zmeraj, Orfej pa nikoli ne neha objokovati njene smrti.

SEDMI PRIZOR

Moški ob napol postavljenih šotorih, sedijo na tleh. Mrači se. Odprt viski kroži med njimi. Tišina.

PRVI MOŠKI: A bomo zakurli vsaj? Mraz postaja.

Tišina.

NJEN MOŽ: A ti maš signal tu?
TRETJI MOŠKI: Ne. A gremo do vasi? Pa od tam pokličemo.
DRUGI MOŠKI: Skoraj je že tema.
PRVI MOŠKI: In mraz.

Tišina.

TRETJI MOŠKI: Ne mormo je kar tako pustit pa tu zraven sedet.
DRUGI MOŠKI: A mi daš viski?

Tišina.

TRETJI MOŠKI: A bi jo moral dat ven iz vode?

DRUGI MOŠKI: A si normalen?

TRETJI MOŠKI: Ja, kaj jaz vem.

PRVI MOŠKI: Samo pustmo jo pri miru.

Tišina.

NJEN MOŽ: Morali bi prijavit.

Tišina.

TRETJI MOŠKI: A je zihr mrtva?

DRUGI MOŠKI: Ti res nisi normalen.

TRETJI MOŠKI: Pa pizda, kaj si ti pameten!

DRUGI MOŠKI: Pa če je naga, z glavo v vodi, zataknjena v veje. Kaj bo delala tam, če ne bla mrtva? Idiot.

TRETJI MOŠKI: Odjebi.

NJEN MOŽ: Daj, a data mir, no.

TRETJI MOŠKI: Jaz res mislim, da to ni hec. Tam je truplo. Nekaj je treba naredit. To je zihr prekršek, da ne greš takoj prijavit.

DRUGI MOŠKI: Poglej, noč bo vsak čas, mraz postaja. Zjebani smo. Pot ni dobro označena. Pa tudi spil smo že nekaj.

PRVI MOŠKI: Jaz si ne upam zdaj nazaj.

NJEN MOŽ: Jaz tudi mislim, da je lahko nevarno.

Tišina.

TRETJI MOŠKI: Daj sem. (se stegne po viski.) Kaj, bomo postavil kamp in spal zraven trupla?

Tišina.

NJEN MOŽ: Gremo pač jutri zjutraj. Takoj, ko se zbudimo. Rečemo, da smo prišli že v mraku in je nismo vidli.

DRUGI MOŠKI: Pizda, celo leto se tega veselim. Teh petih jebenih dni. Celo leto. Naj se jebe vse, res.

Tišina.

PRVI MOŠKI: Sej nikamor ne bo šla.
TRETJI MOŠKI: Daj utihni, no.
DRUGI MOŠKI: Hočem samo rečt, da se ji nič ne more zares več zgodit. Sam to. A jo zdajle prijavimo pa pride policija ali pa čez tri dni, noben ji ne more pomagat. Samo to.
TRETJI MOŠKI: Nehaj.

Tišina.

DRUGI MOŠKI: Jaz se strinjam s tabo. Res ji ne mormo pomagat.
NJEN MOŽ: Dajmo samo nehat. Prav, jutri zjutraj gremo nazaj. Gremo zdej postavit za spat, preden spijemo cel viski.

Tišina.

PRVI MOŠKI: A mislite, da je bila nesreča?
DRUGI MOŠKI: Kaj, a da je šla plavat? Voda ma pet stopinj.
TRETJI MOŠKI: Mogoče se je pa spotaknila pa se je udarila ob skalo pa izgubila zavest pa se pač utopila.
DRUGI MOŠKI: A pred tem se je pa slekla do nagega?
NJEN MOŽ: Kaj pa če je sama?
DRUGI MOŠKI: Pomojm če se hočeš ubit, greš to delat nekam, kjer je vsaj malo bolj zihr.
PRVI MOŠKI: To je res, tukaj ni nobenih tokov pa še voda je makismalno meter pa pol globoka.
TRETJI MOŠKI: Jaz bi samo še enkrat poudaril, da smo se odločili, da ne bomo šli prijavit trupla, za katerega smo skoraj zihr, da je posledica umora.
DRUGI MOŠKI: Ej, kaj je razlika med umorom in ubojem?
TRETJI MOŠKI: Kaj je s tabo?
PRVI MOŠKI: A je kdo pomislu, da so njeni morilci še kje okrog? A smo lahko v nevarnosti?
DRUGI MOŠKI: Ja, gotovo nekdo, ki je ubil mlado punco, jo sleku in fuknu v reko, komaj

čaka, da napade štiri odrasle tipe.

Tišina.

NJEN MOŽ: Ne morem verjet.

DRUGI MOŠKI: Ne govori.

TRETJI MOŠKI: Dej mi ta viski, prosim.

TRETJA SLIKA

Ona in njen mož, zelo naglas slišimo Baby It's You, banda Smith. Dokaj razburjeno se pogovarjata, težko bi rekli, da se kregata, saj glasov nikakor ne razločimo, a v vsakem primeru je med njima neka tenzija, razburjata se.

OPOMBA

Telefon zvoni. Telefon neha zvonit.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni v nedogled, nihče se ne javi.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Po tem, ko je mama začela vedno več pisat in vedno več delat, sta se začela vedno več kregat. In ker nista hotela, da ju slišim, ko se prepirata, sta vedno na glas prižgala glasbo, ko sta se začela dret. Kar je bilo neverjetno ironično iz

dveh razlogov: prvič, ker sem tako še bolj z gotovostjo vedela, kdaj se kregata, ker je bila glasba čisto preglasna in drugič, ker sta vedno prižigala glasbo, ki jo imata rada, kar je bil ljubezenski pop iz šestdesetih in sedemdesetih. Seveda popolnoma skregano z vsako logiko situacije, kjer ta tip muzike uporabita, da lahko kričita drug na drugega.

Prizori, kjer sva midve z mamo, nimajo časovega niti prostorskega okvira. Spadajo lahko kamorkoli. Kot komu paše.

Igralka, ki bo igrala hči reče: Mami, mami, zbudi se.

ONA: Kaj je?

Igralka, ki bo igrala hči reče: A se lahko uležem k tebi?

ONA: Ja, seveda. pridi. Kaj je?

Igralka, ki bo igrala hči reče: Nič.

ONA: A si kaj sanjala?

Igralka, ki bo igrala hči reče: Ja. Tebe.

ONA: A je bilo grozno?

Igralka, ki bo igrala hči reče: Ne vem.

ONA: A si žalostna?

Igralka, ki bo igrala hči reče: Ja. Nisem te našla.

ONA: Saj sem tukaj. Vse je vredu.

Igralka, ki bo igrala hči reče: Mrzla si.

ONA: Rada te imam.

Igralka, ki bo igrala hči reče: Vem ja. Ne it.

ONA: Nikamor ne grem.

Igralka, ki bo igrala hči reče: Okej. Pridi nazaj.

ONA: Nikamor ne grem.

OPOMBA

Opis scenografije: konstukcija, malce umaknjena v globino od rampe. Prostori, zgrajeni iz plat, v višini dveh metrov, širina odvisna od širine odra. Prostori v razmerju 2:1:2, od desne proti levi v sledečem vrstnem redu: prvo otroška soba, zgrajena v detajle. Otroška postelja s skromnim baldahinom, na tleh laminat, rumena preproga. Mizica iz Ikee, stena z otroškimi ilustracijami. Velika omara, polovica predali, druga polovica knjige. Igrače v košu na tleh. Udobno, prijetno. Topla svetloba. Okno.
Nato hodnik, hladen, brezoseben, spominja na hodnik v bolnici / zaporu / policijski postaji.
Tretji prostor je iztrgana krajina ob reki. Rečni breg, pesek, trstičevje, mrčesje, favna in flora, kot je le mogoče realistično.
Vse tri zgrajene kot žive instalacije, naseljene, uporabljene.
Konstrukcijo obdajajo refletkorji in mikrofoni. Referenca je filmski set.
Iz konstrukcije pušča voda. Počasi odteka po odru in ga polni z vodo. Igralci do tega nimajo odnosa.
Spredaj, med rampo in konstukcijo, je delovna miza s stoli, diktafoni, dokaznim gradivom. Samo kot sugestija v pomoč pri strukturi in podajanju materiala.
Pomembno uprizoritveno pravilo: Nobena scena se ne odigra v prostoru, ki je njen dejanski dogajalni prostor.
Vse zapisano je za ustvarjalno ekipo uprizoritve popolnoma neobvezujoče.
Pod črto: Vsaka podobnost s scenografijo predstave [redacted] ([redacted]) je zgolj naključna.

NAVODILO

“Iztegni roke in drsiiiiiimo. Drsiiiiiimo. Roke pod brado skupaj. Kar menjaj, pazi roke, noge, roke, noge. Iztegni vrat, glabo nad vodo. Kar počasi, najprej roke, potem noge. Drsiiiiiimo, pa spet roke, noge, roke, noge. Počasi, pazi na glavo, dvigni jo. Drsiiiiiiimo.”

OSMI PRIZOR

Njen mož v odvetniški pisarni.

NJEN MOŽ: Ne vem, čigava ideja je bila...

ODVETNIK: Zelo pomembno je, da smo glede tega natančni -

NJEN MOŽ: Ampak zakaj? Res mi ni jasno. Saj ji nismo nič naredili. Samo nismo hoteli, da jo odplavi.

ODVETNIK: Zakaj?

NJEN MOŽ: Pa dobro, na čigavi strani ste vi?

ODVETNIK: Na vaši, seveda, ampak to so vse vprašanja, ki se zastavljajo.

NJEN MOŽ: Isti ste kot policija. Noben niti ne poskuša razumet.

ODVETNIK: Jaz poskušam. Ampak to so ključna vprašanja: Zakaj niste takoj poklicali policije? Zakaj ste jo zavezali? Kaj ste delali ob njenem truplu še dva dni?

NJEN MOŽ: Ko na tak način rečete, izpademo kot totalni psihopati, ampak v danem momentu je bilo to najbolj logično.

ODVETNIK: No, saj, sprehodiva se čez to logiko, da bom tudi jaz razumel.

NJEN MOŽ: Nismo poklicali policije, ker smo bili zmatrani. Do avta je vsaj dve uri hoje. Tema se je delala, nekaj smo že spili, zjebani smo bili.

ODVETNIK: Dobro. Skratka zmatrani ste in v vodi zagledate telo. Kaj zdaj?

NJEN MOŽ: Ja, bilo je jasno, da je mrtva. Glavo je imela v vodi. Naga je bila. Ne vem, čudno je bilo vse skupaj. Pač šli smo nazaj, se odločili, da nikamor ne gremo, ne isti večer skratka, temno je postalo, postavili smo šotore in začeli smo pit.

ODVETNIK: In potem ste jo šli zavezat?

NJEN MOŽ: Ja. Mislim, malo kasneje, ja... Ja.

ODVETNIK: Čigava ideja je bila to?

NJEN MOŽ: Ne vem, sem že rekel, ne spomnim se.

ODVETNIK: Vaša?

NJEN MOŽ: Ne. Ni bila moja. Ne.

ODVETNIK: Čigava potem?

NJEN MOŽ: Nimam pojma. Veliko smo spili, bolj malo se spomnim vsega skupaj.

ODVETNIK: Prav. Zakaj?

NJEN MOŽ: Ha?

ODVETNIK: Zakaj bi jo zavezali?

NJEN MOŽ: Aja. Ustrašili smo se.

ODVETNIK: Česa ste se ustrašili?

NJEN MOŽ: Ja, da bi jo odneslo.

ODVETNIK: In zato ste jo šli zavezat?

NJEN MOŽ: Ja.

ODVETNIK: Ne razumem.

NJEN MOŽ: Ja, ni logično, vem. Ampak v tistem trenutku se nam je zdelo, da bomo imel velike probleme, če jo odnese. Kako bi potem poklicali policijo, kaj bi rekli? Še bolj sumljivi bi bili... Vsaj tako se nam je zdelo. Pa kaj če smo pustil kakšno sled... Ne vem. Kaj, če bi jo našli potem veliko kasneje pa bi iskal koga, ki kaj ve o tem, pa bi se mi javili pa rekli, da nismo nič naredili. Ali pa bi našli ostanke našega kampiranja pa izvedeli, da je bila tam zataknjena. Ma kaj jaz vem. Poskušajte razumet, vseeno smo bili štirje tipi pa mrtva ženska. To je totalno sumljivo, že samo po sebi, saj veste, v kakšnih časih živimo.

OPOMBA

Plesna točka: *Hrbtna stran telesa, golega. Svetloba iz baterije, ki pleše po koži.*

Rama

Uho

Prsti na rokah

Spodnja vretenca

Kolenski pregib

Zadnjica

Lopatica

Komolec

Dlan

Vratna vretenca

Stegna

Stopalo

Ledveni del

Meča

Lasje

Ponovitev, dvakrat

Aplavz.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Vsi dogodki iz seznamov moje mame se zgodijo pred osrednjim dogodkom v tekstu. Pravzaprav vsi vodijo proti temu dogodku. Drugi seznam ima torej naslov “???”. Na njem so štirje dogodki preteklega meseca, ki imajo na mamo velik vpliv. Prvič, pipa.

VODOVODAR: Kaj točno je problem? Ne pušča?

ONA: Ne, ne. Samo kaplja. Cele noči, notri.

VODOVODAR: Kaplja kam?

ONA: Ne, nikamor. Notri, v ceveh, ropota. A veste kaj mislim? Ves čas se sliši - plink plink plink. Iz cevi.

VODOVODAR: Aha.

ONA: Ja. Pač. Plink plink plink. Ne morem spat. Ko eno mučenje, v istem ritmu skos.

VODOVODAR: Ja, to se nič ne da naredit. To so stare cevi. Ko pride vroča voda vanje zvečer, ko ogrevate, se cevi razširijo in so predebele za luknje med nadstropji, skozi katere potujejo, in se potem začne slišat to kapljanje. Lahko s čepki spite.

ONA: Otroka mam, ne upam si, če me ponoči pokliče. Kaj pa povečat te luknje, to se da?

VODOVODAR: To so stare gradnje, gospa, blok, to nimaš kaj. Pozimi je pač treba potrpet. Lahko pa spite v puloverju namesto nagi, haha.

ONA: Ja. Prav, okej. Koliko sem dolžna?

VODOVODAR: Nič. Za tako lepe gospe z veseljem zastonj pridem.

ONA: Mhm, hvala.

VODOVODAR: A to je to? Še kej pogledam, ko sem ravno tu? Rabite vi kakšen pregled, kaj pošraufat, haha?

ONA: Ne, hvala.

VODOVODAR: No, malo heca mora bit. Samo roke si umijem, če lahko?

ONA: Seveda, prva vrata levo je kopalnica.

VODOVODAR: *(iz kopalnice)* A to je že dolgo tako?

ONA: Kaj?

VODOVODAR: Ta pipa, nobenega pritiska ni.

ONA: Ja, kakšen mesec. Je treba samo spucat, saj vem, samo se ne spravim.

VODOVODAR: Kje pa imate moža? Če bi bili moja, jaz bi vse to uredil takoj.

ONA: Mhm.

VODOVODAR: Dejte, da vam to porihtam, bom en, dva, tri.

ONA: Ne, res ni treba.

VODOVODAR: Gospa, pa res brez veze, da nekoga dodatno kličete za to. Če sem ravno tu. Pa lahko rečete možu, da ste sama zrihtala, haha. Evo, sam dva vijaka je za zamenjat.

ONA: Hvala vam, ampak zelo se mi mudi v službo, čez pet minut moram od doma, da ne zamudim.

VODOVODAR: Pet minut pa sem.

ONA: Prav.

VODOVODAR: Kaj pa delate?

ONA: Plavanje učim, otroke.

VODOVODAR: O. Cel dan v kopalkah? Blagor otrokom.

ONA: Ja... Se grem pripravit pa potem greva, prosim.

VODOVODAR: Seveda.

IGRALKA, KI BO IGRALA HČI: Ko se mama preoblači v spalnici, v ogledalu zagleda njegov odsev. Zakrije se, ko spet pogleda, ga ni več tam. Ne ve, če si je vse skupaj samo izmislila.

VODOVODAR: Evo, poglejte, ko nova!

ONA: Hvala vam. Koliko sem dolžna?

VODOVODAR: Saj sva že imela ta pogovor, za take lepotice samo v drugih oblikah sprejemam plačilo, haha.

ONA: Ja, prav. Hvala vam. Moram še par stvari pospravit, preden grem, tako da hvala.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Vodovodar ostane na parkirišču v parkiranem avtomobilu še deset minut in dokler se ne odpelje, si mama ne upa od doma. Seveda zamudi v službo.

OPOMBA

Utopitev je smrt zaradi zadušitve ob zapori dihalnih poti ali motenem delovanju pljuč zaradi vdora tekočine. Posledica zapore je pomanjkanje kisika, ki kmalu vodi do odpovedi možgan in miokardnega infarkta. Poznamo več faz utopitve. V prvi fazi govorimo o tako imenovani »suhi utopitvi«, ki se pojavi predvsem pri neplavalcih, lahko pa tudi pri plavalcih, ki precenijo svoje znanje in fizično pripravljenost. V tej fazi poklopec refleksno zapre dihalno pot in ponesrečenec ne more vdihniti, vodo pa požira. Trudi se ostati na površini in kliče na pomoč. Ta faza traja največ 2 min. v drugi fazi izzveni tonus, ki je v prvi fazi zaprl dihalno pot in ponesrečencu vdre voda v dihalne poti in pljuča. Traja do 1 min. V tretji fazi ponesrečeni zaradi utrujenosti zgubi zavest in potone. Ko smo nasilno potisnjeni pod vodno gladino, poskuša telo sprva zadržati dih, da prepreči vstop vode v dihalne poti. Ob prisilnem zadrževanju diha in hkrati fizičnemu zaznavanju o pomanjkanju zraka, se začne telo preživetveno odzivati s paniko. Ko oseba ne more več zadrževati diha in se pojavi močna potreba po zraku, refleksno vdihne, kar privede do vnosa vode v dihalne poti. Ta refleks je del naravne obrambne reakcije telesa, ki se aktivira, ko se oseba zaduši. Vnos vode povzroči zadušitev, saj voda nadomesti zrak in povzroči, da pljuča ne morejo več absorbirati kisika. Znaki, po katerih v obdukciji prepoznamo smrt zaradi utopitve je prisotnost vode v pljučih, modri odtenki na koži, zlasti okoli ustnic, ušes in prstov, kar kaže na pomanjkanje kisika, povišan nivo klora ali soli v krvi, ki lahko nakazuje, da je oseba umrla v slani ali sladki vodi ter obstoj penaste tekočine, ki se lahko pojavi v ustih in nosu kot je posledica zadušitve in vstopa vode v dihalne poti.

KOMENTAR

Te stvari se baje zgodijo dokaj neopazno. Razpadi odnosov. Počasi sta se starša začela vedno manj pogovarjat. Vedno več sta se kregala. Previdevam, da sva oba verjela, da gre za fazo. Mama je začela delat na drugem besedilu in vedno je pisala zvečer, običajno na kavču. Kdaj jo je tam tudi zmanjkalo. Kakšne pol leta pred dogodkom, si je na kavč zvečer prinesla odejo in povšter.

NJEN MOŽ: Kaj delaš?

ONA: Tukaj bom spala.

NJEN MOŽ: Zakaj?

ONA: Pač spala bom tukaj, rada bi pisala -

NJEN MOŽ: Saj lahko pišeš tukaj pa potem prideš v posteljo.

ONA: Ne, paše mi tu.

NJEN MOŽ: Ker?

ONA: Ker rabim bit malo sama. Ker rabim malo premislit.

NJEN MOŽ: Sploh... Sploh ne bom več komentiral. Naredi, kar misliš. Briga me. Ampak ne hodi se mi potem opravičevat.

OPOMBA

Telefon zvoni. Telefon neha zvonit.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni v nedogled, nihče se ne javi.

DEVETI PRIZOR

Hči in oče ob kuhinjskem pultu, sklanjata se nad posodo, v kateri so ribe. Vstopi mama.

Igralka, ki bo igrala hči, reče: Mami, lej!

ONA: Pospravita to.

Igralka, ki bo igrala hči, reče: Daj poglej mami, poglej, kako so velike.

NJEN MOŽ: Pa sluzaste, daj pobožaj.

Igralka, ki bo igrala hči, reče: Fuj, ne!

NJEN MOŽ: Dej no. BU!

Igralka, ki bo igrala hči, reče: A daj no!

ONA: Pospravita jih.

Igralka, ki bo igrala hči, reče: Mami, a jih mamo lahko za večerjo?

ONA: Ne, ne bomo tega jedli. Pospravita, sem rekla.

NJEN MOŽ: Daj pomiri se no, samo ribe so.

Igralka, ki bo igrala hči, reče: Mami, zakaj ne?

NJEN MOŽ: Bova jih midva spekla, a prav? Lahko na žaru.

Igralka, ki bo igrala hči, reče: Ali pa suši?

NJEN MOŽ: Od kdaj pa ti suši ješ?

Igralka, ki bo igrala hči, reče: Od nikoli!

NJEN MOŽ: Zmenjeno!

Igralka, ki bo igrala hči, reče: Mami, a si slišala?

ONA: Zadnjič vama rečem, pospravita te ribe.

Igralka, ki bo igrala hči, reče: Pa daj mami, kaj si zoprna, pridi pogledat, te so včeraj še plavale.

Ona stopi do posode z ribami, jo prime in vrže v smeti.

ONA: Pojdi se obleč, zamudili bova v vrtec.

Igralka, ki bo igrala hči, reče: Mami, pa saj -

ONA: Tiho. Obleči se. Do tri štejem, potem ti vzamem kolo za danes.

NJEN MOŽ: Ti res nisi normalna.

ONA: Zakaj mi nisi takoj povedal?

NJEN MOŽ: Kaj?

ONA: Zakaj mi nisi povedal takoj, ko si prišel domov?

NJEN MOŽ: Ker si spala in ker sem bil zmatran.

ONA: Ne dovolj zmatran, da si se hotel dat dol.

NJEN MOŽ: Nisem se hotel dol dat, hotel sem te objet.

ONA: Ne razumem, a ni to prva stvar, ki mi jo poveš?

NJEN MOŽ: Pa kaj bi to spremenilo?

ONA: Ogromno.

NJEN MOŽ: Nisem te hotel razburit. Še posebaj, glede na to, v kakšni fazi sva.

ONA: Pa ravno zato bi moral to povedat v sekundi, ko si stopil skozi vrata. Ne, da se zjutraj zbudim s policijo v dnevni sobi.

NJEN MOŽ: Rekel sem ti že, da pretiravajo. In predvsem, da ti pretiravaš. Nič nismo naredili.

ONA: Še enkrat: Tam ste jo pustili. Zavezali ste jo. Ob njej ste spali. Jebeno lovili ribe. In zdaj mi te ribe nosiš domov in jih siliš najini hčerki za večerjo. Ti nisi normalen.

NJEN MOŽ: Koga silim? Kaj ti govoriš? Dost je bilo. Resno mislim. Nabijaš mi občutek krivde za nekaj, kar sploh nima veze z mano. Nimaš pojma, kaj govoriš. Poslušaj, vzemi si frej popoldan. Mamo bom poklical pa bo šla ponj v vrtec pa na igrišče, ti pa si malo spočij. *(jo gre objet.)* Samo v šoku si, logično, res je grozno.

OPOMBA

Mama mi je velikokrat rekla, da verjame, da vsaka mala odločitev lahko popolnoma spremeni potek tvojega življenja. Efekt metulja, verjela je v to. Da ima vsaka stvar svojo specifično posledico. In zato je rada rekla, da je za moj obstoj ključna Diana Ross. Še več, baje je bila do zadnjega momenta prepričana, da bo na karaokah zapela njen *Remember me*. To je njen najljubši komad. Ampak tik preden je na papir zapisala naslov pesmi, ji je intuicija rekla, da raje napiše njen duet s The Temptations. To ji je baje Diana sama prišepnila. Ker če ji ne bi, je prepričana, da se z očetom nikoli ne bi našla.

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: A lahko nehaš živžgat?

NJENA TAŠČA: Seveda. Kaj zdaj, boš kar stala tu? Pojdi eno stopničko nižje, no.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Rokavčke bi.

NJENA TAŠČA: Pa saj znaš brez.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Ne znam.

NJENA TAŠČA: Srček, seveda znaš. Lani si plavala brez vsega, še tunkala si se.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Ne znam.

NJENA TAŠČA: Pa daj se potunkaj!

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Ne.

NJENA TAŠČA: Ali pa skoči. Lahko skačeš danes, evo, bombico, daj, te bom gledala!

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Nočem, da me gledaš.

NJENA TAŠČA: Ali pa preval! A mi pokažeš preval?

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Ven hočem.

NJENA TAŠČA: Pa cel dan smo polnili ta bazen, daj no, vroče je, uživaj!

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Sovražim to neumno vodo, ves čas me silite z njo! Meči se ti po njej, če ti toliko pomeni, samo mene pusti pri miru. In mami in ti, vsi ves čas s to neumno vodo. Dajte mi že mir!

NJENA TAŠČA: Ljubica -

Igralka, ki bo igrala njeno hči reče: Nehaj me gledat!

ČETRTA SLIKA

Ona in njen mož na odru, zelo naglas slišimo For Once in My Life, Stevie Wonder. Kričita drug na drugega, čeprav ne razločimo besed, je jasno, da gre za zelo intenziven prepir.

OPOMBA

"Konec osemdesetih let 19. stoletja iz Sene pri Quai du Louvre potegnejo truplo utopljene deklice, ki je bila pred smrtjo, sodeč po kvaliteti še ohranjene kože, stara komaj šestnajst

let. Njeno telo ne kaže znakov nasilja, v pariški mrtvašnici sklepajo, da je dekle naredilo samomor. Patolog je nad lepoto neznankinega obraza – utop¬ljenka se smehlja, njen izraz je pomirjen, zadovoljen, celo srečen – tako prevzet, da odtisne posmrtno masko. Kopi¬je posmrtne maske neidentificirane mlade ženske, ki dobi ime L'Inconnue de la Seine, Neznanka iz Sene, postanejo izredno priljubljeno okrasje pariških boemskih salonov in morbidno orientiranih umetniških domovanj s konca 19. stoletja. Neznanka iz Sene postane erotični ideal svoje dobe, navdihne številna francoska in druga literarna dela in s svojim videzom vpliva na imidž cele generacije nemških deklet."
—E. Mahkovic

DESETI PRIZOR

Moški ob ognju, kartajo, kadijo, pijejo viski.

NJEN MOŽ: Pizda je ledena voda, samo splakneš si roke pa te vse začne bolet.
PRVI MOŠKI: Ja, ne govori.
DRUGI MOŠKI: Tamali v vodi to povej.
TRETJI MOŠKI: Pa kako ji lahko rečeš tamala, hčerko maš.
DRUGI MOŠKI: Kaj?
TRETJI MOŠKI: A vržeš že enkrat?
NJEN MOŽ: Daj, a lahko ne začneta spet vidva, prosim vaju.
TRETJI MOŠKI: Mi smo res prfuknjeni, še zmeraj smo tu.
NJEN MOŽ: Ti si, koncentriraj se.
PRVI MOŠKI: Jaz mislim, da ta mrzla voda deluje k hladilnica, zato je tako nedotaknjeno telo.
NJEN MOŽ: Samo hkrati pa spere vse dokaze, ane? Prstne odtise pa to.
TRETJI MOŠKI: Ma to vam govorim, dlje, kot smo tu, bolj bo čisto telo, manj bo sledi.
PRVI MOŠKI: Pa saj ne veš, koliko časa je ležala tu not, preden smo prišli.
DRUGI MOŠKI: Ej, mogoče je iz spodnje strani čist požrta od rib.
TRETJI MOŠKI: A res si ga do konca šparal? A nisi štel tarokov?

NJEN MOŽ: Daj preštej.

TRETJI MOŠKI: Požrta od rib, bog te nima rad, res.

DRUGI MOŠKI: Zgleda kar mlada.

TRETJI MOŠKI: A je važno?

DRUGI MOŠKI: Ne vem, a je?

PRVI MOŠKI: Pa kok si jo ti gledal?

DRUGI MOŠKI: Deset razlike.

TRETJI MOŠKI: Mi smo še zmer tu, to je tako kaznivo.

PRVI MOŠKI: Pa zakaj bi bilo kaznivo?

TRETJI MOŠKI: Pa sam pomisli, da bi zdejle nekdo prišel? Kako bi mu razložil, da že drug večer zraven trupla taborimo?

DRUGI MOŠKI: Pa zato, ker je to jebeno edini dopust, ki ga imamo v letu in ker ni signala in ker se ves čas pripravlja na nevihto in si nismo upal nazaj.

TRETJI MOŠKI: Dobesedno nebo je brez oblačka že odkar smo prišli.

DRUGI MOŠKI: Ja, saj. Nepredivljive pomladne nevihte. Najbolj nevarno. Naprej.

PRVI MOŠKI: Naprej.

NJEN MOŽ: Tri.

TRETJI MOŠKI: Dva.

NJEN MOŽ: Maš.

TRETJI MOŠKI: V križu.

DRUGI MOŠKI: Modrice ima po roki. A ste videli to?

PRVI MOŠKI: Resno, kok si jo ti gledal?

DRUGI MOŠKI: Prej, ko sem posodo pral, sem jo pogledal.

TRETJI MOŠKI: Zraven nje si posodo pral?

PRVI MOŠKI: Jebeno morbidno, prijatelj.

DRUGI MOŠKI: A zraven nje ribe lovit pa ni morbidno?

TRETJI MOŠKI: To je res bolano, kar se gremo.

PRVI MOŠKI: Še malo spij, pa se ti bo zdelo manj bolano.

NJEN MOŽ: Lahko rečemo, da je bil šok.

DRUGI MOŠKI: Kaj?

NJEN MOŽ: Če policija vpraša, zakaj nismo šli takoj nazaj. Šok. Videt telo, mrtvo, v vodi. Pač truplo. Noben ni znal zares reagirat.

PRVI MOŠKI: Nek plan bi moral najbrž imet.

TRETJI MOŠKI: Nobenga plana, povemo kot je blo.

NJEN MOŽ: Ja. Saj. Šok.

TRETJI MOŠKI: A si v šoku?

NJEN MOŽ: Ja, mislim, da sem. To je prvo truplo, ki sm ga vidu v življenju.

DRUGI MOŠKI: Jaz isto.

TRETJI MOŠKI: Jaz ne. Jaz sem očeta našel.

PRVI MOŠKI: Jaz sem na avtocesti videl enega na tem reševalnem vozičku. Krvav, čist razfukan. Preden so vrečo zaprli.

DRUGI MOŠKI: Vozil si po avtocesti in si mel čas videt truplo, razfukano, preden so ga dal v vrečo?

PRVI MOŠKI: Ja, kolona je bla.

TRETJI MOŠKI: Jaz te bom ubil s tem pagatom, prisežem.

DRUGI MOŠKI: Ma nisem ga videl.

TRETJI MOŠKI: Kaj si reku?

DRUGI MOŠKI: Če je tema. Nism ga šparal, sam videl ga nisem.

TRETJI MOŠKI: Ubil te bom.

PRVI MOŠKI: A mamo še kakšno flašo?

NJEN MOŽ: Še dve.

DRUGI MOŠKI: Še to spijemo, pa gremo.

PRVI MOŠKI: Ha ha ha.

TRETJI MOŠKI: Jutri zjutraj pospravimo pa iz vasi pokličemo, ane?

DRUGI MOŠKI: Mal še nalovimo dopoldan pa spijemo kavo pa gremo, ja.

NJEN MOŽ: Pet razlike.

OPOMBA

“Preden so šli, dekleta niso niti pogledali.”

—R. Carver

NAVODILO

“Pazi na kolena, iztegni, iztegni kolena. Brcamo, hitreje, hitreje. Komolci, kje so? Pokrči. Gremo brcaj, brcaj, brcaj. Glavo nasloniš na roko pri vdihu, ne udarjat, nežno. Gremo, dva zamaha, vdih. Poglej v stran, za roko gledaš, ne gor. Ne v strop, vrat na stran! Kar brcaj, močneje, dajmo, dajmo. Pihaj mehurčke v vodo, vdih na stran. En, dva, vdih. Nasloni, nasloni glavo, tako ja. Kar še, gremo, pazit na kolena in komolce.”

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Mama je velikorat rekla, da je imela več sreče, kot talenta. Ravno v času, ko je dobila teh nekaj dobrih kritik, nagrad in dala nekaj intervijujev, so na društvu pesnikov in pisateljev menjali upravo. Želeli so si popolnoma nov obraz, nekoga mladega, z drugačnim pristopom. Kandidirala je za predsednico društva in bila izbrana. Čez noč je postala izjemno zaposlena, kopalke so zamenjale srajce, delo je začela nosit s seboj domov. Skrbela je za kreativno ekipo devetih ljudi. A največja razlika je bila pravzaprav to, da je začela v svojem delu in odgovornosti, ki jo je to prineslo, neizmerno uživat. Ko sta se z očetom znašla v istem prostoru, sta se večinoma skregala ali ignorirala. Oče je še vedno trdil, da je nanjo neizmerno ponosen. Hkrati jo je ves čas opominjal, da ni sama na svetu.

Druga točka na njenem seznamu *“ključno”: varanje*. Zjutraj, par mesecev pred dogodkom.

NJEN MOŽ: A imaš koga drugega?

ONA: Daj no.

NJEN MOŽ: Odgovori, prosim.

ONA: Ne. Ne, nimam. Čeprav bi si v tem trenutku tega neverjetno želela.

NJEN MOŽ: Prosim?

ONA: Lažje bi bilo, ane? Ker mi potem ne bi bilo treba razmišljat o tem, kaj tukaj ne štima in kako to popravit, ampak samo, kako si zaslužim, da me na drugi strani čaka nekaj boljšega.

NJEN MOŽ: Nekaj boljšega?

ONA: Sej veš, kaj mislim. Nekaj drugačnega.

NJEN MOŽ: Rekla si boljšega.

ONA: Mislila sem pa drugačnega.

NJEN MOŽ: Okej. In?

ONA: In kaj?

NJEN MOŽ: Do česa si prišla? A si zaslužiš nekaj *drugačnega*?

ONA: Ne vem. Iskreno, ne vem.

NJEN MOŽ: Samo ne delat neumnosti.

ONA: Kakšnih neumnosti?

NJEN MOŽ: Sej veš.

ONA: Ne, ne vem. Prosim, povej mi.

NJEN MOŽ: Spremenila si se.

ONA: Saj to je nekako smisel, a ni? Smisel tega, da mineva čas. Da se spreminjaš.

NJEN MOŽ: A nisi zadovoljna s tem, kar imamo?

ONA: Saj ne gre za to.

NJEN MOŽ: Za kaj pa gre? Oziroma, a lahko ugibam?

ONA: No, daj.

NJEN MOŽ: Dejansko misliš, da si boljša od mene.

ONA: Ne, res ne.

NJEN MOŽ: Ne? Odkar maš občutek, da ti je ratalo?

ONA: A s pisanjem?

NJEN MOŽ: Ja.

ONA: A pa, a ni to dobro? Da mi je nekaj uspelo? Ne razumem. A nisi ti moj največji navijač in najbolj vesel zame?

NJEN MOŽ: Ja, samo nisem vedel, da te bo to tako spremenilo.

ONA: Pa saj me ni. Samo tvoj odnos do mene se je spremenil.

NJEN MOŽ: A res? Zakaj imaš pa potem občutek, da lahko delaš kar hočeš?

ONA: Kaj? Saj lahko delam, kar hočem.

NJEN MOŽ: Sej veš, kaj mislim s tem.

ONA: Ne, ne vem. Razloži mi. A so stvari, ki mi jih ne pustiš?

NJEN MOŽ: Ubistvu ja.

ONA: A res?

NJEN MOŽ: Ja.

ONA: Recimo?

NJEN MOŽ: Fukat druge.

ONA: Pa, a res je to edino, kar te skrbi? A ne bi bil to najmanjši možni problem? Če bi šlo samo za to, da se dajem z nekom drugim dol?

NJEN MOŽ: Torej se daješ z nekom dol?

ONA: Ti nisi normalen.

NJEN MOŽ: Ne, ti nisi normalna. Poslušaj me dobro: ne boš uničla te družine. Slišiš?

ONA: Ne se tako pogovarjat z mano.

NJEN MOŽ: Ja, pa se bom. O moji družini se ne boš ti odločala.

ONA: O naši družini.

NJEN MOŽ: Točno to. Naši družini. Od nikogar druzga ne bo, ne glede na to, kako dobro te fuka.

IGRALKA, KI IGRA NJENO HČI: Tisto noč ji je vzel računalnik. Pregledal je vse njene maile, njena sporočila, njene kontakte, fotke, vse. In vse, kar se mu je zdelo malo, ampak res malo sporno, je sprintal in položil na njeno mizo. O tem nista nikoli govorila.

OPOMBA

Telefon zvoni. Telefon neha zvonit.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni v nedogled, nihče se ne javi.

ZVOČNI POSNETEK

Na posnetku njen glas. Ona, ki pripoveduje hčeri.

- Apolon se je nesmrtno zaljubil v nimfo Dafne, po tem, ko se je v njegovo ljubezensko življenje vmešal bog ljubezni Eros. Dafne je bila hči rečnega boga Peneja, ki je ljubila svojo svobodo in divjino gozdov in se je zato zaobljubila, da ostane neporočena. A Apolon, brezglavo zaljubljen in prepoln strasti, tega absolutno ni sprejel in jo je začel neumorno zasledovati, ji izpovedovati svojo ljubezen ter moledovati in izsiljevati, da bi mu ljubezen vračala. Dafne, ki se je bila pripravljena za svojo svobodo boriti, je morala, v vedno večjem strahu pred Apolonovo obsedenostjo, na beg. Ko ji je ta prišel tako blizu, da jo je skoraj ujel in si jo prisvojil, je obupana prosila očeta za pomoč in ta jo je, da jo reši, spremenil v lovorjevo drevo. Njene roke so se spremenile v veje, koža v lubje, njeni lasje pa v liste. V trenutku, ko jo je Apolon ujel, je v rokah držal drevo.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Moja mama je hodila po smrti svoje mame vsake pol leta na pregled dojk. Druga točka na seznamu "???" je njen obisk pri zdravniku, ki je nadomeščal njeno redno zdravnico. Gola od pasu navzgor sedi na zdravniški mizi.
ZDRAVNIK: : *(začne s pregledom)* Ste opazili kakšne spremembe v zadnjem času?
ONA: Ne, nič takega.
ZDRAVNIK: Prav. Koliko otrok imate?
ONA: Enega. Zdaj je pet.
ZDRAVNIK: Ste dojili?
ONA: Ja, deset mesecev.
ZDRAVNIK: Škoda, da imate ženske danes tako malo otrok. Večinoma samo še kariere. No, saj še ni prepozno. Mogoče se še za kakšnega odločite, ane.
ONA: Ja, mogoče, ja.
ZDRAVNIK: Sin ali hčerka?
ONA: Hči.
ZDRAVNIK: Če vam je podobna, blagor fantom. Kar name naslonite roko.

ONA: Saj v redu, bom imela v zraku.

ZDRAVNIK: Kar pogumno, saj sva si domača, sem vas skoraj nago videl, haha. Imam mrzle roke?

ONA: Ne, okej je.

ZDRAVNIK: Še dobro, da pri prsih ni tako kot pri penisu ane, da bi se kar notri potegnile, ko je mraz. Haha, se opravičujem, jaz kar tako povem, direkt, upam, da ne zamerite.

ONA: Ne, ne.

ZDRAVNIK: Nič nenavadnega ne čutim. Bom še malo pretipal, za vsak slučaj. Boljše preveč kot premalo, pravijo, ane? *(Dolgo časa tipa njene prsi, večkrat. Postaja vedno bolj nelagodno.)* Nič, vse izgleda ok. *(Roko ji položi na bok in jo tam pusti.)* Ste lahko brez skrbi. Vse zgleda super. Prav lepe in zdrave prsi imate. Pri sestri se naročite za čez pol leta. *(Jo malo potreplja in se umakne.)* Se veselim, da se vidiva še kdaj. Pa srečno.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Zdravnik zapusti prostor. Moja mama obsedi na zdravniški mizi. Njeno telo je še zmeraj od pasu navzgor golo, globoko diha. Dolgo časa se ne premakne.

ENAJSTI PRIZOR

On stopi skozi vrata hiše, ona ob kuhinjskem pultu.

NJEN MOŽ: A si že doma?

ONA: Ja, ja. A ti nisi šel v službo?

NJEN MOŽ: Ne. Sem si vzel prosto. Pa če me bodo še kaj klicali. Ti?

ONA: Čudno je. Vse je čudno. V vrtcu me druge mame praktično niso pogledale v oči. Nekaj so mrmrale. Pa v službi isto. Kot da ne obstajam.

NJEN MOŽ: Pa to ti skušam dopovedat! Ljudje si bodo vedno ustvarili svoje mnenje, polovica jih misli, da smo jo mi. Zato morava držat skupaj. A me razumeš? Zato morava bit ekipa in zaupat mi moraš, da sem naredil najboljš, kot sem znal. Prav?

ONA: Mhm.

NJEN MOŽ: Veš kaj bi nama zdaj pomagal? *(se ji približa in jo poljubi na vrat.)*

ONA: Oprosti, ampak ne. Toliko se dogaja. Ne paše mi.

NJEN MOŽ: Tebi že zelo dolgo ne paše.

ONA: Prosim te, no. Ne zdaj še to.

NJEN MOŽ: Ja, prav.

ONA: Daj, greva ven. Peljat se nekam, malo ven iz mesta.

NJEN MOŽ: Prav. Zmenjeno.

ONA: Greva z mojim avtom, daj. Paše mi vozit.

NJEN MOŽ: Ja, dobra ideja. Vzameva še viski? Da pa si malo privoščiva. Vse bo ok.

OPOMBA

Viginia Woolf si je 28. marca žepe plaščev napolnila s kamni in zakorakala v reko Ouse, v bližini njenega doma v Sussexu. Doma je pustila pismo svojemu možu Leonardu Woolfu, v katerem je zapisala: "Mislim, da sva človeka ne bi mogla biti srečnejša, kot sva bila midva." Njeno truplo so našli več tednov kasneje.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Nekaj morate razumeti, zgodba mojih staršev ni usodna ljubezenska zgodba. Tisti večer, ko sta se srečala v lokalu s karaokami, sta malo opita oba po čistem naključju izbrala isti komad. Kar je dejansko zanimivo je, da je šlo za relativno neznan komad in predvsem, da je šlo za duet. Ampak, ko sta ga zapela, tam okrog treh zjutraj, se ni začel njun "živela sta srečno do konca svojega življenja." Daleč od tega. Tisto noč sta nekaj pijano zabluzila, kot se za dvajsetnekajletnika spodobi, potem se dolgo časa nista videla. V prihodnjih nekaj letih sta se srečala na različnih dogodkih, ampak nič. Bila sta pač znanca, relativno sta si bila simpatična. Potem sta se na neki otvoritvi, šest let po prvem srečanju na karaokah zagovorila in na naslednji event sta šla skupaj. In potem na vedno več njih in počasi sta postala par. Zelo klasičen začetek odnosa. Ampak pasala sta si. In vedno sta o tistem večeru govorila, kot da je bilo njuno srečanje popolnoma usodno. Kot, da je prizor, ko sta izbereta isti komad, najboljša scena iz romantičnega hollywoodskega filma:

NJEN MOŽ: To pa je bizarno, a ni?

ONA: Kar, ja.

NJEN MOŽ: A bi raje sama zapela?

ONA: Ma... Ne. Mislim, saj je mišljen komad za dva. Samo nisem pričakovala, da ga kdorkoli pozna, kaj šele da ga bo kdo izbral.

NJEN MOŽ: Ja, isto. Poslušaš to glasbo?

ONA: Mhm, kar ja. Diana Ross je kar moj človek. Ti?

NJEN MOŽ: Ja, to obdobje mi je blizu.

ONA: A bi ti sam zapel slučajno?

NJEN MOŽ: Ma ne. Samo noro naključje se mi zdi.

ONA: Ja. No... Je bilo že namenjeno.

NJEN MOŽ: A, ta si ti?

ONA: Katera?

NJEN MOŽ: Ta, ki verjame, da se vse zgodi z razlogom.

ONA: Uf, ne, daleč od tega. Samo, da ma vsaka stvar svojo posledico. Jaz v resnici kar bedno pojem.

NJEN MOŽ: Tudi jaz.

ONA: No vidiš, da je namenjeno. Namenjeno je, da dava ljudem sredi noči en resnično beden duet.

NJEN MOŽ: Zelo za.

ONA: Kul.

NJEN MOŽ: A boš ženski vokal pela?

ONA: Am... Ja, to bi bilo logično, ane? Mislim, znam oba.

NJEN MOŽ: Kakor ti paše.

ONA: Ja, ja, Diano bom. Kraljica.

NJEN MOŽ: Princesa! Fak, kaj, kar nekaj, oprosti.

ONA: Dost slabo, ja. A si živčen?

NJEN MOŽ: Ja. Samo ne zaradi komada. Zaradi tebe.

ONA: Zakaj?

NJEN MOŽ: Všeč si mi. Pa še smisel za humor imaš in dober okus za muziko.

ONA: Dobro, umiri se. Si. *(tehniku.)* Okej, midva sva!

(Prizor karaok, točno tako romantično predoziran, kot si lahko predstavljamo. Konča se z noro, usodno zaljubljenostjo.)

IGRALKA, KI BO IGRALA HČI: Kaj definira zgodbo kot romantično? Njen začetek ali konec?

DVANAJSTI PRIZOR

Njen mož na policijski postaji.

NJEN MOŽ: Ne vem na pamet. Pet let, recimo... Ja, recimo da pet let. Odkar imamo otroke, se mi zdi.

POLICIST: Vedno isti termin?

NJEN MOŽ: Ja, vikend plus še par dni pred prvomajskimi. Toplo je že, ribe je ogromno, ni še turistov.

POLICIST: Vedno v isti zasedbi?

NJEN MOŽ: Ja. Pa saj sem že stokrat povedal... Mi štirje, vedno, razen če kaj pride vmes. Če kdo zboli, če je kaj z otroci, služba, ne vem, pač če kaj pride vmes. Zakaj je to važno?

POLICIST: Človek je mrtev, gospod. V tem trenutku je vse važno.

NJEN MOŽ: Ja, prav.

POLICIST: Sicer ste prijatelji?

NJEN MOŽ: Kdo?

POLICIST: Vi štirje?

NJEN MOŽ: Če smo prijatelji? Moj bog, ne morem verjet, o čem se pogovarjamo.

POLICIST: Odgovorite prosim.

NJEN MOŽ: Ja, smo. Smo. Prijatelji smo. Zelo dobri. Poznamo se iz faksa. Veliko smo prepili in prežurali skupaj, zdaj se vidimo, ko imamo družinske zabave in za ta en teden na leto. Pač življenje.

POLICIST: Ste zvesti?

NJEN MOŽ: Prosim?

POLICIST: Če bi rekli, da ste kot prijatelji zvesti?

NJEN MOŽ: Komu?

POLICIST: Drug drugemu.

NJEN MOŽ: Ne razumem vprašanja.

POLICIST: Če bi se nekaj zgodilo, kar bi bilo morda lahko za enega od vas ogrožujoče ali nevarno, a bi si stali ob strani?

NJEN MOŽ: Ne bom odgovoril na to. Noben od nas ji ni nič naredil, a me razumete? Ne vemo, kdo je ta ženska. Našli smo jo. Pa pizda no, kaj se dogaja? A ne bi raje iskali človeka, ki je to naredil?

POLICIST: Pa kot možje?

NJEN MOŽ: Kaj?

POLICIST: Kot možje, ste zvesti?

NJEN MOŽ: Odjebite.

OPOMBA

Francoski pesnik Paul Celan in avstrijska pisateljica Ingeborg Bachmann sta imela eno najkompleksnejših in najbolj intenzivnih ljubezenskih vezi, ki jih pozna literarni svet. Bachmann njun odnos, v vsej svoji krutosti, lepoti in bolečini, detajlno opisuje v romanu Malina. Celan 20. aprila 1970, pri devetinštiridesetih letih, naredi samomor tako, da skoči v pariško Seno in utone. Bachmann ob njegovi smrti zapiše: “Nisem izgubila tebe, marveč cel svet.”

NAVODILO

“Gor glej, lučke glej. Nič ne bo, te drži voda. Tako, višje dvigni boke, dvigni rit. Stegnjene roke, kolena tudi. Spusti kolena, ne smejo gledat ven. Močenje brcaj, kar še, da se peni. Dihaj, nos je zunaj ves čas. Kolena pa not, da jh ne vidim, pod vodo, tako ja. Gor, gor, ne brade k prsim, kar iztegni vrat, tu ti gre potem voda v nos. Tako, roke stegnjene, kar močno, tako ja.”

TRINAJSTI PRIZOR

Ona in njen mož, sedita ob bajerju.

ONA: A niste mogli sem lovit?

NJEN MOŽ: Saj veš, da tukaj ne primejo. Vsaj ne užitne ribe.

ONA: Vzgojiteljica je rekla, da se noče igrat z drugimi. Da se ves čas igra sama.

NJEN MOŽ: Faza.

ONA: Niso vse pri otroku faze.

NJEN MOŽ: Pa sej veš, da je družabna. Ogromno se ji dogaja. Še vedno se ni čisto navadila na novo skupino.

ONA: Pol leta je že.

NJEN MOŽ: Pač ji paše mir. Saj tebi tud kdaj paše bit sama, a ni tako?

ONA: A si se jo dotaknil?

NJEN MOŽ: Kaj?

ONA: Ženske v vodi? A si se jo dotaknil?

NJEN MOŽ: Pa nehaj no. A nisva rekla, da bova pustila to pri miru?

ONA: Ja, oprosti.

NJEN MOŽ: Boš en požirek?

ONA: Ne upam, če vozim.

NJEN MOŽ: Lahko bi šli na morje? A? Za podaljšan vikend? Si vzameva še en dan frej pa jo vzameva iz vrtca. Ni še za kopat, ampak mogoče nam bo pasalo.

ONA: Kaj pa, če gremo čim dlje stran od katerekoli oblike vode?

NJEN MOŽ: *(se zasmeji)* Ja, najbrž imaš prav. Poslušaj, vem, da tudi tebi ni enostavno. Ampak še par dni, pa se bo pomirilo. Šlo bo mimo. Našli bodo človeka, ki je odgovoren in bo vse, kot je bilo.

ONA: Vsak vedno najprej reče, da ni kriv.

NJEN MOŽ: Kaj?

ONA: Če gledaš dokumentarce o teh tipih, o morilcih, vedno najprej rečejo, da niso krivi. Veliko jih prijavi umor, da ne zgledajo sumljivi.

NJEN MOŽ: To nima smisla. Trudim se, res se trudim. Ampak očitno si se ti nekaj odločila in nimam šans. Daj, greva domov.

ONA: Malo bom še tukaj.

NJEN MOŽ: Ne, greva.

ONA: Vzemi ti avto pa pridem jaz z avtobusom.

NJEN MOŽ: Nehaj me zajebavat, pa kaj ti je?

ONA: Nič, samo -

NJEN MOŽ: A si kdaj pomislila na [redacted]? Otroka maš, me slišiš? Družino! Nisi sama, s svojimi kurčevimi zgodbami in blodnjami. Vse si si napletla v tej svoji domišljiji. Čisto si zgubila stik z realnostjo. Samo nase misliš, jebemti, briga te, če razsuješ družino, če razsuješ svojo hčerko -

(Ona mu primaže močno klofuto. Ustraši se same sebe. On jo gleda. Kot bi hotel skočit nazaj nanjo in ji vrnit udarec, potem se umiri.)

NJEN MOŽ: *(čisto mirno)* Greva.

ONA: Ne.

NJEN MOŽ: *(začne naenkrat jokat)* Oprosti. Oprosti za vse. Ne vem, kako sva tukaj pristala, kaj se nama je zgodilo. Prisežem, da nisem imel nič z vsem tem. Samo rad bi, da se midva spet najdeva. Da nekako na novo začneva. Samo povej mi, kaj lahko? Kaj lahko naredim, karkoli!

ONA: *(dolgo ga gleda, v tišini)* Itak je zmeraj družinski član.

NJEN MOŽ: Kaj?

ONA: Ma... Skoraj v vseh primerih je partner ali ljubimec ali oče ali sin ali brat ali mož. Zakaj bi ti karkoli naredil neki neznani ženski? Saj vem. Ampak... Preveč se je nabralo. Komaj diham.

NJEN MOŽ: Kaj hočeš reč?

ONA: Ne vem. Greva.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Moja seznama sta nedokončana. Gresta pa takole:

Prvič: V čem sem podobna svojemu očetu:

nasmeh, oči, gestikulacija rok, okus za filme, ne jem med hojo, spanje ob gledanju televizije, namaze jem z žlico, način, kako si podprem glavo, ko vozim, pitje kavo po večerji, sram pred plesanjem, želja po ugajanju, ambicioznost, strah pred netopirji, način, kako zaviham robove knjig, sposobnost za -

Drugič, v čem sem podobna svoji mami:

brada in ušesa, barva glasu, vas čas izgubljam telefon, potim se v čelo, nasmeh, okus za knjige, način, kako se praskam za ušesi, ko sem nervozna, ljubezen do japonske hrane, ljubezen do morja, do plavanja, posluh, občutek za besede, potrpežljivost, nespečnost, nervoza pred javnim nastopanjem, predanost k -

Igralka, ki bo igrala njeno hči, gleda odcejevalnik za posodo in reče: Po vrsti mora it.

NJENA TAŠČA: Kakšni vrsti?

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Tako, kot mami postavlja.

NJENA TAŠČA: Ne razumem.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Tako, da je logično, da se vse dobro posuši. Najprej pribor. Skupaj vilice in žlice in noži. Potem kozarci. Okrog obrnjeni. Potem krožniki. Čez potem posoda. A razumeš?

NJENA TAŠČA: Razumem.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Ne, ne razumeš, ker če bi razumela, ne bi po svoje postavljala.

NJENA TAŠČA: A je tako pomembno?

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Ja, je pomembno. Je. Bom sama.

NJENA TAŠČA: Ti pomagam, daj.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Ne, sem rekla, da bom sama.

NJENA TAŠČA: Ne dosežeš.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Pojdi stran, sem rekla. (Jo skuša odrinit in pri tem podre kozarec, ki pade na tla in se razbije.) A vidiš, kaj si zdaj naredila!

NJENA TAŠČA: Saj ni nič takega, samo kozarec je. Bova pospravili.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Hočem domov.

NJENA TAŠČA: Ja, razumem.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Domov bi rada šla. Nočem biti več tu. A lahko?

NJENA TAŠČA: Lahko.

PETA SLIKA

Ona in njen mož, zelo naglas slišimo pesem You Keep me Hanging On, Vanilla Fudge. Kregata se. Čeprav ne razberemo besed, je jasno, da sta razburjena, a v njunih spopadih je vedno več pavz. Kot da sta že malo naveličana enih in istih prepirov.

ŠTIRINAJSTI PRIZOR

Njen mož na policijski postaji.

NJEN MOŽ: Ne razumem, kaj hočete od mene? Vse sem že povedal, pa ne samo vam, ampak tudi dvajsetim policistom prej in potem. Nič nismo naredili narobe. Takoj smo vas poklicali. Ta zaslišanja trajajo zdaj že cel teden, a nimate kakšnih dejanskih osumljencev za debatirat z njimi?

POLICISTKA: Ne takoj.

NJEN MOŽ: Kaj?

POLICISTKA: Niste nas takoj poklical.

NJEN MOŽ: Takoj, ko smo prišli do signala.

POLICISTKA: Po treh dneh.

NJEN MOŽ: Ne, po dveh nočeh. Ker se je delala nevihta in ker smo bili v šoku. Nismo vedeli, kaj naj.

POLICISTKA: Kdo jo je prvi zagledal?

NJEN MOŽ: Ne vem, ne spomnim se.

POLICISTKA: A ste bili vi?

NJEN MOŽ: Ja, možno.

POLICISTKA: Možno? To je vendar nekaj, kar bi si zapomnili, a ni?

NJEN MOŽ: Lejte, v vsi smo bili iz sebe, vse skupaj je bilo nenormalno. Tolikokrat sem vam isto povedal, da sem vse že pomešal, vse se zdi kot en dolg dan. Tako da ja, možno. Možno, da sem jo jaz prvi videl, ko sem šel scat v reko, ja.

POLICISTKA: Povejte mi še enkrat, kdo je bil tam? In kaj ste počeli tam?

NJEN MOŽ: Stokrat sem vam že povedal.

POLICISTKA: Potem vam ne bo problem ponovit še enkrat.

NJEN MOŽ: Dosti vas imam. Nič nisem naredili narobe.

POLICISTKA: Velikokrat to rečete.

NJEN MOŽ: Ker je res.

POLICISTKA: Ali ker se hočete prepričat, da je res?

NJEN MOŽ: Ma brez veze. A lahko mojega odvetnika pokličete, prosim?

POLICISTKA: Zakaj pa potrebujete odvetnika?

NJEN MOŽ: Ne vem, vi mi povejte.

OPOMBA

Telefon zvoni. Telefon neha zvonit.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni v nedogled, nihče se ne javi.

OPOMBA

Ofelija, ki teče po plaži.

“Beli obraz je zrl v nebo,
tri hojlari hojlaro hojla
Zdaj solze grob mu močijo -
zbogom goloček moj.
Vi morate peti din-don, din-don, bi pa bi ga klicali din-don-din. Kako lepo gre zraven ta pripev!
Rožmarin je za spomin - spominjaj se, ljubi - in mačehe za otožne dni.

Zate Janež in orlica. Zate rutica pa zame; imenovana tudi zel kesanja, za ob nedeljah. O, Rutica mora biti posebej. In marjetica. Dala bi ti vijolice, pa so vse ovenele, ko je umrl moj oče.

Pravijo, da je imel lepo smrt."

—W. Shakespeare, prevod S. Fišer

PETNAJSTI PRIZOR

Njena tašča se je dotakne. Ona dvigne glavo iz bazena, komaj pride do sape.

NJENA TAŠČA: A si vredu?

ONA: Ja, ja.

NJENA TAŠČA: Kako si me ustrašila. Saj razumem, da ni globok bazen, samo ne moreš tako dolgo ostat pod vodo. Sem mislila, da si se mi na dvorišču utopila.

ONA: Vse vredu, samo... Zamislila sem se.

NJENA TAŠČA: V vodi si se zamislila?

ONA: Ja... Ja. Oprosti, če sem te prestrašila.

NJENA TAŠČA: A je vse vredu?

ONA: Ja. Saj sem rekla, da ja.

NJENA TAŠČA: Ne, mislim tako... A s ti okej? A je med vama vse okej?

ONA: Kaj?

NJENA TAŠČA: Doma, če je vse okej?

ONA: Ja. Nič ni. Ne skrbi. Kje je[redacted]?

NJENA TAŠČA: Not. Risanke gleda.

ONA: Prav. Se preoblečem, pa greva.

NJENA TAŠČA: Saj lahko ostaneta na večerji.

ONA: Ne, ne. Greva domov. Hvala za pomoč.

NJENA TAŠČA: Seveda, kadarkoli.

ZVOČNI POSNETEK

Na posnetku njen glas. Ona, ki pripoveduje hčeri.

- Šartanski kralj Menelaj je bil poročen s Heleno, ki je veljala za najlepšo žensko na svetu. Prav njeno ljubezen pa boginja Afrodita obljubi trojanskemu princu Parisu, če ji ta podeli naziv najlepše izmed boginj. Ko Paris prispe v Šparto, se nesmrtno zaljubi v Heleno in jo prepriča, da z njim pobegne v Trojo. Ta dogodek sproži eno največjih vojn grške zgodovine, saj Menelaj skupaj z bratom Agamemenonom, Mikenskim kraljem, napade Trojo. Trojanska vojna traja deset let, v njej pa umre po tisoče in tisoče vojakov. Ko je Troja končno poražena, si Menelaj ponovno prisvoji Heleno in jo odpelje domov. Po nekateri interpretacijah naj je ne bi dal ubiti samo zato, da bi jo silil, da mu vsak dan dokaže, da pravzaprav ljubi njega, ne Parisa, in da se zaveda, da je storila nepopravljivo napako.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: In potem je tu še točka tri na seznamu *"ključno"*. Ko jo zapiše, ima mama občutek, da končno razume, kaj se dogaja. In kaj je edino, kar ji preostane.

Tretjič: *Spanje*. Par dni pred dogodkom.

ONA: Zakaj spiš tam?

NJEN MOŽ: Zakaj pa ti spiš na kavču?

ONA: To ni ista debata.

NJEN MOŽ: A res ne?

ONA: Ne, res ne. To, da jaz spim na kavču ima veze z mano in najinim odnosom. Najinim zakonom. To, da ti spiš na tleh v sobi najine hčerke pa nisem čisto prepričana s čim ima veze.

NJEN MOŽ: Čuvamo jo.

ONA: Pred čim? Pred kom?

NJEN MOŽ: Pred tabo.

ONA: Pred mano?

NJEN MOŽ: Ja, na nek način.

ONA: Na kakšen način? Prosim razloži mi, kaj je tisto, pred čemer bi moral mojo hčerko zaščitit pred mano?

NJEN MOŽ: Ne vem, kaj se dogaja s tabo. To spanje v dnevni, popoldan gresta na igrišče in ne javiš, kje sta. Gresta k moji mami in ostaneta tam do noči. Celo ona me je klicala, da jo skrbi, ker si čisto v svojem svetu. Z mano sploh ne govoriš, ne javljaš se. Kot da me ni. Ubistvu jo hočem zaščitit pred tem, da ti ne bi kej neumnega padlo na pamet.

ONA: Na primer?

NJEN MOŽ: Na primer, da bi kam šli in mi ne povedala.

ONA: Da bi zbežali?

NJEN MOŽ: Recimo.

ONA: Aha. Strah te je, da bi, ponoči, medtem ko ti spiš, vzela najino hči in nekam zbežala z njo?

NJEN MOŽ: Ja.

ONA: Kam pa bi zbežali?

NJEN MOŽ: Nimam pojma, ti si tista nepredvidljiva zadnje čase.

ONA: Prav. Nima smisla.

NJEN MOŽ: Ne, res ne.

ONA: A imava razlog, da bi zbežali?

NJEN MOŽ: Ne vem, pojma nimam.

ONA: Ne, zdaj jaz tebe sprašujem. A bi se morala česa bat?

NJEN MOŽ: Seveda ne. Samo pravim ti: pazi, prosim, kaj delaš.

OPOMBA

Če je le mogoče, začnemo umetno dihanje z usti že v vodi, ko začuti tla pod nogami. Brž ko je utopljenec na suhem, ga je treba sleči do bokov. Na vsak način mu odpnemo ovratnik in zrahljamo pas. Kadar opazimo ovire v zgornjih dihalih, naglo odstranimo iz utopljenčevega nosa, ust in žrela blato, pesek ali alge. Položimo utopljenca na hrbet, sprostimo dihalno pot in takoj začnemo z umetnim dihanjem usta na usta pri odraslih in usta na usta in nos pri otrocih. Če srce ne začne ponovno biti in če utopljenec ne začne sam

dihati, ga je treba oživljati z umetnim dihanjem in zunanjo masažo srca. Najprej izvedemo pet začetnih umetnih vpihov, nato nadaljujemo z masažo srca in umetnim dihanjem v razmerju 30 : 2. Po eni minuti oživljanja pokličemo številko 112 in nadaljujemo z masažo srca in umetnim dihanjem. Oživljamo, dokler ne kaže znakov življenja ali dokler ne pride služba nujne medicinske pomoči. Utopljenca, ki se je zavedel, oblečemo ali zavijemo v suho obleko ali odejo, ker je izgubil mnogo toplote. Skrbno pazimo nanj, dokler ga ne prevzame zdravniško osebje.
(Povzeto po *policija.si*)

ŠESTNAJSTI PRIZOR

Ona, v trgovini z oblekami.

ONA: Živjo, se opravičujem, a bi imeli to v črni barvi?
PRODAJALKA: Lahko grem pogledat. Katero številko pa?
ONA: Štirideset, tam okrog.
PRODAJALKA: Pogledam, sekundo.
ONA: Hvala vam.
PRODAJALKA: Nimamo žal, samo bež pa sivo.
ONA: Okej, hvala.
PRODAJALKA: A vam lahko še kaj pomagam?
ONA: A imate čas?
PRODAJALKA: Ja, seveda, danes je zelo počasen dan.
ONA: Potem pa bi rabila kaj podobnega tej? Samo, da je pač v črni?
PRODAJALKA: *(gleda po obešalnikih)* Hm... Dajva tole pogledat, kaj takega mogoče?
ONA: Ne, preveč razkrito. Mogoče malo bolj...Diskretno?
PRODAJALKA: Kaj pa je priložnost, če lahko vprašam?
ONA: Ja, seveda. Na nek pogreb grem.
PRODAJALKA: Joj, se opravičujem. Moje sožalje.
ONA: Vse vredu. Nisem je zares poznala. Niti ne vem, če bom šla na pogreb. Grem se samo podpisat v žalno knjigo. Mlada je bila. Pa mi je hudo.

PRODAJALKA: Seveda. *(dvigne obleko.)* Kaj pa kaj takega?

ONA: Mogoče ja, a to sta dva dela?

PRODAJALKA: Ja, ampak se nosi skupaj.

ONA: Bom probala. *(gledata naprej.)* Ubita je bila, a veste. Nekdo jo je ubil. Zato je... drgače. Čudno je. Nobenega prej nisem poznala, ki bi tako umrl. No, saj nje tudi nisem. A ste vi poznal koga, ki bi ga umorili?

PRODAJALKA: Ne. Mislim, da je bil ubit, ja, ampak ne zanalašč.

ONA: Ja... No, saj tu se tudi ne ve. Ne vejo, kdo jo je. Ne še. Ampak dvomim, da je bila nesreča. No, tudi če je bila, če do danes ni nihče nič priznal, je to zelo zgovorno.

PRODAJALKA: *(dvigne črn kostim)* Kaj takega?

ONA: Ne, to mi je preveč oprijeto. No, ali pa ga že imajo, pa se še ne ve. Nočejo povedat. Vse je možno.

PRODAJALKA: Ja... *(v rokah drži preprosto črno obleko)* Mogoče bi tole še probal?

ONA: Ja, ta je lepa. A vas lahko nekaj vprašam?

PRODAJALKA: Seveda.

(Na tem mestu Carver uporabi dialoške replike, ki jih je nemogoče napisati drugače. Ali bolje. Zato jih skoraj dobesedno prepisujem.)

ONA: "A ste si kdaj zaželeli, da bi bili nekdo drug? Ali pa nihče, nič, čisto nič?

PRODAJALKA: Ne, mislim da ne.

ONA: Kako to?

PRODAJALKA: Če bi bila kdo drug, bi me bilo strah, da mi to, kar bi bila, ne bi bilo všeč."

ONA: Dober odgovor.

PRODAJALKA: Se vam zdi?

ONA: Mhm.

PRODAJALKA: Pa še tole poskusite, mislim, da bi vam lepo stala.

ONA: Hvala. Se opravičujem. Da sem vas tako... Da sem vas kar napadla s temi svojimi... Idejami.

PRODAJALKA: Vse vredu, brez skrbi.

ONA: Grem probat. Pardon, samo še to... Kaj pa če bi si bili bolj všeč?

PRODAJALKA: Kako?

ONA: Če bi bili nekdo drug... Kaj, če bi si bili potem bolj všeč, kot ste si zdaj?

PRODAJALKA: Ne vem. To je pa najbrž to tveganje.

ONA: Ja. Ja, hvala.

PRODAJALKA: Seveda. Če še kaj rabite, me kar poiščite.

OPOMBA

Tri sodobne interpretacije / reimaginacije zgodbe o Povodnem možu:

1. Triler, kriminalka: moški, ki pobija ženske tako, da jih utaplja v Ljubljanici. Na koncu se izkaže, da gre za moškega, "pravičneža", ki se čuti poklicanega, da odloča, katera ženska se mu zdi seksualno promisukitetna. Če jo lahko zapelje, pomeni, da je preveč dosegljiva in jo umori. Primer se razreši, ko postane jasno, da imajo vsi poboji veze s Povodnim možem (kar postane tudi njegov psevdonim v medijih): svoje žrtve išče npr v lokalu Povodni mož, kavarni Urška, Gostilni pri Prešernu etc.

2. Žanrsko podobno: Ženska se preseli v tujino, se tam noro zaljubi in poroči. Potem se vrne v Slovenijo, skupaj z možem in ta ugotovi, da je imela pred njim veliko seksualne zgodovine, da je pač uživala v spolnosti. Postaja obsesivno ljubosumen in jo na koncu zadavi ob Ljubljanici, na mestu, kjer se je z moškimi velikokrat zabavala v mladosti.
(Povodni mož skratka v obeh primerih kot nekdo, ki kaznuje ženski užitek, svobodo, seksualnost.)

3. Nek čuden miks med pravljico in ljubezensko zgodbo, kot *Shape of Water*, obratna verzija *Morske deklice*: Moški, ki živi v Ljubljanici, neko napol morsko bitje, ki se zaljubi v žensko, ki vsak dan se z otrokom igra ob vodi. Proda svoj vid hudiču, da lahko zavzame človeško obliko. Kot slepega moškega ga naplavi na obalo in počasi išče to žensko, postane vodič po Ljubljanici, končno jo najde in se zaljubita, a ona se odloči, da ne bo zapustila moža in otroka. Moški najde ljubezen v turistični vodički, ki ga spremlja že od začetka, ampak se ne znajde na kopnem in se zato s samomorom vrne v Ljubljanico.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Tretja situacija, ki se umesti na seznam "???" je postavljena v lokal, pajzl, na pakririšču, ki gleda v smer proti cerkvi, kjer se zbirajo ljudje.

Ona, ki sedi za mizo, sama. Oblečena v črno dvodelno obleko, gleda v prazno.

GOST: Lahko prisedem?

ONA: Ni treba, hvala.

GOST: Vse vredu?

ONA: V redu, ja.

GOST: Zihr?

ONA: Ja, samo glava me boli.

GOST: Sej veš, kaj pravijo, da je najboljše zdravilo za glavobol. *(Ona se nasmehne, vzame v roke telefon. On se usede k njeni mizi.)* Kaj piješ?

ONA: Viski.

GOST: Malo zgodaj, a ni? Ni čudno, da te glava boli.

ONA: Oprosti, res nisem... Če lahko, prosim.

GOST: Ja, seveda, zgledala si osamljena, pa sem... No, saj veš.

ONA: Mhm. Hvala.

GOST: Si iz teh koncev? *(ona odkima.)* Kaj pa je tako zanimivega na tem telefonu?

ONA: Veš kaj, poklicat bi morala nekoga.

GOST: Seveda, kar daj.

ONA: A lahko prosim -

GOST: Pa saj ti nič nočem.

ONA: Prav. *(spije na eks in vstane, da bi šla poračunat.)*

GOST: *(jo prime za roko.)* Ej, pa ni treba histerizirat, umiri se no, samo pogovarjat sem se hotel -

ONA: Prosim, ne se me dotikat.

GOST: Uf, smo občutljivi. Dej, ti jaz častim še en viski, v miru?

ONA: *zašepeta* Odjebi.

GOST: Kaj je?

ONA: Odjebi. Odjebi. ODJEBI! Spizdi stran. Pusti me pri miru, lepo te prosim.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Mama obstoji pri miru. Kadakoli prej bi najbrž tekla ven, čim prej, samo da se skrije, ampak tokrat ne. Stoji pri miru in bulji v moškega pred sabo, dokler on iz nelagodja ne odide prvi.

OPOMBA

“Hočem se zadušit,” rečem. “Dušim se, ne vidite.”

—R. Carver

ŠESTA SLIKA

Ona in njen mož sedita, sta tiho in se gledata vsak v svojo stran, nič si nimata več za povedat. Zelo naglas slišimo Try A Little Tenderness, Otis Redding.

SEDEMNAJSTI PRIZOR

Ona, sedi za mizo, s šopkom v rokah. Njena tašča nasproti nje.

ONA: Hvala ti.

NJENA TAŠČA: Saj veš, kadarkoli. Gresta, ali?

ONA: Greva ja. Je bilo okej?

NJENA TAŠČA: Vse okej.

ONA: Super.

NJENA TAŠČA: A boš kavo?

ONA: Ne. Ali pa ja. Ja, lahko. Hvala.

NJENA TAŠČA: *(gleda rože, z nasmehom.)* A to je zame?

ONA: *(se zasmeji.)* Ne. Oprosti.

NJENA TAŠČA: Škoda. A to so marjetice?

ONA: Ja, pa vijolice.

NJENA TAŠČA: *(po dolgi tišini.)* No, prav, te bom pa jaz vprašala: za koga pa so?

ONA: Za... Za pogreb.

NJENA TAŠČA: Joj, žal mi je.

ONA: Ne, saj... Mah...

NJENA TAŠČA: Čigav pogreb? A poznam?

ONA: Ne. Od te ženske. Te, ki jo je [redacted] našel v vodi.

NJENA TAŠČA: Na njen pogreb si šla?

ONA: Ja. Mislim, hotela sem se it podpisat v knjigo.

NJENA TAŠČA: Zakaj?

ONA: Ne vem. Zdelo se mi je, da sem ji dolžna to. Ne vem. Ampak saj vseeno... Na koncu itak nisem šla.

NJENA TAŠČA: Nisi šla?

ONA: Ne. [redacted] sem pripeljala k tebi, oblekla sem se v črno, šla sem po šopek, se peljala dve uri, šla na viski pred cerkvijo, stala pred vhodom, gledala ljudi, ki hodijo not in... Nisem mogla. Naenkrat se mi ni zdelo fer, da sem tam. Tam so bili otroci, starši. Vsi uničeni... Vsi žalujejo, jaz pa kaj? Nekaj razpucavam? In sem šla nazaj v avto.

NJENA TAŠČA: Razumem. A rabiš kaj?

ONA: Zakaj?

NJENA TAŠČA: Kar tako.

ONA: Ne. *(nekaj časa molči.)* Ampak, a veš kaj je resnica? Da si nisem upala not. Nisem si upala, ker me je bilo strah, da bom sebe videla tam v krsti. Prisežem. Tak občutek sem imela, da bom stopila not in bodo tam vsi, ki jih poznam, vsi vi pač, in jaz bom tam, mrtva. Tako se počutim. Ne razumem več ničesar. Nekaj se je... Nekaj se je zlomilo. Tako ja, nekaj je počilo in zdaj ne znam več naprej. Ne znam sestavit tega skupaj in it naprej. In vsem je vseeno. Vsi se delajo, kot da ni nič in da bo pač čas minil in bo vse, kot je bilo, ampak ne. Ene stvari se zgodijo in potem je dejansko vse drugače.

NJENA TAŠČA: Vem.

ONA: Ne vem, zakaj ti to razlagam. Oprosti.

NJENA TAŠČA: Vredu je.

ZVOČNI POSNETEK

Na posnetku njen glas. Ona, ki pripoveduje hčeri.

- Tezej, atenski princ, je bil eden izmed atencev in atenk, ki so jih vsakih sedem let poslali na Kreto, kjer je vladal kralj Minos, da bi jih žrtvovali Minotavru. Minotaver je bil pošast, pol človeku in pol bik, in je je živel v labirintu, iz katerega še nihče, ki je vanj vstopil, ni prišel živ ven. Ko pa je Tezeja zagledala Ariadna, Minosova hči, se je vanj zaljubila in obljubim mu, da bo poskrbela, da preizkušnjo preživi. V zameno pa da on besedo,

da jo kot svojo nevesto odpelje domov v Atene. Ariadna mu je izročila meč, s katerim lahko ubije Minotavra, še pomembneje pa, dala mu je klopčič niti, s katero je našel pot iz labirinta. In Tezej je res pokončal Minotavra, se rešil iz labirinta in Ariadno odpeljal s seboj. Na poti pa se mu zgodi nekaj nepredvidljivega, namreč spozna njeno neizmerno moč, pogum in inteligenco, ki ga prestrašijo. V negotovosti, da mu ne bi prevzela oblasti ali kakorkoli ogrozila njegove moči v domovini, jo pusti na otoku Naxosu in nikoli več ne pogleda nazaj.

KOMENTAR

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Tisti prvi večer, ko sta se spoznala v karaoke baru, se je ohranila ena sama fotografija. Zelo presvetljen polariod, na katerem je mama, ki se smeji v rdeči obleki in nekje v ozadju, čisto majhna črna pika, ki naj bi bil očetova glava. Fotografija, posneta še preden sta skupaj zapela. Usoda. Odkar se spomnim, je visela v dnevni sobi, okvirjena v rjav okvir. Ko se je vse začelo zapletati, sem jo vzela. Noben ni nič rekel. Nista opazila. Skrivala sem jo pod povštrom. Potem sem se enkrat ponoči nerodno ulegla nanjo, počila steklo in se na črepinjah porezala do krvi. Mama se ni jezila, samo preoblekla je posteljo in fotografijo, skupaj s črepinjami in okvirjem, vrgla stran. Oče še vedno ni opazil, da ne visi več na steni.

ONA: Zakaj ves čas jokaš?

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Otrok sem. Lahko jokam.

ONA: A to si kje prebrala?

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Kaj?

ONA: Da maš pravico do joka?

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Zakaj pa ti nikoli ne jokaš?

ONA: Saj jokam.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Ja, pa ne pred mano.

ONA: Ne, ne pred tabo.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Zakaj ne pred mano?

ONA: Da te ne bi skrbelo.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: A tebe skrbi, če jokam?

ONA: Ja.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Ampak a te ne bi bolj skrbelo, če ne bi nikoli jokala?

ONA: Najbrž, ja.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: No vidiš.

ONA: Si pa malo prepametna za petletnico, a? Kaj se dogaja? A si vredu?

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Ja. A si ti vredu?

ONA: Ni me treba to spraševat. Ni treba, da skrbiš zame.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Prav.

ONA: A bi šla kam?

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Ne.

ONA: Daj no.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Kam?

ONA: Drsat.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Mami, poletje je.

ONA: Sej vseeno.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Nimam drsalk.

ONA: Ne rabiš.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Rabiš.

ONA: Ne.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Nimam kape.

ONA: Ne rabiš.

Igralka, ki bo igrala njeno hči, reče: Zeblo me bo.

ONA: Saj je poletje.

Igralka, ki bo igrala njeno hči se začne smejat. Skupaj se smejita. Hči se nasloni na mamo. Stisneta se.

ONA: Mine. Karkoli je, mine, obljubim.

OSEMNAJSTI PRIZOR

Slišimo pesem I'm Gonna Make You Love Me, Diana Ross & The Temptations.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Prizor, ki sledi, je prizor, ki na obeh maminih seznamih označuje četrto točko. Četrtič, dvopičje, pet črk: konec. Tako preprosto. Beseda je dvakrat podčrtana. Zgodi se malo pred dogodkom, okrog katerega se vrti cela drama. Morda samo nekaj trenutkov. Morda celo vzporedno.
Ta večer me oče odpelje k svoji mami, potem pospravi stanovanje, pripravi večerjo, se obleče v obleko in pričaka mamo ob svečah. Ko pride nastavi na radio znano muziko in jo povabi k plesu.

Ona in njen mož plešeta. Objeta.

ONA: Žal mi je.
NJEN MOŽ: Sej vem. Meni tudi.
ONA: Ne, mislim, da ne razumeš. Res je... Ja. Žal mi je.
NJEN MOŽ: Za kaj?
ONA: Tak občutek mam, kot da se sploh ne spomnim svojega življenja.
NJEN MOŽ: Kako to misliš?
ONA: Mislim, da pride nek moment, ko ugotoviš, da je prepozno. Da si čakal, leta svojega življenja, si čakal, da se nekaj zgodi. Ampak, a veš kaj? Vmes se je vse že zgodilo. Vse. In nič se ni spremenilo. Nič ni več odločujoče. Vse je dovoljeno, vse si pustimo. Poglej, kaj sva si midva pustila. Kakšno nasilje je to, kar se greva v resnici. In skozi vse to sem postala neka ženska, ki je posledica odločitev, ki se ne spomnim, da bi jih sprejela. Odločitve, za

katere me je groza, da sem jih sprejela. In skupek nekih kompromisov, na katere nisem pristala. In to nočem več bit.

NJEN MOŽ: Kaj hočeš reč?

ONA: Da hočem stran. Da se hočem ločit. To hočem rečt.

NJEN MOŽ: Ne.

ONA: Okej. Celo razumem lahko, zakaj. Ampak to ni tvoja odločitev. Moja je. Ne vem, kako naj ti povem, ampak vsega kar pride... prihodnosti. Evo, ne vidim te več v njej. Jaz sem tam, [redacted] je z mano, tebe pa ni.

NJEN MOŽ: Ne, rekel sem ti, da ti tega ne bom pustil. To ti že ves čas govorim.

ONA: Daj prosim te, dajva se normalno zmenit.

NJEN MOŽ: Normalno? Ravnokar si rekla, da greš, da mi boš vzela otroka in hočeš, da se obnašam normalno?

ONA: Ničesar ti ne bom vzela.

NJEN MOŽ: A res?

ONA: Lej, mogoče je to zdaj super priložnost, časovno mislim. Ti greš s fanti za par dni, oba malo premisliva, se organizirava in ko si nazaj, poveva [redacted]. In potem od tam naprej.

NJEN MOŽ: Ne vem, kako naj ti bolj jasno povem, ampak ne. Ne boš tega naredila. Ne bova se ločila.

ONA: Ampak, zakaj bi hotel vztrajat v tem? Že več kot leto nisva sposobna speljat pogovora, ne da bi skregala ali poslala nekam, ne spiva skupaj, izogibava se drug drugega ali pa se ignorirava. Res sva se nehala marat. A lahko končava to, preden se dokončno zasovraživa? Ne razumem, zakaj bi hotela it še dlje...

NJEN MOŽ: Zato. Zato, ker sem se za to odločil in bova to speljala do konca.

ONA: Prav, potem pa naj bo po tvoje. Te bo moja odvetnica poklicala. Žal mi je. Res.

NJEN MOŽ: Vidim ja. *(Ona se umakne od njega, se gre obuvat.)* Prisežem, da bom poskrbel, da nikoli več ne boš videla svoje hčerke, če zdajle greš.

OPOMBA

Telefon zvoni. Telefon neha zvonit.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni v nedogled, nihče se ne javi.

ZVOČNI POSNETEK

Na posnetku Ona in njena hči.

- Daj mami, samo še eno.

- Ne no, prosim, dost je bilo.

- Samo še Io pa Zevs? Ali pa Odisej pa Penelopa? Prosim.

- Ne, pa to je bolano. Pet si stara. Zakaj ne moreva, ne vem, Janko in Metka snemat.

- Mami, prosim te.

- Ali pa nekaj zapojva. Evo, to bi bilo lepo. Ena pesem skupaj. Ne pa same te grozljive zgodbe. Ena hujša kot druga.

- Ne bi pela.

- Okej, interviju. Živjo, kako vam je ime, kdo ste vi?

- Mami, ne. To je tako neprijetno.

- Okej. Kaj pa? A se greva sezname?

- Lahko.

- Prav. Pet stvari, ki se jih najbolj veseliš letos?

- Zaključni nočni žur v vrtcu, počitnice, rojstni dan, začetek šole, pes.

- Pes?

- Ja, da mi bosta kupila psa.

- A dej? Psa ti bova kupila?

- Ja. Boš videla.

- Okej. Komaj čakam.

- Boš videla. Tvoj seznam!

- Daj!

- Pet stvari, ki jih komaj čakaš?

- Kdaj?

- Za zmeraj!

- Uf. Ti, ki odraščaš. Tvoj oči, ko ni tečen. Knjige za prebrat. Knjige za napisat. Pa... Pa lončnice.

- Lončnice?

- Ja, to bi zdaj rada začela delat. Vzgajat sobne rastline.

- Samo to ti jih bo moj pes pojedel, a veš to?

- A ti veš, da rabiš lončnice zalit enkrat na teden? Psa pa trikrat na dan peljat ven.

- Pa saj skos govoriš, da sem premalo na zraku.

- A prav na vse maš odgovor?

- Ja.

- Okej. A lahko zdej nehava snemat?

- Jaz mislim, da je večja možnost, da bodo tvoje rože umrle, kot moj pes.

- Dej, da te ne bom. Ugasni.

OPOMBA

“Toliko vode tako blizu doma, zakaj je moral kilometre daleč na ribolov?”

—R. Carver

DEVETNAJSTI PRIZOR

Mama in hči sedita za kuhinjsko mizo in se gledata.

ONA: Kako je?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Dobro. Zdaj je dobro, ja.

ONA: Pa punci?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Dobro, ja. Zdravi.

ONA: Pogrešala sem te.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: In jaz tebe.

ONA: Lahko vidim kakšno fotko?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: A punc?

ONA: Ja.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Mhm.

ONA: Podobni sta mi.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Nista.

ONA: Ko sem bila mlajša.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ni res, čisto po svojem očetu sta.

ONA: Ja, najbrž res.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: A ni smešno, da je to vedno naš prvi odziv?

ONA: Kaj?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ja to, ko vidiš otroka, fotko ali v živo, vedno najprej pokomentiramo podobnosti. Ali razlike. Kot da je to važno. Mislim, kot da to karkoli pove o otroku. Moja sodelavka ima identične dlani kot jaz. In natakar v lokalu enake oči. Pa kaj? Mislim… A je to nekaj, česar naj bi se želeli ali naj bi se tega bali? Ne razumem.

ONA: Ja.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Občutek imam, da se nikoli ne neha. Meni še zmeraj toliko ljudi reče, da sem ista ti.

ONA: Pa dobro, to je tudi malo zato, da… Ljudje se ti poskušajo s tem približat, se mi zdi. Samo to.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Najbrž. Zdaj sva približno isto stari ane?

ONA: Približno.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: A kdaj razmišljaš, kako bi bilo, če bi se stvari drugače razpletle?

ONA: A če bi bila kdo drug?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Recimo.

ONA: Ne. Mogoče mi ta nekdo ne bi bil všeč. *(obe se nasmehneta.)* Enkrat sem nekje prebrala, da naj bi bili otroci, ko se rodijo, prvih par mesecev izrazito podobni očetu. Da baje to narava poskrbi, da se očetje lažje povežejo z otrokom, če se prepoznajo v njem. Pa seveda, da je evolucija zavarovala mamo pred izpadom očeta, ki bi dvomil, da je otrok njegov. Da načrtno otrok vse spominja na fotra, da ni dvoma o očetovstvu.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Baje to ne drži.

ONA: Ne?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ne. Baje da povezovanje z otrokom deluje po čisto drugih principih, po vonju, po telesnih odzivih, po glasovih. Zato se tudi vid razvije kasneje kot sluh in vonj, ker je drugotnega pomena za ta navezovalni stik.

ONA: Zanimivo.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ja, najbrž.

ONA: Te lahko nekaj vprašam?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Seveda.

ONA: Kdaj si ugotovila, da sem jaz tista?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Katera?

ONA: Ta iz Carverjeve zgodbe. Da gre ubistvu za njegovo ženo, da je ona mrtva v tej vodi ležala, ne pa neka naključna ženska?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: *(se nasmehne)*

V tistem delu, ko piše, da gresta k reki in ti gledaš v potok in se znajdeš tam. V njem. Na pamet znam: “Pogledam v potok. Plavam po njem, z odprtimi očmi, z obrazom navzdol, strmim v skale in mah na dnu struge, dokler me ne odnese v jezero, kamor me potiska veter. Nič ne bo -

ONA: *(prevzame)* “Nič ne bo drugače. Naprej in naprej in naprej bo šlo. Še celo zdaj bo šlo naprej, kot da se ni nič zgodilo.”

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ja. Vedno je tako.

ONA: Kaj?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Kot da se ni nič zgodilo. Vsakič znova. Pobijajo vas brez posledic, vsako minuto kakšna, pa se nič ne spremeni. *(tišina, malo traja.)* A si kdaj prej pomislila, da bi lahko to naredil?

ONA: Ne.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Razmišljaš o tem zakaj?

ONA: Včasih sem.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: In?

ONA: A kaj spremeni, če veš zakaj?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: A misliš, da je hotel tudi mene?

ONA: Ne. Mislim, da te je hotel na svoj način zaščitit. Zato te je poslal k svoji mami, zato ji je rekel, da pride on pote, da naj te pod nobenim pogojem ne vozi v hišo.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: A misliš, da je to naredil zaradi mene?

ONA: Kako to misliš?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Da bi ti preprečil, da me vzameš?

ONA: Mislim, da to ni mel nobene veze z nikomer drugim razen njim.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Okej. Žal mi je.

ONA: Za?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Za to kar se ti je zgodilo.

ONA: Mislim, da to ni tvoje opravičilo.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Vem. Ampak mislim, da je to res. Da nič več ni odločilno. Da se ničesar več ne da naredit, pač vseeno nam je. Nekako skušamo preživet, najti svoje luknje znotraj tega nasilja, ki ga živimo in zbežat čim manj poškodovani.

ONA: A misliš, da ni bilo od vedno tako?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Nimam pojma. Najbrž.

ONA: Kaj pa zdaj?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ubistvu najbolj pogrešam tvoj glas. To navezovanje. Mislim, da je pri nama potekalo preko glasu. To, da bi zaprla oči in te slišala, to mi je najbolj manjkalo. Lahko sem si te predstavljala, celo vonj je ostal, dotik, ampak glas je nekam šel. Zato sem tako obsedeno poslušala te kasete.

ONA: Katere kasete?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ma te antične mite, a se spomniš?

ONA: A, seveda, nora si bila na to.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ja. Mislim, da so me te največ naučili o odnosih.

ONA: To pa je morbidno.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: No, sej je moje življenje tudi, a ni?

ONA: Vsaj smisel za humor si ohranila.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: To pa.

ONA: A je to prvo besedilo, ki si ga napisala?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Drugo. Ali tretje. Poleg teh na faksu. Nič omembe vrednega.

ONA: Še! Nič omembe vrednega še!

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Bomo videli.

ONA: Kaj zabavnega?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ne zares.

ONA: Škoda. Noben več ne piše komedij.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: To pa res. Čista katastrofa.

ONA: Ja, no, saj res.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Mislim, da to ni ultimativni problem sveta trenutno, če sem iskrena.

ONA: Kaj pa je?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: A ultimativni problem sveta?

ONA: Ja.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Koliko časa pa imaš?

ONA: Neomejeno.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ko te sanjam, vedno zgledaš takšna kot na tisti fotki, ki je visela v dnevni sobi. Ne taka, kot ko si umrla. Torej ne taka, kot zdajle zgledaš, ampak ful mlajša. Mlajša, kot sem jaz zdaj. Ne vem zakaj.

ONA: Jaz tudi ne.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Veliko sem razmišljala o tem, kaj se je zgodilo. In mam teorijo. Se mi zdi. Ni ne vem kako dodelana, ampak nekaj je. A te zanima?

ONA: Vedno.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Veš kaj je skupno vsem tem tipom, v teh antičnih mitih? Da oni vodijo igro. Dokler imajo ta občutek, da oni odločajo, potem je okej. Do takrat je vse čudovito. Ampak ko se to zamaje, ko se ta občutek kontrole izmakne, pa postanejo nekdo popolnoma drug. Ker s tem, ko ti nekaj postaneš, imajo oni občutek, da so nekaj zgubili. In na koncu je samo to: potreba po nadzoru. Ne jezi jih toliko niti ljubosumje, niti zavist, niti ... ne, razjezijo se, ko zgubijo kontrolo. In takrat, no takrat postane vse dovoljeno. Mislim, da res vse štekajo kot razmerje moči. Ne glede na vso enakopravnost, ne, zanje je vedno en močnejši. Vedno en kontrolira. In ni opcije, v nobenem svtu, da to niso oni. Potem raje tega sveta ni. Ja. *(daljša pavza.)* Mislim, da bi morala počasi it.

ONA: Ja? Ne bi še kaj spila?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ne. Zmatrana sem. Počasi bo konec.

ONA: Razumem. Vedno sem te vesela.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Vem. Pazi nase.

ONA: Ej... A se spomniš, katera je bila tvoja najljubša ženska iz antične mitologije?

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: A ko sem bila mala?

ONA: Mhm.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Ne. Gotovo kaj problematičnega, kakšna Elektra.

ONA: Ne. Ne, daleč od tega. Kasandra. Govorit resnico, tudi če ti nihče ne verjame.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Zato, da jo na koncu naredijo spolno sužnjo moškega, ki je zato da zmaga v vojni svojega ega dal ubit svojo hčerko, potem pobil nešteto ljudi in jo nakoncu pripelje domov, da se z njo pohvali pred ženo, ki jo potem skupaj z njim zakolje. Super nauk.

ONA: Ali pa ne. Po sodobnih interpretacijah naj bi Klitajmnestra Kasandro spustila, po tem, ko ji ona razkrije resnico o prihodnost ženskega rodu.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: A daj? A ji je verjela?

ONA: Mogoče.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: In? Kakšna je ta resnica?

ONA: Ti mi povej.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Adijo, mami.

ONA: Adijo.

IGRALKA, KI BO IGRALA NJENO HČI: Običajno gre v res samo življenju za moment. Za trenutek. Učinek metulja, en trepljaj njegovih kril. Ena odločitev povzroči popolnoma drugačen razplet prihodnosti.
Moja mama se je tik pred zdajci odločila, da bo zapela *I'm Gonna Make You Love Me*. Ne vem, če je kdaj pomislila, kje bi se znašla, če bi na papir napisala Diano Ross in njen *Remember me*.

Jaz sem večino svojega odraščanja razmišljala o tem, kaj bi bilo, če ta ženska v zgodbi ne bi bila moja mama. Če vse te novice v časopisih ne bi govorile o mojih starših. Če bi enostavno šlo za zgodbo neke ženske, nekje drugje, ki se ji je zgodilo nekaj, kar name nima vpliva. Ampak ni bilo tako. Ko je moj oče izrekel zadnji stavek, ga je resno mislil in ko se je moja mama obrnila, da bi šla, je naredil to, kar je obljubil. Ni ji pustil it. Prijel jo je za lase in jo z glavo udaril v kuhinjski pult. Potem je to naredil še dvakrat. Izkrvavela je kar tam, sredi kuhinje. Potem je poklical svoje prijatelje, odpovedal ribiški izlet za naslednjih par dni, z izgovorom, da je izvedel, da je tisto območje zaradi močnih nalivov letos popolnoma popljavljeno. Počistil je kuhinjo, mojo mamo nesel v avto in se odpeljal tja, na lokacijo, kjer so vsako leto postavili kamp. Parkiral je tam kot zmeraj in dve uri nosil njeno truplo do izbranega mesta. Tam si je postavil šotor in ob vodi sedel dva dni. Mamo je umil v vodi in jo tam privezal. Nikomur ni jasno, zakaj jo je nesel tja in kaj je tam počel. Njegov telefon je bil nedosegljiv, tam ni omrežja. Moja babica je celem dnevu, ko ga ni dobila na telefon, šla v hišo in ko tam ni našla nikogar, je klicala policijo. Potem je začela klicat mamo. Mamin telefon je pustil v avtu in mislim, da je zvonil brez prestanka, dokler ni zmanjkalo baterije. To je v resnici edina jasna slika, ki mi je ostala iz tistega obdobja: babica, na telefonu, ki kliče in kliče in nihče se ne javi.
Potem pa se je oče v nekem trenutku, po dveh nočeh, odločil, da je to to. Šel je do avta, poklical sam policijo in se predal. Vse je priznal, povedal, točno tako kot je bilo.

Ni je zgodbe, ki si je ne bi napletla, da bi se poskušala prepričat, da to zgodba o komurkoli drugem. Ta Carverjeva zgodba je prišla še najbližje temu. Ampak vedno me resnica ujame.

Moja babica, očetova mama, je umrla par mesecev preden sem dobila prvo hči. In ko je bila v bolnici, že zelo blizu konca, me je prosila, če ji lahko iz hiše prinesem samo

eno stvar, veliko temno zeleno škatlo iz spalnice. Ko jo je odprla, je bil notri seznam. Seznam šestodvainosemdesetih moških. Samo iz te države. Moških, ki so ubili svoje žene. Vse, kar je našla o njih na internetu, v časopisih, arhivih, vse, zbrano in katalogizirano, organizirano To je bil njen seznam.
Rekla je, da je to počela, da bi ugotovila, zakaj je to naredil. Hotela je na očetovem primeru, na primeru lastnega sina, najti konkretno razlago. Kaj so te skupne anomalije, izkušnje, lastnosti, karkoli, kar bi jih povezalo, da bi pojasnilo, kar je naredil. Ampak več, kot je našla teh primerov, je rekla, bolj ji je postajalo jasno, da ni izjema. Daleč od tega. On je samo eden izmed, statistika, skoraj nekaj normalnega, moški pač, ki ubije svojo ženo.

In potem je še dodala: "Vem, da veliko razmišljaš o tem, ampak ne. Brez skrbi. Niti malo mu nisi podobna."

Igralka, ki bo igrala njeno hči, bo za trenutek utihnila. Kot bi hotela še nekaj reči, pa si raje premisli. Potem se nasmehne. To je zadnji monolog v besedilu. Avtorica besedila meni, da bi bilo super, če to ni tudi zadnja scena predstave.
Predlaga, da mogoče Ona, njena mama, zapoje komad, ki si ga je želela tisti večer na karaokah, preden si je tik pred zdajci premislila.
Mogoče.
O tem naj odločijo ustvarjalci predstave.

ZADNJA SLIKA

Mama na ves glas poje Remember me od Diane Ross. Lahko se ji pridružita tudi hči in tašča.

O avtorici

Maša Pelko je slovenska režiserka in dramatičarka. Na Univerzi v Ljubljani je študirala primerjalno književnost in filozofijo, nato pa zaključila tudi študij radijske in gledališke režije na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo. Režirala je v skoraj vseh večjih slovenskih gledališčih, med njimi v Prešernovem gledališču Kranj, SNG Drama Ljubljana, SNG Maribor in SNG Nova Gorica, Ljudskem gledališču Celje, Anton Podbevšek Teatru in Gledališču Glej. Njene predstave so bile izbrane v tekmovalni program Tedna slovenske drame in Borštnikovega srečanja.

Nagrade in priznanja:

2025 – nominacija za Grumovo nagrado za dramo *Für Ofelija*

2019 – nagrada Canterbury International Radio Festival za režijo radijske igre *Žrtve radia bum bum*

2018 – Grumova nagrada za najboljšo mlado dramatičarko na Tednu slovenske drame za dramo *Kraljevi otroci*

2018 – študentska nagrada Zlatolaska za najboljšo režijo in uprizoritev predstave *Zimska pravljica*

2017 – študentska nagrada Zlatolaska za najboljšo režijo in uprizoritev predstave *Igrajte tumor v glavi!*

Avtorske pravice © 2026 pripadajo avtorici, prevajalki in imetnikom pravic.

Ta izdaja © 2026 Drama of Smaller European Languages (DoSEL) / Prešernovo gledališče Kranj

Vse pravice pridržane.

Pravice za uprizarjanje: Maša Pelko

Prosimo, kontaktirajte: masa.pelkoo@gmail.com

FÜR OPHELIA
(Uppumise mütoloogia)

Raymond Carveri novelli
„Nii palju vett nii kodu lähedal" motiividel [1]

Maša Pelko

Tõlkinud Liis Aedmaa.

[1] Eesti keeles on ilmunud oluliselt lühendatud versioon Loomingu Raamatukogu sarjas 1990, 3–5. Tlk Meelike Palli.

TEGELASED

Naine

Naise ämm

Naise abikaasa

Ülejäänud tegelased: esimene, teine ja kolmas mees / politseinik, naispolitseinik / advokaat / arst / torumees / külaline / müüja

Näitlejanna, kes mängib naise tütart

MÄRKUSED

Näidendi tekst koosneb stseenidest, kujutluspiltidest, remarkidest, märkustest, helisalvestistest ja kommentaaridest. Nende kasutamisesse võib suhtuda vabalt. Soovitused on lihtsalt juhtnööriks ja stseenid ei ole kunagi selles järjekorras, nagu need tegelikult kronoloogiliselt aset leiavad.

Sama kehtib ka valitud muusikapalade kohta – need on soovitused, kuid ei kohusta millekski.

Märkused, nii nagu need esinevad ja on kirja pandud, on mõeldud aineseks Naise ämma tegelaskujule.

Näidendi tekstis ei esine nimesid. See on taotluslik. Need kohad (/.../) võib jätta tühjaks või täita vastavalt soovile. Oluline on, et näitlejanna, kes mängib naise tütart, kasutab alguses enda pärisnime.

ESIMENE PILT

Naine tuleb lavale. Ta ümiseb Diana Rossi laulu „Remember Me”.

HELISALVESTIS

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, vajutab salvestise käima. Me kuuleme salvestist. Kõlavad naise ja tema tütre hääled.

Ema, nüüd see salvestab.

Kindel?

Jah. Jah, ma arvan küll.

Okei. Kellest me alustame?

Kassandrast.

Loomulikult Kassandrast. Okei. Kassandra oli Trooja kuninga Priamose ja tema naise kuninganna Hekabe tütar, kuningapoegade Hektori ja Parise õde. Kassandra oli silmipimestavalt ilus ja jumal Apollon armus temasse ülepeakaela. Et saada luba naisega magada, kinkis Apollon talle selgeltnägemisvõime, mis tähendas, et naine suutis näha ette kõiki tulevikus asetleidvaid sündmusi. Aga Kassandrale ei meeldinud Apollon mitte üks raas. Seega kasutas ta oma võimet, et näha, kuidas Apollon teda tabada üritab ning põikles osavalt kõrvale. Kui Apollon selle läbi hammustas, sai ta tulivihaseks ja karistuseks muutis Kassandra kingituse needuseks. Naine suutis endiselt teha tõeseid ettekuulutusi, ta oskas inimkonna tulevikku selgelt ette näha, aga kättemaksuks selle eest, et ta oli püüdnud Apolloni eest kõrvale põigelda, ei uskunud tema ennustusi enam mitte keegi. Näiteks rääkis Kassandra kõigile, et Trooja hobune on lõks, mis hävitab terve linna, aga keegi ei võtnud teda tõsiselt. Lõpuks, kui Trooja oli lüüa saanud, viis Mükeene kuningas Agamemnon Kassandra endaga kaasa. Naisest sai tema ori ja armuke. Siis ennustas Kassandra ette nii enda kui Agamemnoni surma. Agamemnoni naine Klytaimnestra tappis nad mõlemad.

ESIMENE STSEEN

Telefon heliseb.

NAISE ABIKAASA: Ära võta vastu.

NAINE: Võibolla on lasteaiast.

NAISE ABIKAASA: Miks peaks see olema lasteaiast?

NAINE: Miks mitte lasteaiast? Mis küsimus see selline on?

NAISE ABIKAASA: Aga sul on ju lasteaia number salvestatud?

NAINE: Võibolla helistab mõni teine õpetaja. *(Võtab kõne vastu.)* Halloo? Jah, ma kuulen. *(Pikem paus.)* Ei, ei, ma ei soovi, aitäh teile. *(Lõpetab kõne.)*

NAISE ABIKAASA: Ma ütlesin, et ära võta vastu. Võibolla on lasteaiast, ei noh tere hommikust. Persse. Kust nad sinu numbri said? Mida sa neile öelda kavatsed?

NAINE: Mul pole aimugi.

NAISE ABIKAASA: Ära mitte mõtlegi nendega vestlema hakata. Ma mõtlen seda tõsiselt. Ma tean, et sa tahad sõbralik olla, aga nad kasutavad seda ära, kuuled?

NAINE: Sa tõsimeeli arvad, et ma lähen ja räägin ajakirjanikega?

NAISE ABIKAASA: Ma ei ole midagi valesti teinud, kurat võtaks, mitte midagi. Me leidsime ta. Sõna otseses mõttes leidsime. Me oleksime võinud teeselda, et me ei näinud teda, ja kusagile mujale minna, aga ei, me helistasime politseisse. Me tegime kõik õigesti. Persse. Mis on? Vaata mulle otsa! Ma ei ole midagi teinud!

NAINE: Okei.

NAISE ABIKAASA: Mis okei? Mida sa öelda tahad?

NAINE: Küllap sa peaksid teadma, mida räägid.

NAISE ABIKAASA: Jah, peaksin! Ja teangi! Nüüd hakkad sina ka veel pihta. Nagu neid poleks juba niigi piisavalt, kes oma kuradi nina teiste asjadest eemal hoida ei suuda.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Minu nimi on /.../ ja näidendi tekstis on minu tegelase nimi „Näitlejanna, kes mängib naise tütart". Kui üks stseen välja arvata, siis ei ilmu ma kunagi tegelasena, alati kas remargina või kommentaarina, mis kasutab

otsekõnet. Sellele ei ole lõplikku selgitust.

See näidend räägib tema vanematest, selle tüdruku, keda ma mängin, vanematest. Antud juhul siis: näidend minu vanematest, minu vanemate abielust ja suhtest.

Tegelaste loetelus on mu ema kirjas kui Naine. Ta on ilmselgelt peategelane. Meie ülejäänud oleme kirjeldatud tema kaudu: seal on tema abikaasa, ehk siis minu isa, ja tema ämm, minu vanaema. See näidend sai inspiratsiooni ameerika kirjaniku Raymond Carveri novellist „Nii palju vett nii kodu lähedal". See novell jutustab samamoodi loo ühest abielust. See näidend on tütre vaatenurk, minu vaatenurk ja arusaam minu vanemate abielust.

Kui vaadata nende ühist ajalugu, siis kronoloogiliselt esimene stseen on üpris tavapärane. See algab nagu ükskõik milline teine suur romantiline lugu. Varastes kahekümnendates mees ja naine satuvad ühel suvisel laupäeva õhtul juhuslikult samasse kohta. Nende saabumise vahele jääb umbes 40 minutit, nad istuvad laudades, mis jäävad teineteisest umbes seitsme meetri kaugusele. Nad on oluliselt nooremad, kui neid mängivad näitlejad, aga vältimaks kehva grimmi ja näitlejate vahetusi, tuleb teil kasutada oma kujutlusvõimet. Nad saabuvad erinevate seltskondadega, istuvad täiesti eraldi laudades, joovad täiesti erinevaid jooke. Baarist uusi jooke tellides või tualette külastades nad isegi ei kohtu. Aga mis kehtib iga romantilise loo puhul, kehtib ka nende puhul – nad kohtuvad täpselt sel hetkel, kui nad kohtuma peavad. Neid köidab kokku Diana Rossi ja ansambli The Temptations lihtne duett. Mis täpselt aset leidis, ei ole hetkel veel kuigivõrd oluline. Palju tähtsam on, kuidas too õhtu lõppes.

Mees ja naine seisavad kumbki lava erinevas servas, nad naeravad, heidavad teineteisele pilke. Muusika on kõrvulukustavalt vali. Diana Rossi ja ansambli The Tempations lugu „I´m Gonna Make You Love Me". Ühel hetkel tormavad nad teineteise poole, viskuvad teineteise käte vahele ja hakkavad kontrollimatult suudlema.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ühte asja tasub siinjuures meeles pidada: otse loomulikult ei ole see romantiline lugu.

JUHISED

„Kõverda põlved, pööra jalapöiad välja, tee ringjas tagasilöök jalgadega, sirutus, üks, kaks, kõverda põlved, pööra jalapöiad välja, ringjas tagasilöök jalgadega, sirutus, üks, kaks. Nagu joonistaks prille, üks, kaks. Üks kord veel: kõverda põlved, pööra jalapöiad välja, ringjas tagasilöök jalgadega, täpselt nii, just. Edasi, sirutus, üks, kaks, kõverda põlved, pööra jalapöiad välja, ringjas tagasilöök jalgadega, sirutus, üks, kaks."

TEINE STSEEN

Telefon heliseb. Telefon heliseb. Telefon heliseb. Politseijaoskonnas tõstab naispolitseinik toru ...

NAISPOLITSEINIK: Häirekeskus kuuleb, mis juhtus?

Palun aeglasemalt, algusest peale. Mis surm, mis on juhtunud? Hästi.

Nii et te leidsite surnukeha?

Ma mõistan. Väga hea. Kas te ütleksite, kellega ma räägin?

Härra /.../. Väga hea. Kas need inimesed, keda te nimetasite, on teile tuttavad? Suurepärane.

Nii et te leidsite surnukeha?

Kust te selle leidsite? Selge, kas te olete ikka veel seal?

Hästi. Nii. Me saadame patrullpolitseinikud teie juurde. Kas te ütleksite mulle oma täpse asukoha? Väga hea, auto on teel. Ma palun teil jääda sinna, kus te olete.

Kas te teate, kelle surnukeha see on?

Tähendab, tegemist on naisega?

Kas te olete kindel, et ta on surnud?

Ta on alasti?

Kas te märkasite tema kehal mingeid vigastusi, võibolla läheduses mõnd relva? Kes teile ütles?

Hästi. Millal täpselt te surnukeha leidsite? Või nii, aga te helistate täna?

Olgu, ma palun teil kuni politsei saabumiseni liinile jääda.

Sellegipoolest. Palun öelge mulle oma isikuandmed. Sünnikuupäev, elukoht. Muretsemiseks pole põhjust, see on tavapärane protseduur.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Selle näidendi sündmuste järjestuses puudub ühtne, selge loogika, nii et oluline on vaid üks: võtmesündmus on surm. Surm, mis jätab oma jälje kõigele toimuvale. Nagu eluski, jagunevad sündmused nendeks, mis toimusid enne, ja nendeks, mis leiavad aset pärast. Ehk siis enne ja pärast seda sündmust. Kõige muu osas võib kasutada oma intuitsiooni ja tõlgendust. Valik on teie. Ma luban, et lõpus saab kõik peaaegu täiesti selgeks.

MÄRKUS

„Ühte ja samasse jõkke ei saa kaks korda astuda, sest see pole enam sama jõgi ega sama astuja."
—Herakleitos

KOLMAS STSEEN

Kolm meest. Neljas mees, Naise abikaasa, on just eemaldunud. Nad tulid siia kalale. Kõik on nii nagu peab: liiv, võsa, kõrkjad, sääsed. Hakkab pimenema, nad on kodust kaugel.

KOLMAS MEES: Kuhu ta läks?

ESIMENE MEES: Ma arvan, et kusele.

TEINE MEES: Ikka on ju hea minna kusele, kui nii palju on tarvis ära teha.

KOLMAS MEES: Jõe äärde?

ESIMENE MEES: Ma ei tea. Küllap vist.

TEINE MEES: Ja ta ei võinud minna põõsastesse?

KOLMAS MEES: Kas ma tõmban siit pingule?

ESIMENE MEES: Jah, nii on hea. Kinnita ülemine kate puu külge, kui tormiks peaks minema.

TEINE MEES: Persse.

KOLMAS MEES: Mis on?

TEINE MEES: Ei midagi, ma unustasin suitsud maha.

ESIMENE MEES: Mul on, näe.

TEINE MEES: Sul tuld on?

ESIMENE MEES: Mida?

TEINE MEES: Tsäksi. On sul?

ESIMENE MEES: Ma ei tea, kusagil on äkki tikud.

TEINE MEES: Sul on tsäksi?

KOLMAS MEES: Ma ei tea, võibolla kuskil seljakoti põhjas. Oota veits.

TEINE MEES: Võiksid äkki palun minna ja vaadata?

KOLMAS MEES: Võiksid äkki suitsu ette panna siis, kui meil laager valmis on?

ESIMENE MEES: Ma lähen toon oksi.

KOLMAS MEES: Oota, siin on sütt.

TEINE MEES: Nii oksad kui süsi on täiesti kasutud, kui meil tuld ei ole.

KOLMAS MEES: /.../-l on kindlasti.

ESIMENE MEES: /.../ läks ilmselt vooluga kaasa.

TEINE MEES: Või sitale.

KOLMAS MEES: Kuule, saad palun seda hoida?

TEINE MEES: Mis oleks, kui teeks esmalt kõik rahulikult ühe suitsu ja siis paneksime laagri üles? Väike õlu, väike suits, me oleme kõvasti kõmpinud.

KOLMAS MEES: Kohe läheb pimedaks.

TEINE MEES: Ja siis? Meil on taskulambid.

Naise abikaasa tuleb tagasi. Ta on ilmselgelt endast väljas.

KOLMAS MEES: Said hakkama? Me hakkasime juba muretsema, et sa oled vooluga kaasa läinud.

TEINE MEES: Sul tsäksi on?

NAISE ABIKAASA: *(kompab taskuid)* Jah. Siin.

ESIMENE MEES: Jumal tänatud.

NAISE ABIKAASA: Kuulge, saate korra tulla?

TEINE MEES: Me just otsustasime suitsu teha, eks. Istu.

NAISE ABIKAASA: Kuulge, tulge lihtsalt kaasa.

ESIMENE MEES: Kuhu?

NAISE ABIKAASA: Vee äärde. Midagi ... tulge.

MÄRKUS

Telefon heliseb. Telefonihelin lõpeb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb lõputult, keegi ei võta vastu.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Mu ema tahtis kirjanikuks saada. Ta õppis ülikoolis kirjandust. Tudengina läks ta ujulasse tööle. Oma erialal tal tööd leida ei õnnestunud ja ujumistunnid paar korda kuus muutusid tasapisi ujumistundideks paar korda nädalas ja seejärel igapäevasteks. Ta luges üha vähem ega kirjutanud enam üldse. Üks harjumus, mille ema ülikooliajast kaasa võttis, oli kinnisideeline vajadus oma elu nimekirjadesse jaotada. Seetõttu ongi siin näidendis igal peategelasel oma nimekirjad ja nendel nimekirjadel on tekstis oma tähendus.
Minu emal oli kaks nimekirja. Esimene, neljast punktist koosnev, kannab nime „selle aasta verstapostid". Ja teine „???". Selleski on neli punkti.

HELISALVESTIS

Kõlab naise hääl. Ta jutustab oma tütrele.

Allmaailmajumal Hades kiindus jäägitult Persephonesse, kes oli viljakuse ja maa jumalanna Demeteri tütar. Kartes Persephonelt korvi saada, otsustas Hades ta röövida ja jõuga allmaailma viia. Seal sundis ta Persephonet oma kuningannaks hakkama. Demeter leinas oma tütart. Ta muutus depressiivseks ja kuna leinates jättis ta maa täielikult hooletusse,

hakkasid inimesed nälga surema. Kuid Demeter jäi kõikidele palvetele kurdiks ja ainult leinas. Päästmaks inimkonda väljasuremisest, sõlmis Zeus Hadesega lepingu, mille kohaselt võis Persephone veeta pool aastat maa peal koos oma emaga, aga teise poole aastast pidi ta surnute kuningannana allmaailmas viibima. Niisiis kuus kuud Demeter leinab oma tütart ja sel ajal võimutseb maa peal talv ning maapind muutub viljatuks, aga aasta teises pooles naaseb Persephone koju ja toob kaasa elu, saagi ja külluse. Müüt räägib, et kui Persephone esimest korda maa peale tagasi läks, nõudis Hades naiselt, et ta sööks granaatõunaseemneid. Legendi kohaselt peitub neis jõud Persephone igavesti allmaailmaga siduda, ta ei saa kunagi põgeneda ja on sunnitud alati kuue kuu möödudes Hadese juurde naasma.

NELJAS STSEEN

Telefon heliseb. Neli meest seisavad auto juures, nad on närvis, teevad suitsu. Nad kõik vaatavad Naise abikaasat, kes hoiab telefoni kõrva ääres ja ootab, et liini teises otsas vastu võetaks.

NAISE ABIKAASA: Jah, jah. Hei. See tähendab, tere päevast … Jah … Ma tahaksin teatada, see tähendab, meie tahaksime teatada, me, me tahaksime teatada surmajuhtumist. Mmm, kuidas seda selgitada? Me leidsime … Noh, surnud inimese.
Laiba. Jah, me leidsime laiba, ja see ongi, miks me teile helistame.
Mina olen /…/, minuga koos on /…/, /…/ ja /…/. Jah. Me oleme sõbrad ja me oleme koos puhkusel.
Jah.
/…/ jões, eks, oli seal puuokstesse kinni jäänud, see on kuskil kahetunnine matk /…/-st, seal, kus on kalapüügikoht, või õigemini, ma ei tea, kas seal on, ma arvan, et on, me käime igal aastal siin kalal, ühesõnaga, tee viib külast jõe äärde ja siis veel otse edasi kuskil tund või nii, ma ei tea, paremini ma seda kirjeldada ei oska.
Ei, seal ei ole levi, hetkel oleme me külas, selles, mis jääb parkimiskoha juurde, siin on levi ja sellepärast me helistamegi. Jah, on küll baar, /…/. Me nüüd ootame siin.
(Teistele meestele.) Ta ütleb, et me peame siin politseid ootama … Jah, hea küll. Mida? Ei, kust me seda teadma peaksime, ta lihtsalt lebas seal.

Jah, naine.

Lebas alasti, liikumatult, pea vees.

Ei kujutaks küll ette, et ei oleks. Jah.

Ei, ei midagi. Õigus, tal olid käe peal justkui sinikad. Ei, ma ise ei näinud, mulle räägiti. /.../ ütles mulle. (Vaatab teist meest, kes hakkab vihaseks saama.) Mis on, kui ta küsis?

Jah, üleeile. Ei, eile. Jah, me märkasime teda eile, kui esimest korda kalale läksime. Ühesõnaga, me saabusime kohale üleeile, panime laagri püsti ja läksime magama ja siis hommikul, kui me kalale läksime, nägimegi teda.

Noh, torm oli tulekul ja see rada on päris nõudlik, nii et me ei riskinud. Ahah, jah, mul hakkab aku tühjaks saama, ma ei ole kolm päeva oma telefoni laadinud.

Jah, jah. Miks teil seda tarvis on? Tähendab, me ootame siin. Me ei ole midagi valesti teinud, me helistasime teile niipea, kui saime.

MÄRKUS

„Nii palju vett nii kodu lähedal, miks ta pidi miilide kaugusele kalale minema?"

—R. Carver

TEINE PILT

Me kuuleme väga valjult ansambli The Beach Boys pala „God Only Knows". Naine ja Naise abikaasa on peol, nad tantsivad, naeravad, aeg-ajalt suudlevad. Nad tunnevad end hästi, nad on õnnelikud.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Mu vanaema on minu isa ema. Selles näidendis on meil kolm ühist stseeni. Need kõik leiavad aset tulevikus, see tähendab siis, kui sündmusest on mõni aeg möödas. Vanaema on ainus, kellel näidendi toimumisajal ei ole nimekirja. Ta alustab oma nimekirja pärast seda, kui sündmus aset leiab, ja jätkab sellega kuni oma surmani.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma panen need.

NAISE ÄMM: See on pidžaama.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma tean.

NAISE ÄMM: Sa ei saa tulla pidžaamas.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Miks mitte?

NAISE ÄMM: Pidžaama on magamiseks, sa tead seda. Selleks, et välja minna, peab midagi muud selga panema.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Selle.

NAISE ÄMM: Ei.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Miks?

NAISE ÄMM: Sest see on samuti pidžaama ja sa ei saa päev otsa pidžaamas ringi käia.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Miks mitte?

NAISE ÄMM: Sest pidžaama on mõeldud magamiseks. Sa ei saa sellega õue minna. Ja sul hakkab külm. Kuidas oleks sellega?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ei.

NAISE ÄMM: Siis see? Sulle meeldib see.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ei.

NAISE ÄMM: Olgu, ükskõik mis muu. Sõna otseses mõttes ükskõik mis muu, võta ainult see pidžaama seljast ära.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: See.

NAISE ÄMM: Palun lõpeta lollitamine.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Miks mitte?

NAISE ÄMM: See on ujumistrikoo.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Kas see on pidžaama?

NAISE ÄMM: Ei.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Selge siis. Sa ise ütlesid: ükskõik mis muu. See.

MÄRKUS

„Politseiraport, /.../.

/.../ jõest leiti naise surnukeha.

Politseile teatati esmaspäeva pärastlõunal, et /.../ piirkonnas leiti /.../ jõe kaldalt naise surnukeha. Väidetavalt andsid juhtumist teada kalamehed, kes viibisid seal oma iga-aastasel väljasõidul. Kuriteopaigal viis juurdluse läbi /.../ politseijaoskonna kriminaalpolitsei osakond koostöös /.../ politseijaoskonna töötajatega. Kohal olid ka uurimist läbiviiv kohtunik ja ringkonnaprokurör. Politseiameti väitel andis uurimist juhtiv kohtunik käsu teostada lahkamine. Pressiteade kinnitas, et /..../ surm saabus kuriteo tagajärjel ning lisas, et informatsiooni kogumine, valvekaamerate salvestiste läbivaatamine, telekommunikatsiooni seadmete kontrollimine, kuriteopaiga uurimine ja teised vajalikud tegevused jätkuvad. Avalikkust hoitakse arengutega kursis.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Minu teine vanaema, minu ema ema, suri kaks aastat tagasi. Kolme nädalaga kirjutab minu ema, kes pole kümme aastat ainsat ridagi kirja pannud, lühiromaani, mis jutustab tema suhtest oma emaga. Ta kirjutab igal õhtul ja saadab selle raadiosse võistlusele. Kaheksasaja saadetud teksti seast jõuab tema romaan viie väljavalitu hulka ja üks lõik sellest loetakse millalgi talvel õhtuses saates ette. Raadio saadab valitud lõigud ka kõigile riiklikele kirjastustele ja üks neist võtab veel samal päeval minu emaga ühendust. Nad pakuvad talle lepingut ja avaldavad tema lühiromaani raamatuna. See võidab raamatumessil parima debüüdi preemia ja nomineeritakse aasta parima kirjandusteose auhinnale. Ühtlasi sõlmib ema veel kahe teose loomiseks kaheaastase lepingu. Isa on tema raamatute suurim fänn.

VIIES STSEEN

Pärast hommikusööki. Mees ja naine istuvad laua ääres.

NAISE ABIKAASA: Ta oli surnud, mida sa minust veel tahad?

NAINE: Seep see ongi – ta oli surnud. Sa oleks pidanud teda aitama.

NAISE ABIKAASA: Millest sa räägid, mismoodi oleksin ma pidanud laipa aitama?

NAINE: Sa oleksid võinud kutsuda inimesed, kes tema eest hoolt kannaksid!

NAISE ABIKAASA: Kas sa oled peast segi? Ta oli surnud. SURNUD. Kuidas saab tema eest hoolt kanda?

NAINE: Aga mida sa ise teeksid? Kui keegi leiaks sinu surnukeha, okste vahele kinni jäänud, jääkülmas vees. Kas sa ei tahaks, et sinuga austusega ümber käidaks? Et sinu perekond esimesel võimalusel teada saaks, et nad ütleksid, et see oled sina, et nad sind ära kuivataks ja välja uuriks, miks sa surid? Et sind maha maetaks?

NAISE ABIKAASA: Minu perekond? Sa tahad öelda, et sina?

NAINE: Jah, mina, jah. Kas sa ei tahaks, et ma saaksin nii vara kui võimalik teada, mis sinuga juhtus?

NAISE ABIKAASA: Mida me oleksime pidanud tegema? Autoni oli kaks tundi matkamist, hakkas pimenema, levi ei olnud. Me kõik olime nõus, et ootame veidi.

NAINE: Te ootasite kaks päeva! Te olite sealsamas, tema kõrval, püüdsite kala.

NAISE ABIKAASA: See oli ühine otsus, mõistad!? Me ootame neid paari päeva terve aasta. Me ju tulime kolm päeva varem tagasi, eks?

NAINE: Kas sa kuuled ka, mida sa räägid? Ei noh palju õnne! Ma loodan, et sa oled enda üle uhke. Ega mingi pisike laip ei saa ju ometi poiste puhkust pekki keerata. Eks? Teil on ju niigi raske või mis!

NAISE ABIKAASA: Ausalt, see on mõttetu. Sa pole isegi proovinud mind mõista. Sa lihtsalt jõllitad mulle otsa ...

NAINE: Jõllitan?

NAISE ABIKAASA: Jah, jõllitad ja tänitad. Selle asemel et oma perekonda kaitsta. Iseäranis arvestades, mis parasjagu toimub!

NAINE: Ja mis siis toimub?

NAISE ABIKAASA: Kõik see, mis meie vahel on terve viimase aasta olnud. Et astuks ka minu kaitseks välja, oleks ühtne tiim, aga ei, sa hoopis paned mulle puid alla, nagu oleksin mina midagi valesti teinud.

NAINE: Kui see oleks olnud mina?

NAISE ABIKAASA: Misasja?

NAINE: Kui mina lebaksin seal vees, alasti, ja mingid tüübid püüaksid minu surnukeha kõrval kala?

NAISE ABIKAASA: Jäta palun järele.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Minu isa oli üpris edukas disainer ja ühel hetkel tegeles ta oma töökohas kõikide oluliste klientidega. Aga eelkõige oli ta võluv isiksus ning inimesed armastasid teda ja neile meeldis temaga töötada.

Tegelikult seisis kogu ettevõte tema õlgadel. Ja kui ei oldud nõus talle suuremat palka maksma, tegi ta oma firma ja võttis kliendid kaasa. Tal läks hästi – hea teenistus, veidi loomingulisi väljakutseid. Ja ma arvan, et ta päriselt ka nautis oma tööd. Ta oli oluline.

Minu isa nimekiri selles näidendis on väga konkreetne:

Telk

Magamiskott

Mängukaardid

Kokkamistarvikud

Toit

Taskulamp 2 tk

Hernekonservid, mais, tomatipasta, kuskuss, pasta, kartulid

Energiabatoonid

Küpsetatud oad/minestroone supp (konserv)

Pudelivesi

Viski, õlu (bensiinijaamast)

Õngeritv + konksud/tamiil, tagavara + tarvikute komplekt

Matkatool

Kalamehepüksid, pontšo

Transistorraadio (?)

Külmutuskast

Köis

Kilekotid

Tualettpaber/salvrätikud

JUHISED

„Siruta käed välja, hoia nii, läksime, siruta käed välja, hoia, just nii. Kõverda põlved, kannad tagumiku juurde. Käed paigal. Pane jalad paika, painutame. Kannad tagumiku juurde, tõmba. Pane tähele, pööra oma jalalabad välja nagu part või pingviin. Aseta need paika. Pööra, just. Oota selles asendis kaks sekundit, nüüd jalad kokku, üks, kaks. Just nii, väga hea, hoia käed sirutatuna, kus su jalad on. Painuta, painuta, tagumiku juurde ja läks."

KUUES STSEEN

Mees ronib naise kõrvale voodisse. Ta võtab naisel ümbert kinni. On hiline öötund. Naine ärkab ja ehmatab.

NAISE ABIKAASA: See olen mina, kõik on korras.

NAINE: Miks sa juba kodus oled? Te pidite ju kolmapäevani jääma?

NAISE ABIKAASA: Meil sai kõrini. Ilm oli kehv. Sa lõhnad hästi.

NAINE: Sina mitte.

NAISE ABIKAASA: Kuidas teil kahel läinud on?

NAINE: Hästi. Mis kell on?

NAISE ABIKAASA: Ma ei tea, kuskil neli.

NAINE: Miks sa juba kodus oled?

NAISE ABIKAASA: Ma ütlesin.

NAINE: Aga te ei ole varem mitte kunagi halva ilma tõttu tagasi tulnud.

NAISE ABIKAASA: Ma homme selgitan, see on pisut keeruline.

NAINE: Kas kõik on korras?

NAISE ABIKAASA: Jah, jah, ära muretse.

NAINE: Okei. Ma lähen elutuppa.

NAISE ABIKAASA: Ei, jää siia. Ainult täna.

NAINE: Ma ei tea, kas see on hea mõte.

NAISE ABIKAASA: Palun.

NAINE: Okei. Head ööd.

NAISE ABIKAASA: Head ööd.

MÄRKUS

Näitlejanna Natalie Wood, keda tuntakse eeskätt filmist „Põhjuseta mässaja", kus ta mängis James Deani eluarmastust, rääkis sageli oma veekartusest. Ta keeldus filmidest, kus pidi ujuma või sukelduma. Näitlejanna elulooraamatus kirjeldavad pereliikmed Woodi eelaimusi, et just vesi põhjustab tema surma. Natalie Wood sureb 29. novembril 1981. Ta oli koos oma abikaasa ja sõbraga jahi pardal ning kukkus seletamatutel asjaoludel vette ning uppus.

KOMMENTAAR

Minu vanaema ütles ikka, et see, mida sa kõige rohkem kardad, ongi tegelikult sinu saatus. Ja ta ütles ka, et kui sa ei ole muutuseks valmis, siis võimalust muutuseks isegi ei teki. Ükskord pärast sündmust, olles ikka veel laps, istun ma oma toas põrandal.

NAISE ÄMM: On sul kõht tühi?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, raputab pead.

NAISE ÄMM: Tahad elutuppa tulla?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, raputab pead.

NAISE ÄMM: Kõik on ära läinud. Me võime näiteks filmi vaadata või midagi.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, raputab pead.

NAISE ÄMM: See on väga ilus kleit.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Jah, ema ostis selle mulle.

NAISE ÄMM: See sobib sulle.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, noogutab.

NAISE ÄMM: Näe, ma tõin sulle ikkagi väikse koogitüki.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: ei.

NAISE ÄMM: Ole nüüd.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: ei.

NAISE ÄMM: Ainult üks väike amps, palun. See on väga maitsev.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: ma ei taha.

NAISE ÄMM: Sa ei ole midagi söönud.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: mul ei ole kõht tühi.

NAISE ÄMM: Kas ma jätan selle sulle siia?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: ei.

NAISE ÄMM: Vahest ehk pärastiseks.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: ei.

NAISE ÄMM: Ole nüüd ...

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, katkestab teda: ma ei söö seda nõmedat kooki, seal on puuviljad.

NAISE ÄMM: Mida?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: ma ei söö puuviljakooke. Pudruks keedetud puuviljad magustoitude sees on minu meelest vastikud.

NAISE ÄMM: Anna andeks, ma ei teadnud.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma tean, et sa ei teadnud. Palun, kas ma võin nüüd minna?

NAISE ÄMM: Jah. Anna andeks. Tahad ehk midagi muud?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: ei.

MÄRKUS

„Su merekarpidest sängi ma mäletan.

Isa, see paks õhk on tappev.

Ma tahaksin hingata vett.“

—S. Plath[2]

MÄRKUS

Telefon heliseb. Telefonihelin lõpeb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb lõputult, keegi ei võta vastu.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Minu isa oli minu ema kirjatööde suurim toetaja. Algusest peale. Aga samas, kui vaadata sündmuste kronoloogiat, on selge, et alates hetkest, kui mu ema päriselt midagi kirjutab, midagi avaldab ja tunnustust leiab, hakkavad asjad muutuma. Esimene sündmus minu ema „verstapostide” nimekirjas kannab nime „auhind” ja ta märgib selle üles, kui nad naasevad kõige lootustandvamate disainifirmade auhinnatseremoonialt.

NAINE: Mul on kahju.

NAISE ABIKAASA: Vabandust?

NAINE: Mul on kahju.

---

[2] Viimane salm Sylvia Plathi luuletusest „Full Fantom Five“, mida eestikeelses tõlkes ei õnnestunud leida.

NAISE ABIKAASA: Mille pärast?

NAINE: See olukord. Nii nõme. Sinu jaoks.

NAISE ABIKAASA: Sa ei pea mulle kaasa tundma.

NAINE: Sa saad aru küll, mida ma silmas pean.

NAISE ABIKAASA: Mhm. Aga pole vaja nii üleolev olla.

NAINE: Ei, ma ei ole. Päriselt ka.

NAISE ABIKAASA: Olgu.

NAINE: Anna andeks, kui see kõlas ... Kuigi ... Anna andeks, ma tegelikult ei mõista, milles asi on, miks sa nüüd äkki minu peale vihane oled?

NAISE ABIKAASA: Ma ei ole vihane.

NAINE: Ei, lihtsalt passiiv-agressiivne?

NAISE ABIKAASA: Hetkel pole mul tõesti seda ka veel tarvis.

NAINE: Kas me ei võiks lihtsalt rääkida? Ma tõesti ei mõelnud midagi ...

NAISE ABIKAASA: Ma arvan, et sa nautisid seda.

NAINE: Mis mõttes?

NAISE ABIKAASA: Sa nautisid, et said tähelepanu keskpunktis olla.

NAINE: Vabandust, aga millest sa räägid? Me olime auhinnagalal ja sina olid nominent.

NAISE ABIKAASA: Jah, aga mis vahet seal on, sina oled nüüd staar, sinul on ju auhind.

NAINE: Linna raamatumessi auhind, kallikene. See ei ole Nobeli preemia. Ja pealegi ... Ma ei saa aru, miks ma üldse end õigustama pean? Millest me üldse hetkel räägime?

NAISE ABIKAASA: Päriselt ka, mind nagu poleks täna olemaski olnud.

NAINE: Päriselt ka, ma ei saa aru, mis sul viga on, ausalt. Kas see on mingi egovärk? Mul on südamest kahju, et täna ei olnud sinu päev, aga mina ei puutu siin asjasse.

NAISE ABIKAASA: Muidugi puutud. Kuule, ma olen täiega sinu üle uhke ...

NAINE: Nüüd äkki oled või?

NAISE ABIKAASA: Jah, loomulikult, aga kas sa arvad tõsimeeli, et kõik ei vaata nüüd mind ja ei mõtle, et ma olen see mees sinu raamatu lehekülgedelt ...

NAINE: Misasja? Sa oled ühes peatükis, ilma nimeta, lihtsalt üks anonüümne laps. Kes selle kokku viib?

NAISE ABIKAASA: Kõik! Sa oled kirjutanud täpselt nii palju, et inimesed sellest rääkima hakkaksid.

NAINE: Kallis, inimestel pole vahet. Mitte keegi ei räägi sinust.

NAISE ABIKAASA: Ai, aitäh tõepoolest.

NAINE: Mida? Ma ei saa aru.

NAISE ABIKAASA: Minust ei räägi keegi. Lahe. Aga sinust nad räägivad?

NAINE: Anna andeks, aga kui sa oleksid täna auhinna võitnud, siis me praegu sellest ei räägiks.

NAISE ABIKAASA: Mine persse.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Sel ööl ei maganud mu isa kodus. Järgmisel päeval nad rääkisid. Ja palusid vabandust. Aga see vestlus jäi õhku hõljuma.

MÄRKUS

„On olemas alaväärsuse tunne, mis lihtsalt tapab.
Meeleheide on nagu veeuputus.
Ta võib teeselda, et on Julianne Moore filmis „Tunnid".
Kirsten Dunst filmis „Melanhoolia".
Las kallab, kurat võtaks!
Aga tal pole kunagi piisavalt suurt eelarvet, et midagi sellist lavale panna või üles filmida."
—D. Pešut[3]

HELISALVESTIS

Kõlab naise hääl. Ta jutustab oma tütrele.

Orpheus oli üks antiikmaailma parimaid muusikuid ja ta armastas jäägitult oma naist Eurydiket. Ühel päeval hammustas Eurydiket madu, kuid Orpheus ei suutnud naise surmaga leppida ning võttis ette võimatu teekonna allmaailma, et naine tagasi tuua. Kuigi mõned müüdid väidavad, et Eurydike anus Orpheust, et ta seda ei teeks, ei andnud mees alla. Ta suutis oma muusikaga veenda Hadest ja Persephonet, allmaailma kuningat ja kuningannat, naist vabaks andma. Nad lubavad Eurydikel naasta maa peale ühel tingimusel: maapinnale jõudmiseni ei tohi Orpheus tagasi vaadata. Ta peab lihtsalt

---

[3] Dino Pešut (snd 1990) on Horvaatia päritolu dramaturg, näitekirjanik ja kirjanik. Ta on võitnud kuus Horvaatia näitekirjanduse auhinda (Marin Držići auhind) ja töötanud muuhulgas Berliinis ja Londonis.

usaldama, et Eurydike järgneb talle. Kuigi Eurydike anub, et mees teda usaldaks, saab kahtlus ikkagi Orpheusest võitu ja ta muutub ebakindlaks ning vahetult enne koju jõudmist vaatab üle õla. Seal seisnud Eurydike haihtub ja naaseb allmaailma. Ta jääb sinna igaveseks ja Orpheus jääb teda igavesti taga nutma.

SEITSMES STSEEN

Mehed istuvad maas ümber pooleldi püsti pandud telkide. Pimeneb. Avatud viskipudel käib nende vahel ringi. Vaikus.

ESIMENE MEES: Kas me vähemalt teeks lõkke? Külm hakkab.

Vaikus.

NAISE ABIKAASA: Sul levi on?
KOLMAS MEES: Ei. Äkki lähme tagasi külasse? Ja helistame sealt.
TEINE MEES: On juba samahästi kui pime.
ESIMENE MEES: Ja külm.

Vaikus.

KOLMAS MEES: Me ei saa teda lihtsalt sinna jätta ja siin istuda.
TEINE MEES: Saad mulle viskit anda?

Vaikus.

KOLMAS MEES: Äkki me peaks ta veest välja tõmbama?
TEINE MEES: Segi oled või?
KOLMAS MEES: Noh, mina ei tea.
ESIMENE MEES: Jätame ta lihtsalt nii nagu ta on.

Vaikus.

NAISE ABIKAASA: Me peaksime temast teada andma.

Vaikus.

KOLMAS MEES: Kindel, et ta surnud on?

TEINE MEES: Sa oled ikka tõega segi.

KOLMAS MEES: Ja sina oled mingi kuramuse geenius?

TEINE MEES: Ta on alasti, pea vees, okstesse kinni jäänud. Mida ta seal sinu meelest teeb, kui ta surnud pole? Idioot.

KOLMAS MEES: Mine persse.

NAISE ABIKAASA: Kuulge, jätke järele.

KOLMAS MEES: Päriselt ka, see ei ole mingi nali. Seal on surnukeha. Me peame midagi ette võtma. Ma arvan, et me rikume seadust, kui esimesel võimalusel sellest teada ei anna.

TEINE MEES: Kuule, kohe on öö. Läheb külmaks. Me oleme rampväsinud. Rada on märgistamata. Ja me oleme juba joonud.

ESIMENE MEES: Mina ei julge praegu tagasi minna.

NAISE ABIKAASA: Ma arvan ka, et see võib ohtlik olla.

Vaikus.

KOLMAS MEES: Anna siia. (Küünitab viskit haarama.) Ja edasi, paneme laagri püsti ja heidame surnukeha kõrvale magama?

Vaikus.

NAISE ABIKAASA: Läheme homme hommikul. Kohe, kui oleme ärganud. Ütleme, et jõudsime hämaras kohale ja ei näinud teda.

TEINE MEES: Kurat küll, ma olen aasta otsa oodanud. Neid pagana viit päeva. Terve aasta. Persse see kõik. Päriselt ka.

Vaikus.

ESIMENE MEES: Mitte, et ta kusagile kaoks.

KOLMAS MEES: Ole vait.

TEINE MEES: Ma lihtsalt ütlen, et temaga ei saa enam midagi juhtuda. See on kõik. Kas me anname praegu teada ja politsei tuleb kohale või kolme päeva pärast, teda ei saa enam keegi aidata. Nii on.

KOLMAS MEES: Lõpeta ära.

Vaikus.

ESIMENE MEES: Mina olen sinuga nõus. Me tõesti ei saa teda aidata.

NAISE ABIKAASA: Aitab küll. Nii. Me läheme homme hommikul tagasi. Nüüd teeme asemed valmis, enne kui viski otsa saab.

Vaikus.

ESIMENE MEES: Mis te arvate, kas see oli õnnetus?

TEINE MEES: Mis mõttes, et ta läks äkki ujuma või? Vesi on viis kraadi.

KOLMAS MEES: Võibolla ta libises, lõi pea vastu kivi ära, kaotas teadvuse ja lihtsalt uppus.

TEINE MEES: Ja nagu mida, võttis vahetult enne ennast alasti?

NAISE ABIKAASA: Aga äkki ta tegi seda ise?

TEINE MEES: Ma arvan, et kui sa end ära tappa tahad, siis lähed kuhugi, kus on veidigi suurem võimalus sellega hakkama saada.

ESIMENE MEES: See on tõsi, siin ei ole voolu ollagi ja vesi on kõige rohkem poolteist meetrit sügav.

KOLMAS MEES: Ma tahan lihtsalt korra veel üle rõhutada, et me oleme otsustanud mitte minna ja surnukehast teada anda, kuigi oleme üpris kindlad, et see on siia sattunud mõrva tagajärjel.

TEINE MEES: Kuulge, mis vahet on mõrval ja tapmisel?

KOLMAS MEES: Mis sul viga on?

ESIMENE MEES: Kas te olete mõelnud, et tema tapjad võivad endiselt siin olla? Äkki me oleme ohus?

TEINE MEES: Jah, kindel see. Kes iganes tappis noore tüdruku, ta riidest lahti võttis ja jõkke viskas, ei suuda kohe ära oodata, et saaks nelja täiskasvanud tüüpi rünnata.

Vaikus.

NAISE ABIKAASA: Ma ei suuda seda uskuda.

TEINE MEES: Ära ütle midagi.

KOLMAS MEES: Saada viskit siiapoole, palun.

KOLMAS PILT

Naine ja Naise abikaasa. Me kuuleme väga valjult ansambli Smith versiooni loost „Baby It's You". Nad vestlevad üpris eksalteeritult. Raske on öelda, kas nad kaklevad, sest hääli pole võimalik eristada, aga igal juhul on pinge õhus ja nad on endast väljas.

MÄRKUS

Telefon heliseb. Telefonihelin lõpeb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb lõputult, keegi ei võta vastu.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Kui ema hakkas rohkem kirjutama ja rohkem töötama, hakkasid nad ka rohkem vaidlema. Ja kuna nad ei tahtnud, et ma nende vaidlemist kuuleksin, panid nad alati, kui vaidlema hakkasid, muusika kõvasti mängima. Mis oli uskumatult irooniline. Kahel põhjusel. Esiteks teadsin ma siis veel paremini, millal nad kaklevad, sest muusika oli ülemäära vali, ja teiseks nad panid mängima alati selle muusika, mida nad armastasid – 1970ndate armastuslaulud. Ilmne vastuolu tolle olukorra loogikaga, iseenesest mõista. Kasutada niisugust muusikat selleks, et üksteise peale karjuda.

Stseenidel, milles ilmume mina ja ema, ei ole mingeid ajalisi ega ruumilisi piire. Need võivad ükskõik kuhu kuuluda. Nii nagu teile meeldib.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ema, ärka üles.

NAINE: Mis lahti?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Kas ma võin sinu kaissu tulla?

NAINE: Muidugi. Tule. Mis lahti on?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ei midagi.

NAINE: Nägid und?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Jah, sind.

NAINE: Oli see jube?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma ei tea.

NAINE: Oled sa kurb?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Jah. Ma ei leidnud sind üles.

NAINE: Ma olen siin. Kõik on hästi.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Sa oled külm.

NAINE: Ma armastan sind.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma tean, jah. Ära mine.

NAINE: Ma ei lähe kuhugi.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Okei. Tule tagasi.

NAINE: Ma ei lähe kuhugi.

MÄRKUS

Lavakujunduse kirjeldus: Portaalist veidi tagapool asetsev konstruktsioon. Paneelidest ehitatud ruumid, kahe meetri kõrgused, nende laius sõltub lava laiusest. Ruumid on vahekorras 2:1:2 ja järgnevas järjekorras paremalt vasakule: kõigepealt lapse tuba, väga detailne. Tagasihoidliku baldahhiiniga lapsevoodi, laminaatpõrand, kollane vaip. Väike IKEA laud, sein, millele on kinnitatud lapse joonistused. Suur sektsioonkapp, pool sellest on sahtlid, teine pool raamatud. Põrandal korv mänguasjadega. Mugav ja hubane. Soe valgus. Aken.

Koridor. Külm ja neutraalne, meenutab haigla/vangla/politseijaoskonna koridori.
Kolmas ruum on osa jõeäärsest maastikust. Jõekallas, liiv, kõrkjad, putukad, fauna ja floora, nii realistlik kui võimalik.
Kõik kolm on üles ehitatud kui installatsioonid, sisse elatud, neid on kasutatud.
Konstruktsiooni ümbritsevad prožektorid ja mikrofonid. See meenutab filmi võttepaika.
Konstruktsioonist lekib vett. See valgub aeglaselt mööda lava, mis täitub veega. Näitlejad ei suhestu sellega. Lava eesosas, konstruktsiooni ja portaali vahel, on laud toolidega, diktofonidega, tõendusmaterjaliga. Lihtsalt ettepanek, millest võib olla kasu materjali struktuuri mõistmisel ja tõlgendamisel.
Oluline lavastuslik reegel: Ükski stseen ei toimu seal, kus on selle toimumiseks loomulik koht.
Kõik eelnev ei ole mingilgi moel lavastuse loomingulise meeskonna jaoks siduv.
Mis peamine: Kõik sarnasused /.../ (/..../) lavastuse lavakujundusega on juhuslikud.

JUHIS

„Siruta käed välja ja libiseme. Käed koos täpselt lõua all. Ja vaheta, ettevaatlikult, käed, jalad, käed, jalad. Siruta kael välja, pea veest väljas. Aeglaselt, kõigepealt käed, siis jalad. Libiseme, nüüd, käed, jalad, käed, jalad. Aeglaselt, ole peaga ettevaatlik, tõsta seda. Libiseme."

KAHEKSAS STSEEN

Naise abikaasa on advokaadibüroos.

NAISE ABIKAASA: Ma ei tea, kelle mõte see oli ...
ADVOKAAT: On väga oluline, et oleksime selles osas täpsed ...
NAISE ABIKAASA: Aga miks? Ma tõesti ei tea. Me ei ole talle midagi teinud. Me lihtsalt ei tahtnud, et vool teda minema viiks.
ADVOKAAT: Miks?
NAISE ABIKAASA: Kuule, kelle poolel sa oled?
ADVOKAAT: Sinu, loomulikult, aga need küsimused kerkivad ikka ja jälle esile.

NAISE ABIKAASA: Sa oled täpselt samasugune nagu politsei. Mitte keegi isegi ei ürita mõista.

ADVOKAAT: Ma üritan. Aga need on võtmeküsimused: Miks te otsekohe politseisse ei helistanud? Miks te ta kinni sidusite? Mida te veel kaks päeva tema surnukeha kõrval tegite?

NAISE ABIKAASA: Kui sa seda nii ütled, jääb mulje, nagu me oleksime täielikud psühhopaadid. Aga tol hetkel tundus see kõige loogilisem otsus.

ADVOKAAT: Just, täpselt, vaatame seda loogikat, nii et mina ka sellest aru saaksin.

NAISE ABIKAASA: Me ei helistanud politseisse, sest me olime surmväsinud. Oleks kulunud kaks tundi, et tagasi auto juurde matkata. Hakkas pimenema, me olime juba pisut joonud, me olime omadega läbi.

ADVOKAAT: Olgu. Te olete omadega läbi ja märkate vees surnukeha. Edasi?

NAISE ABIKAASA: Noh, ta oli ilmselgelt surnud. Tema pea oli vees. Ta oli alasti. Ma ei tea, see kõik oli väga kummaline. Nii et me läksime tagasi, otsustasime, et ei lähe kuhugi, samal öösel mitte, läks pimedaks, nii et me panime telgid püsti ja hakkasime jooma.

ADVOKAAT: Ja siis te läksite ja sidusite ta kinni?

NAISE ABIKAASA: Jah. See tähendab, veidi hiljem, jah … jepp.

ADVOKAAT: Kelle mõte see oli?

NAISE ABIKAASA: Ma ei tea, ma juba ütlesin, ma ei mäleta.

ADVOKAAT: Sinu?

NAISE ABIKAASA: Ei. Mitte minu. Ei.

ADVOKAAT: Kelle siis?

NAISE ABIKAASA: Mul pole aimugi. Me jõime päris korralikult. Ma ei mäleta sellest väga palju.

ADVOKAAT: Olgu. Miks?

NAISE ABIKAASA: Ah?

ADVOKAAT: Miks te ta kinni sidusite?

NAISE ABIKAASA: Aa. Me hakkasime kartma.

ADVOKAAT: Mida kartma?

NAISE ABIKAASA: Noh, et vool viib ta minema.

ADVOKAAT: Ja nii te siis läksite ja sidusite ta kinni?

NAISE ABIKAASA: Jah.

ADVOKAAT: Ma ei mõista.

NAISE ABIKAASA: Jah, see pole loogiline, ma tean. Aga tol hetkel tundus meile, et kui ta minema triivib, oleme meie suures jamas. Kuidas me saaksime siis politseisse helistada? Mida me ütleksime? Me jätaksime veel kahtlasema mulje … Vähemalt nii see meile näis. Ja võibolla jäi meist mingi jälg … ma ei tea. Mis siis, kui ta tükk aega hiljem leitaks ja siis otsitaks kedagi, kes asjast midagi teab ja meie tuleksime lagedale jutuga, et me pole midagi teinud. Ma ei tea. Katsu aru saada, eks, me olime neli meest, kelle kõrval oli surnud naine. Juba ainuüksi see on täiega kahtlane, tead isegi, mis ajal me elame.

MÄRKUS

Tantsunumber:

Alasti keha on seljaga publiku poole. Taskulambi valgusvihk tantsib mööda nahka.

Õlg

Kõrv

Sõrmed

Lülisammas

Põlveliiges

Tuharad

Abaluu

Küünarnukk

Labakäsi

Kaelalülid

Reied

Labajalg

Alaselg

Pahkluud

Juuksed

Korrata veel kaks korda

Aplaus.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Kõik minu ema nimekirjas olevad sündmused leiavad aset enne näidendi keskse sündmuse toimumist. Õigupoolest viivad need selle sündmuseni. Teine nimekiri kannab pealkirja „???". Selles on neli eelmisel kuul toimunud sündmust, millel oli minu emale väga suur mõju. Esimene neist: kraan.

TORUMEES: Milles täpsemalt asi on? See ei leki?

NAINE: Ei, ei. Ainult tilgub. Öö otsa, seal sees.

TORUMEES: Kuhu tilgub?

NAINE: Ei, mitte kuhugi. Torude sees. Torud häälitsevad. Saate aru, mida ma silmas pean? Selline pidev heli – tilk, tilk, tilk. Torudes.

TORUMEES: Aaa.

NAINE: Jah. Niimoodi: tilk, tilk, tilk. Ma ei saa magada. Hiina piin. Kogu aeg sama rütm.

TORUMEES: Nojah, ega midagi teha ei ole. Need torud on vanad. Öösel liigub kuum vesi torudesse ja torud kuumenevad ja paisuvad. Avad põrandas, millest torud läbi jooksevad, jäävad liiga kitsaks. Siis võibki sellist tilkumist kuulda. Sa võid magades tropid kõrva panna.

NAINE: Mul on laps, ma ei riski. Ta võib mind öösel hüüda. Aga kui neid avasid suuremaks teha, kas nii saaks?

TORUMEES: Vanade majade värk, proua, midagi pole teha. Talvel tuleb lihtsalt ära kannatada. Või siis magad kampsuniga ja mitte alasti, hahaa.

NAINE: Jah. Okei, selge. Palju ma teile võlgnen?

TORUMEES: Mitte midagi. Selliseid kauneid naisi teenindan hea meelega tasuta.

NAINE: Mhm, aitäh.

TORUMEES: Kõik või? Tahad ma viskan veel millelegi pilgu peale, kui ma juba siin olen? Äkki vajad ülevaatust, peenhäälestamist, hahaa?

NAINE: Ei, aitäh.

TORUMEES: Nalja võib ju ikka teha, eks? Ma peseksin käed puhtaks, kui sul selle vastu midagi pole?

NAINE: Loomulikult. Vannituba on vasakut kätt esimene uks.

TORUMEES: *(vannitoast)* Kas see on juba ammu nii?

NAINE: Mis asi?

TORUMEES: Kraan. Survet ei ole.

NAINE: Jah, mingi kuu aega. Selle peaks ära puhastama. Ma tean. Aga pole sinna alla veel jõudnud.

TORUMEES: Kus su mees on? Kui sa minu oma oleksid, jõuaksin mina küll nii alla kui ka üles.

NAINE: Mhm.

TORUMEES: Kuule, ma teen selle sul korda, läheb ainult mõni sekund.

NAINE: Ei, te tõesti ei pea.

TORUMEES: Proua, siis pole sul tarvis selleks eraldi kedagi kutsuma hakata. Ma olen juba siin. Ja sina saad oma mehele öelda, et tegid ise korda. Kuule, kaks kruvi tuleb ära vahetada.

NAINE: Aitäh, aga ma kiirustan tööle. Kui ma viie minuti pärast minema ei hakka, siis jään hiljaks.

TORUMEES: Viis minutit ja tehtud.

NAINE: Olgu.

TORUMEES: Millega sa tegeled?

NAINE: Ma õpetan ujumist, lastele.

TORUMEES: Vau. Päev otsa trikoos? Lastel ikka veab.

NAINE: Jah ... ma lähen ja panen end valmis ja siis peame minema hakkama. Palun.

TORUMEES: Loomulikult.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Kui ema magamistoas riideid vahetab, märkab ta peeglis mehe peegeldust. Ta katab end kinni ja kui ta uuesti vaatab, on mees kadunud. Ta ei tea, võibolla kujutas ta seda kõike lihtsalt ette.

TORUMEES: Näed, nagu uus!

NAINE: Aitäh. Palju ma teile võlgnen?

TORUMEES: Me juba rääkisime sellest. Sinusuguste kaunitaride puhul võtan ma tasu ainult natuuras, hahaa.

NAINE: Jah, olgu. Aitäh. Ma pean enne minekut veel üht-teist korda tegema, seega suur tänu teile.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Torumees istub kümme minutit parklas oma autos ja ema ei julge majast välja minna enne, kui mees minema on sõitnud. Loomulikult jääb ta tööle hiljaks.

MÄRKUS

Uppumisel saabub surm lämbumise tagajärjel. Lämbumist põhjustab vee sissehingamisel tekkiv hingamisteede blokeering või hingamisfunktsiooni häire. Selle blokeeringu tulemusel tekib hüpoksia, mis põhjustab aju kahjustumise ja südame seiskumise.
Uppumisel on mitu etappi. Esimene etapp on niinimetatud „kuiv uppumine", mida esineb kõige sagedamini neil, kes ei oska ujuda, aga ka ujujatel, kes hindavad üle oma teadmisi ja füüsilist vastupidavust. Selles etapis tõmbuvad häälepaelad kokku ja sulgevad hingetoru, nii et ohver ei saa hingata ja hakkab vett neelama. Ohver katsub jääda pinnale ja hüüab appi. See etapp kestab kõige kauem kaks minutit. Teises etapis lihased, mis esimeses etapis hingetoru sulgesid, lõdvenevad ja vesi pääseb ohvri hingetorru ja kopsudesse. See kestab kuni minuti. Kolmandas etapis kaotab ohver kurnatusest teadvuse ja upub.
Kui meid jõuga vee alla surutakse, proovib keha esmalt hinge kinni hoida, et takistada vee sattumist hingetorru. Kui hinge vägisi kinni hoida, hakkab keha reageerima hapnikupuudusele ning selle ellujäämisrefleksiks on paanika. Kui inimene ei suuda enam hinge kinni hoida ja vajadus õhu järgi muutub väljakannatamatuks, hingab ta tahtmatult sisse ja vesi pääseb hingamisteedesse. See refleks on keha loomulik kaitsereaktsioon, mis käivitub, kui inimene hakkab lämbuma. Vee sissehingamine põhjustab omakorda lämbumise, sest vesi asendab õhku ega lase kopsudel hapniku omandada.
Lahkamisel viitab uppumisele vee kogus kopsudes ja hapnikuvaegusest tingitud sinised laigud nahal, eeskätt suu, kõrvade ja sõrmede ümbruses. Samuti vere kõrge kloori- või soolasisaldus, mis võib anda infot, kas inimene uppus magedas või soolases vees. Samuti lämbumisest ning hingamisteedesse sattunud veest tekkinud vahuse vedeliku leidumine suus ja ninas.

KOMMENTAAR

Küllap leiab see aset üpris märkamatult. Suhete purunemine. Pikkamööda hakkasid mu vanemad järjest vähem omavahel rääkima. Nad vaidlesid üha enam. Ma arvan, et nad mõlemad uskusid, et see on mingi faas. Ema asus järgmise kirjatöö kallale ja kirjutas ta alati öösiti, enamasti diivanil. Aeg-ajalt jäi ta sinna magama. Umbes kuus kuud enne sündmust võttis ta ühel õhtul teki ja padja diivanile kaasa.

NAISE ABIKAASA: Mida sa teed?

NAINE: Ma magan siin.

NAISE ABIKAASA: Miks?

NAINE: Ma lihtsalt magan siin, ma tahan kirjutada …

NAISE ABIKAASA: Sa võid siin kirjutada ja siis voodisse tulla.

NAINE: Ei, siin on hea.

NAISE ABIKAASA: Sest?

NAINE: Sest mul on tarvis pisut üksinda olla. Mul on vaja veidi järele mõelda.

NAISE ABIKAASA: Ma isegi ei … ma isegi parem ei kommenteeri enam. Tee, mis tahad. Vahet pole. Aga pärast ära tule minult vabandust paluma.

MÄRKUS

Telefon heliseb. Telefonihelin lõpeb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb lõputult, keegi ei võta vastu.

ÜHEKSAS STSEEN

Tütar ja isa on köögi tööpinna juures kalu täis kastruli kohal kummargil. Tuleb ema.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ema, vaata!

NAINE: Kuulge, koristage see ära.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Aga ema, vaata, nad on nii suured.

NAISE ABIKAASA: Ja libedad, näe, võta kaissu!

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Fuihh, ei!

NAISE ABIKAASA: Võta ikka! Buu!

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ei, jäta järele!

NAINE: Koristage need ära.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ema, kas me võiks neid õhtul süüa?

NAINE: Ei, me ei söö neid. Ma ütlesin, koristage need ära.

NAISE ABIKAASA: Rahune maha, kuule, need on ainult kalad.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ema, miks mitte?

NAISE ABIKAASA: Meie ise võime neid teha, eks? Võibolla grillime.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Või teeme sushi't?

NAISE ABIKAASA: Mis ajast sa sushi't sööd?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Mittemingist ajast!

NAISE ABIKAASA: Oleme kokku leppinud!

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ema, kuulsid?

NAINE: Ma ütlen viimast korda: koristage need kalad ära.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ema, ole nüüd, ära ole selline, tule vaata, eile need veel ujusid.

Naine läheb kastruli juurde, võtab selle ja viskab prügikasti.

NAINE: Mine, pane ennast riidesse. Me jääme lasteaeda hiljaks.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Aga ema …

NAINE: Tasa. Pane riidesse. Ma loen kolmeni ja siis võtan terveks päevaks sinu ratta ära.

NAISE ABIKAASA: Päriselt ka, sa ei ole normaalne.

NAINE: Miks sa mulle kohe ei rääkinud?

NAISE ABIKAASA: Mida?

NAINE: Miks sa ei rääkinud mulle kohe, kui sa koju jõudsid?

NAISE ABIKAASA: Sest sa magasid ja ma olin täiesti läbi.

NAINE: Täiesti läbi? Sa üritasid minuga seksida.

NAISE ABIKAASA: Ma ei tahtnud seksida. Ma tahtsin sul ümbert kinni võtta.

NAINE: Ma ei mõista. Kas see ei ole esimene asi, millest mulle rääkida?

NAISE ABIKAASA: Muudaks see midagi?

NAINE: Vägagi.

NAISE ABIKAASA: Ma ei tahtnud sind ärritada. Iseäranis arvestades, mis seisus me omadega oleme.

NAINE: Just sellepärast sa oleksidki pidanud mulle rääkima kohe, kui uksest sisse astusid. Mitte et ma ärkan üles ja elutuba on politseinikke täis.

NAISE ABIKAASA: Ma juba ütlesin sulle – nad teevad sääsest elevandi. Ja peamiselt teed sina sääsest elevandi. Me ei ole midagi teinud.

NAINE: Veel üks kord: Te jätsite ta sinna. Te sidusite ta kinni. Te magasite tema kõrval. Te püüdsite kuradi kalu. Ja nüüd tassid sa need kalad minu juurde koju ja määrid meie tütrele õhtusöögiks pähe. Sina oled see, kellel tõepoolest ei ole kõik korras.

NAISE ABIKAASA: Määrin pähe? Mida sa räägid? Aitab. Päriselt ka. Sa tahad, et ma tunneksin end süüdi asjades, mis absoluutselt minusse ei puutu. Sul ei ole õrna aimugi, millest sa räägid. Tead mis, võta pärastlõuna vabaks. Ma helistan oma emale, et ta lapse lasteaiast ära tooks ja pärast mänguväljakule läheks. Sa puhka pisut. *(Läheb naise juurde, et teda kallistada.)* Sul on šokk, pole ka imestada, see ongi kohutav.

MÄRKUS

Ema ütles mulle tihti, et ta usub, et üks väike otsus võib meie elu edasist kulgu täielikult muuta. Liblikaefekt. Ta siiralt uskus seda. Et kõigel on kindel tagajärg. Ta armastas rääkida, et Diana Ross mängis minu olemasolus võtmerolli. Veel enam, ta väitis, et ta oli kuni viimase hetkeni veendunud, et laulab karaokel tema lugu „Remember Me". See on ema lemmiklaul. Aga täpselt siis, kui ta hakkas seda lugu paberile kirja panema, käskis sisetunne tal kirjutada hoopis Diana Rossi dueti ansambliga The Temptations. Diana ise sosistas seda talle kõrva. Ema oli veendunud, et kui seda poleks juhtunud, ei oleks nemad isaga mitte kunagi teineteist leidnud.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Palun ära vilista.

NAISE ÄMM: Olgu. Mis nüüd? Jäädki sinna seisma? Astu samm sügavamale, lase käia.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma tahan kätiseid.

NAISE ÄMM: Aga sa oskad ilma nendeta ka.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ei oska.

NAISE ÄMM: Kullake, muidugi oskad. Eelmisel aastal ujusid täitsa ise. Sa isegi sukeldusid.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ei oska.

NAISE ÄMM: Pane pea vette, sa saad hakkama!

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ei.

NAISE ÄMM: Või hüppa. Täna sa võid hüpata, lase käia, hüppa pommi. Ma vaatan sind!

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma ei taha, et sina mind vaatad.

NAISE ÄMM: Või saltot! Tahad mulle saltot näidata?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma tahan välja tulla.

NAISE ÄMM: Me oleme päev otsa seda basseini täis lasknud. Kuule, palav ilm on, naudi seda!

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma vihkan seda nõmedat vett. Sa käid sellega mulle närvidele! Hüppa ise vette, kui see sulle nii väga meeldib, aga mind jäta lihtsalt rahule. Ema ja sina, kogu aeg see nõme vesi. Jäta mind rahule!

NAISE ÄMM: Kullake ...

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ära passi mind!

NELJAS PILT

Laval on Naine ja Naise abikaasa. Stevie Wonderi laul „For Once in My Life" mängib väga valjult. Nad karjuvad teineteise peale, kuigi sõnu ei suuda kõrv eristada. Ilmselgelt on tegu väga pingelise tüliga.

MÄRKUS

„1880ndate lõpus tõmmati Seine'i jõest Louvre'i kaldapealse juurest välja uppunud tütarlapse surnukeha. Säilinud naha kvaliteeti hinnates järeldati, et surma hetkel oli ta ainult kuueteistaastane. Tütarlapse kehal ei olnud mitte mingeid vägivalla tundemärke ja Pariisi surnukuuris tehakse järeldus, et tegemist oli enesetapuga. Patoloog on niivõrd lummatud tundmatu tütarlapse näo ilust – uppunud tüdruk naeratab, tema ilme on rahulik, rahulolev, õnnelik, häirimatu –, et ta teeb näost surimaski. Tundmatu noore naise, hüüdnimega *L'inconnue de la Seine* ehk Seine'i tundmatu naine, surimaski koopiad said 19. sajandi lõpus väga populaarseteks sisekujunduselementideks Pariisi boheemlaste salongides ja morbiidsete huvidega kunstnike elukohtades.

Seine'i tundmatu naine saab oma ajastu erootiliseks ideaaliks. Ta on inspiratsiooniks mitmete prantsuse ja teiste riikide kirjanike töödele ja mõjutab oma välimusega tervet saksa neidude sugupõlve."

—E. Mahkovic[4]

KÜMNES STSEEN

Mehed lõkke ümber. Nad mängivad kaarte, suitsetavad, joovad viskit.

NAISE ABIKAASA: Kurat, see vesi on jääkülm, isegi käsi loputades hakkab vastikult valus.

ESIMENE MEES: Jah, ära üldse räägi.

TEINE MEES: Ütle seda tollele kullakesele seal vees.

KOLMAS MEES: Mismoodi sa tema kohta „kullake" saad öelda? Endal sul on tütar.

TEINE MEES: Misasja?

KOLMAS MEES: Käid ka lõpuks või?

NAISE ABIKAASA: Kuulge, teie kaks, palun ärge hakake jälle pihta.

KOLMAS MEES: Me oleme peast põrunud, et endiselt siin oleme.

NAISE ABIKAASA: Sinu käik, keskendu.

ESIMENE MEES: Ma arvan, et see külm vesi toimib jääkapina, sellepärast ongi keha nii hästi säilinud.

---

4 Eva Mahkovic (snd 1986) on Sloveenia dramaturg.

NAISE ABIKAASA: Aga samal ajal peseb vesi kõik tõendid maha, eks ole? Sõrmejäljed ja mis iganes.

KOLMAS MEES: Aga seda ma ju teile rääkingi, mida kauem me siin oleme, seda puhtamaks keha muutub ja seda vähem jälgi.

ESIMENE MEES: Sul pole õrna aimugi, kui kaua ta seal enne meie saabumist lebanud oli.

TEINE MEES: Kuulge, võibolla on tema alumine pool täiesti kalade poolt ära söödud.

KOLMAS MEES: Päriselt hoidsid seda lõpuni käes? Sa trumpe ei lugenud või?

NAISE ABIKAASA: Lase käia, loe kokku.

KOLMAS MEES: Kalade poolt ära söödud, sa ikka kohe oskad, tõepoolest.

TEINE MEES: Ta tundub päris noor olevat.

KOLMAS MEES: On seal vahet?

TEINE MEES: Ma ei tea, on või?

ESIMENE MEES: Kui lähedalt sa teda vaatasid?

TEINE MEES: Kümme vahet.[5]

KOLMAS MEES: Me oleme ikka veel siin, see on täiega seadusevastane.

ESIMENE MEES: Miks see peaks seadusevastane olema?

KOLMAS MEES: Kujuta ette, et keegi tuleb praegu? Mismoodi sa kavatsed selgitada, et me teist ööd järjest laiba kõrval telgime?

TEINE MEES: Siis ütlemegi, et see on meie ainus kuradi puhkus terve aasta jooksul ja siin ei ole levi ja kogu aeg on olnud tunne, et kohe läheb tormiks ja me ei julgenud tagasi minna.

KOLMAS MEES: Meie siiatulekust saati on taevas täiesti selge olnud.

TEINE MEES: Täpipealt. Ettearvamatud kevadised tormid. Need ongi need kõige ohtlikumad. Pass.

ESIMENE MEES: Pass.

NAISE ABIKAASA: Kolm.

KOLMAS MEES: Kaks.

NAISE ABIKAASA: Sinu trump.

---

[5] Nad mängivad trumbi ja tihide võtmisega kaardimängu ja see ning veel mitmed repliigid selles stseenis käivad kaardimängu kohta· Ta loeb tihisid kokku.

KOLMAS MEES: Pada.

TEINE MEES: Tal on käsivarrel sinikad. Nägite seda?

ESIMENE MEES: Kuule, päriselt, kui lähedalt sa ta üle vaatasid?

TEINE MEES: Just enne, kui ma nõusid pesin, siis nägin.

KOLMAS MEES: Sa pesid tema kõrval nõusid?

ESIMENE MEES: Kuradi morbiidne, ma ütlen.

TEINE MEES: Aga tema kõrval kala püüda ei ole morbiidne?

KOLMAS MEES: See on päriselt ka haige, mida me teeme.

ESIMENE MEES: Joo rohkem, siis ei tundu enam nii haige.

NAISE ABIKAASA: Me võime öelda, et olime šokis.

TEINE MEES: Misasja?

NAISE ABIKAASA: Kui politsei küsib, miks me kohe tagasi ei läinud. Šokk. Näha keha, surnuna, vees. Laipa. Ja keegi ei teadnud, mida teha.

ESIMENE MEES: Ilmselt peaks meil mingi plaan olema.

KOLMAS MEES: Ei mingit plaani, räägime nii nagu oli.

NAISE ABIKAASA: Jah. Täpselt. Šokk.

KOLMAS MEES: Oled šokis või?

NAISE ABIKAASA: Jah, ma arvan, et olen. See on esimene surnukeha, mida ma oma elus näinud olen.

TEINE MEES: Sama siin.

KOLMAS MEES: Minul mitte. Ma leidsin oma isa.

ESIMENE MEES: Ma nägin ükskord kiirteel, kanderaamil. Verine, täiesti sodi. Enne kui nad koti luku kinni tõmbasid.

TEINE MEES: Sa sõitsid kiirteel ja sul oli aega vahtida sodiks sõidetud surnukeha, enne kui nad selle kotti toppisid?

ESIMENE MEES: Jah, seal oli ummik.

KOLMAS MEES: Selle klibu eest sa veel saad, päriselt ka.

TEINE MEES: Ma isegi ei märganud seda.

KOLMAS MEES: Mida sa ütlesid?

TEINE MEES: Pime on. Ma ei hoidnud seda meelega. Ma lihtsalt ei märganud seda.

KOLMAS MEES: Ma löön su maha.

ESIMENE MEES: On meil veel juua?

NAISE ABIKAASA: Kaks pudelit.

TEINE MEES: Ma tõstan klaasi su terviseks, mu neid.[6]

ESIMENE MEES: Hahaa.

KOLMAS MEES: Homme hommikul paneme laagri kokku ja külast helistame, eks?

TEINE MEES: Jah, püüame veel mõned kalad, joome kohvi ja lahkume.

NAISE ABIKAASA: Viis vahet.

MÄRKUS

„Enne lahkumist nad tüdrukut vaatamas ei käinud."

—R. Carver

JUHISED

„Pööra põlvedele tähelepanu, siruta, põlved sirgeks. Tõukame, kiiremini, kiiremini. Küünarnukid, kus need on? Kõverda. Lase käia, tõuka, tõuka, tõuka. Sisse hingates nõjatu peaga käsivarrele, ära nõksuta, rahulikult. Lase käia, kaks tõmmet, hinga sisse. Vaata küljele, vaata selja taha, sinna kus on käsi, mitte üles. Mitte lakke, pea külje peale! Jätka tõugetega, jõuliselt, läks, läks, läks. Puhu mullid vette, sissehingamine külje pealt. Üks, kaks, hinga sisse. Libista, libista pead, täpselt nii, just. Paar korda veel, ole põlvede ja küünarnukkidega tähelepanelik."

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Mu ema ütles sageli, et tal oli rohkem õnne kui annet. Täpselt samal ajal, kui ilmusid need mõned positiivsed arvustused, valiti Kirjanike Liidus uut juhatust. Taheti kedagi täiesti uut, kedagi noort, kellel oleks teistsugune lähenemine. Ema kandideeris liidu presidendiks ja võitis. Üleöö olid tal nüüd käed-jalad tööd täis. Ujumistrikood asendusid pluusidega ja ta hakkas tööd koju kaasa tooma. Ema juhtis üheksaliikmelist loomingulist meeskonda. Aga suurim erinevus oli,

---

[6] Nii originaalis kui ingliskeelses tõlkes on siinkohal suhteliselt kohatu rida mõnest tuntud joomalaulust, antud juhul rida Raimond Valgre laulust "Joogilaul".

et ta hakkas oma tööst ja sellega kaasnevast vastutusest rõõmu tundma. Ikka täiega. Kui mu ema ja isa juhtusid ühes ja samas ruumis viibima, siis nad enamasti kas vaidlesid või ei teinud teineteisest välja. Mu isa väitis endiselt, et on ema üle ääretult uhke. Samal ajal ta tuletas emale pidevalt meelde, et kogu maailm ei pöörle ainult tema ümber.

Teine punkt ema „verstapostide" nimekirjas: petmine. Hommik, paar kuud enne sündmust.

NAISE ABIKAASA: Kas sul on keegi teine?

NAINE: Ole nüüd.

NAISE ABIKAASA: Palun vasta.

NAINE: Ei. Ei, ei ole. Kuigi ma tahaksin, et oleks, just praegu tahaksin nii väga.

NAISE ABIKAASA: Kuidas palun?

NAINE: Nii oleks lihtsam või mis? Siis ma ei mõtleks sellele, mis siin ei toimi ja kuidas seda korda teha, vaid lihtsalt, kuidas ma väärin midagi paremat sellest, mis mul parasjagu käeulatuses on.

NAISE ABIKAASA: Midagi paremat?

NAINE: Sa tead, mida ma silmas pean. Midagi teistsugust.

NAISE ABIKAASA: Sa ütlesid paremat.

NAINE: Aga mõtlesin teistsugust.

NAISE ABIKAASA: Selge. Ja siis?

NAINE: Mida ja siis?

NAISE ABIKAASA: Mis su järeldus on? Väärid siis midagi teistsugust?

NAINE: Ma ei tea. Päriselt ka, ma ei tea.

NAISE ABIKAASA: Ära ainult midagi rumalat korda saada.

NAINE: Mis mõttes rumalat?

NAISE ABIKAASA: Tead isegi.

NAINE: Ei, ma ei tea. Palun ütle mulle.

NAISE ABIKAASA: Sa oled muutunud.

NAINE: Kas see pole mingis mõttes kogu asja mõte? Aja möödumise mõte? Et sa muutud.

NAISE ABIKAASA: Kas sulle ei piisa sellest, mis meil on?

NAINE: Asi ei ole selles.

NAISE ABIKAASA: Milles siis asi on? Või tohin ma pakkuda?

NAINE: Olgu, lase käia.

NAISE ABIKAASA: Sa pead ennast minust paremaks.

NAINE: Ei, tegelikult ka ei pea.

NAISE ABIKAASA: Ei? Alates hetkest, mil tundsid, et oled midagi saavutanud?

NAINE: Kirjutamisega?

NAISE ABIKAASA: Jah.

NAINE: Aga, kas see pole mitte hea? Et ma olin milleski edukas? Ma ei mõista. Kas sina pole mitte minu suurim fänn ja enamjaolt mu üle õnnelik?

NAISE ABIKAASA: Jah, aga ma ei teadnud, et see sind nii palju muudab.

NAINE: Mina ei ole muutunud. Ainult sinu suhtumine minusse on muutunud.

NAISE ABIKAASA: Ongi nii? Miks sa sel juhul tunned, et võid teha ükskõik mida heaks arvad?

NAINE: Misasja? Ma võingi teha, mida heaks arvan.

NAISE ABIKAASA: Sa saad aru, mida ma silmas pean.

NAINE: Ei, ei saa. Räägi lähemalt. Kas on asju, mida sa ei luba mul teha?

NAISE ABIKAASA: Tegelikult küll, jah.

NAINE: Päriselt?

NAISE ABIKAASA: Jah.

NAINE: Näiteks?

NAISE ABIKAASA: Teiste inimestega keppida.

NAINE: Ja see ongi ainus asi, mille pärast sa muretsed? Kas see ei oleks mitte kõige väiksem probleem? Kui asi oleks ainult selles, et ma kellegagi üle aisa löön.

NAISE ABIKAASA: Nii et sa siis lööd?

NAINE: Sa ei ole normaalne.

NAISE ABIKAASA: Ei, sina ei ole normaalne. Kuula, mis ma sulle ütlen. Sa ei hävita seda perekonda. Kuuled, mida ma ütlen?

NAINE: Ära räägi minuga nii.

NAISE ABIKAASA: Aga räägin küll. Sina ei tee otsuseid minu perekonna kohta.

NAINE: Meie perekonna.

NAISE ABIKAASA: Täpselt. Meie perekonna. Sellest ei saa kellegi teise perekonda, ükskõik kui hästi ta sind ka kepib.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Sel ööl võttis isa ema arvuti. Ta vaatas läbi kõik ema kirjad, sõnumid, kontaktid, pildid, kõik. Ja ta trükkis välja kõik, mis temas veidigi, jah, kasvõi karvavõrdki, kahtlust äratas, ja pani need ema lauale. Nad ei rääkinud sellest kunagi.

MÄRKUS

Telefon heliseb. Telefonihelin lõpeb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb lõputult, keegi ei võta vastu.

HELISALVESTIS

Kõlab naise hääl. Ta jutustab oma tütrele.

Armastuse jumal Eros surkis jumal Apolloni armuasjades ning Apollon armus ülepeakaela nümfi nimega Daphne. Daphne, kes oli jõejumal Peneuse tütar, armastas vabadust ja metsikuid laasi ning tõotas seetõttu jääda alati vallaliseks. Aga silmini armunud ja kirest hulluv Apollon hakkas naist halastamatult jälitama. Ta kuulutas oma armastust ja anus ning ähvardas, et naine talle samaga vastaks. Daphne oli küll valmis oma tuleviku eest võitlema, aga ta kartis Apollonit järjest enam ja pidi põgenema. Kui Apollon jõudis naisele nii lähedale, et ta peaaegu kinni püüdis ja endale sai, palus meeleheitel Daphne oma isalt abi ja tütre päästmiseks muutis isa naise loorberipuuks. Daphne käed muutusid oksteks, nahk puukooreks, juuksed lehtedeks. Hetkel, mil Apollon ta kätte sai, haaras ta puust.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Pärast oma ema surma käis minu ema iga kuue kuu järel oma rindu kontrollimas. Teine punkt tema „???" nimekirjas on konsultatsioon arsti juures, kes asendas parasjagu tema tavalist arsti. Ema istub palja ülakehaga uuringulaual.

ARST: *(alustab ülevaatust)* Kas te olete viimasel ajal mingeid muutusi märganud?

NAINE: Ei, mitte midagi erilist.

ARST: Mitu last teil on?

NAINE: Üks. Ta on viiene.

ARST: Kas te toitsite rinnaga?

NAINE: Jah, kümme kuud.

ARST: Nii kurb, et naistel tänapäeval nii vähe lapsi on. Enamasti ainult karjäär. Aga noh, ei ole ju veel hilja. Võibolla otsustate veel ühe saada, eks?

NAINE: Jah, võibolla, jah.

ARST: Poeg või tütar?

NAINE: Tütar.

ARST: Kui ta teie moodi välja näeb, on poisid õnnega koos. Toetage käsi minu peale.

NAINE: Kõik on hästi, ma hoian seda üleval.

ARST: Ärge kartke, me oleme ju tuttavad, ma olen teid peaaegu alasti näinud, hahaa. Kas mu käed on külmad?

NAINE: Ei, kõik on hästi.

ARST: Hea, et rinnad pole nagu peenised, eks, ei tõmbu külma käes kokku. Hahaa. Andke andeks, mis meelel, see keelel, ma loodan, et te ei pahanda.

NAINE: Ei, ei.

ARST: Ma ei tunne midagi ebatavalist. Katsun veel pisut, nii igaks juhuks. Antud juhul küll küllale liiga ei tee nagu öeldakse, eks? *(Katsub tükk aega naise rindu, käib nendest mitu korda üle. See muutub järjest ebamugavamaks.)* Ei midagi, kõik paistab korras olevat. *(Ta asetab käe naise puusale ja unustab selle sinna.)* Võite muretsemise lõpetada. Kõik on suurepärane. Teil on ilusad ja terved rinnad. Pange õe juures kuue kuu pärast uus aeg kinni. *(Patsutab naist pisut ja liigub eemale.)* Ma ootan pikisilmi meie taaskohtumist. Ja õnn kaasa.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Arst lahkub ruumist. Mu ema jääb uuringulauale istuma. Tema ülakeha on endiselt paljas, ta hingab sügavalt. Tükk aega ei liigu ta paigast.

ÜHETEISTKÜMNES STSEEN

Mees tuleb välisuksest sisse, naine seisab köögitasapinna juures.

NAISE ABIKAASA: Sa oled juba kodus?

NAINE: Jah, jah. Sa ei läinudki tööle?

NAISE ABIKAASA: Ei. Võtsin vaba päeva. Kui nad peaks mulle uuesti helistama. Sina?

NAINE: Kummaline. Kõik on nii kummaline. Lasteaias teised emad samahästi kui ei vaadanud mulle otsa. Ainult pomisesid midagi. Töö juures sama lugu. Nagu mind polekski olemas.

NAISE ABIKAASA: No seda ma sulle ju rääkingi! Inimesed teevad alati omad järeldused, pooled neist arvavad, et meie tegime seda. Sellepärast tulebki kokku hoida. Mõistad? Sellepärast me peamegi üks meeskond olema ja sina pead mind uskuma, et ma andsin endast parima. Eks ole?

NAINE: Mhm.

NAISE ABIKAASA: Tead, mis meile praegu ära kuluks? *(Läheneb naisele ja suudleb ta kaela.)*

NAINE: Anna andeks, aga ei. Kogu see värk. Mul lihtsalt ei ole tuju.

NAISE ABIKAASA: Sul ei ole juba väga pikalt tuju olnud.

NAINE: Kuule, palun. See veel puudus.

NAISE ABIKAASA: Olgu, sain aru.

NAINE: Kuule, lähme välja. Lähme sõidame linnast välja.

NAISE ABIKAASA: Olgu. Teeme nii.

NAINE: Kuule, võtame minu auto. Ma tahan juhtida.

NAISE ABIKAASA: Jah, hea mõte. Kas võtame viskit ka kaasa? Laseme rihma lõdvaks. See oleks hea.

MÄRKUS

28. märtsil pani Virginia Woolf taskud kive täis ja kõndis oma kodu lähedal Sussexis Ouse'i jõkke. Ta jättis oma abikaasale Leonard Woolfile koju kirja, kus kirjutas: „Ma ei usu, et kaks inimest oleksid saanud olla õnnelikumad, kui meie sinuga olime." Naise keha leiti mitu nädalat hiljem.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Te peate ühest asjast aru saama – minu vanemate armastuslugu ei olnud saatuslik armastuslugu. Sel õhtul, kui nad karaokebaaris kohtusid, mõlemad pisut vintis, valisid nad täiesti juhuslikult ühe ja sama laulu. Huvitaval kombel oli see üpris vähetuntud laul ja pealegi veel duett. Aga kui nad seda laulsid, umbes kella kolme paiku öösel, ei alanud sugugi nende „ja nad on õnnelikud igavesest ajast igavesti". Kaugel sellest. Sel ööl leidsid nad purjus peaga teineteist, nagu kahekümnestel kombeks, kuid pärast seda ei kohtunud päris tükk aega. Järgmise paari aasta jooksul nad küll trehvasid erinevatel üritustel, aga ei midagi. Nad olid tuttavad, kes teineteisele meeldisid. Ja siis, mingil avamispeol, kuus aastat pärast esmakohtumist karaokebaaris, hakkasid nad juttu ajama ja läksid üheskoos järgmisele sündmusele. Järgnes järjest rohkem sündmusi ja varsti sai neist paar. Vägagi klassikaline suhte algus. Aga nad sobisid. Ja tollele õhtule viitasid nad alati nagu oleks nende kohtumine olnud ette määratud. Nagu oleks stseen, kus nad ühe ja sama laulu valivad, kõige nunnum kohtumine romantiliste komöödiate ajaloos:

NAISE ABIKAASA: See on ikka imelik või mis?

NAINE: On tõepoolest.

NAISE ABIKAASA: Tahaksid sa parema meelega seda üksi laulda?

NAINE: Noh … ei. Seda et, see on duett. Ma lihtsalt ei eeldanud, et keegi seda üldse teab, veel vähem valib.

NAISE ABIKAASA: Jah, sama siin. Kuulad sa sellist muusikat?

NAINE: Mhm, pigem küll. Diana Ross on justkui minu inimene. Sina?

NAISE ABIKAASA: Jah, see ajastu on minu teema.

NAINE: Kuule, kas sina tahaksid seda üksinda laulda?

NAISE ABIKAASA: Ei, ei. See lihtsalt tundub sõge kokkusattumus.

NAINE: Jah. Noh … Ilmselt oli ette määratud.

NAISE ABIKAASA: Aa sa oled selline tüdruk?

NAINE: Milline tüdruk?

NAISE ABIKAASA: See, kes usub, et kõik toimub mingil põhjusel.

NAINE: Ah, ole nüüd, kaugel sellest. Lihtsalt igal teol on tagajärg. Ausalt, ma olen üpris sitt laulja.

NAISE ABIKAASA: Sama siin.

NAINE: Näed? Ette määratud. Ette määratud, et me kostitame neid inimesi keset ööd tõeliselt niru duetiga.

NAISE ABIKAASA: Mina olen igatahes poolt.

NAINE: Lahe.

NAISE ABIKAASA: Sina siis laulad naishäält?

NAINE: Noh … Jah, see oleks vist loogiline või mis? See tähendab, ma suudaks mõlemat laulda.

NAISE ABIKAASA: Mida iganes sa eelistad.

NAINE: Jah, jah, ma võtan Diana. Ikkagi kuninganna.

NAISE ABIKAASA: Printsess! Kurat, noh, vahet pole. Vabandust.

NAINE: Päris halb, jah. Oled närvis?

NAISE ABIKAASA: Jah. Aga mitte laulu pärast. Sinu pärast.

NAINE: Miks?

NAISE ABIKAASA: Sa meeldid mulle. Ja sul on huumorimeelt ja hea muusikamaitse.

NAINE: Okei, rahune maha. Valmis? *(Helitehnikule.)* Okei, me oleme valmis!

(Karaokestseen, täpselt niivõrd imalalt romantiline nagu me ette kujutame. Lõpeb hullumeelse ja saatuslikult fataalse armumisega.)

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART

Mis teeb ühest loost romantilise loo? Selle algus või selle lõpp?

KAHETEISTKÜMNES STSEEN

Naise abikaasa on politseijaoskonnas.

NAISE ABIKAASA: Kui nüüd kohe päris aus olla, siis ma ei tea. Viis aastat, ma arvan ... Jah, ütleme, et viis aastat. Sellest ajast saati, kui meil lapsed on, ma pakun.

POLITSEINIK: Alati samadel kuupäevadel?

NAISE ABIKAASA: Jah, maipühade nädalavahetus ja mõned päevad enne seda. Siis on juba soe, kala võtab korralikult, aga turiste veel pole.

POLITSEINIK: Alati sama seltskond?

NAISE ABIKAASA: Jah. Aga ma olen teile sada korda juba rääkinud ... Neljakesi, alati, kui just midagi ette ei tule. Kui keegi jääb haigeks või on lastega midagi, töö, ma ei tea, kui midagi tuleb ette. Miks see oluline on?

POLITSEINIK: Inimene on surnud. Praegu on kõik oluline.

NAISE ABIKAASA: Olgu, selge.

POLITSEINIK: Ja muidu, kas te olete sõbrad?

NAISE ABIKAASA: Kes?

POLITSEINIK: Teie neli.

NAISE ABIKAASA: Kas me oleme sõbrad? Jumal küll, ma ei suuda uskuda, millest me räägime.

POLITSEINIK: Palun vastake.

NAISE ABIKAASA: Jah, oleme küll. Oleme küll. Me oleme sõbrad. Väga head sõbrad. Me tutvusime ülikoolis. Jõime ja pidutsesime päris korralikult ja nüüd saame kokku perepidudel ja siis sel ühel nädalavahetusel igal aastal. Elu, nii need asjad käivad.

POLITSEINIK: Kas te olete lojaalsed?

NAISE ABIKAASA: Kuidas palun?

POLITSEINIK: Kas te ütleksite, et te olete sõpradena lojaalsed?

NAISE ABIKAASA: Kellele?

POLITSEINIK: Üksteisele.

NAISE ABIKAASA: Ma ei saa küsimusest aru.

POLITSEINIK: Kui juhtuks midagi, mille pärast keegi teist satuks sekeldustesse või ohtu, kas te hoiaksite kokku?

NAISE ABIKAASA: Ma ei vaevu sellele vastama. Mitte keegi meist ei teinud talle haiget, mõistate mind? Me ei tea, kes see naine on. Me leidsime ta. Mida põrgut siin üldse toimub? Kas te ei peaks otsima inimest, kes talle seda tegi?

POLITSEINIK: Ja abikaasadena?

NAISE ABIKAASA: Mida?

POLITSEINIK: Abikaasadena olete lojaalsed?

NAISE ABIKAASA: Käige põrgu.

MÄRKUS

Prantsuse luuletaja Paul Celanil ja Austria romaanikirjanik Ingeborg Bachmannil oli üks keerulisemaid ja intensiivsemaid armusuhteid, mida kirjandusmaailm teab. Bachmann kirjeldab nende suhet kogu selle julmuses, ilus ja valus detailselt oma romaanis „Malina". 20. aprillil 1970 lõpetab 49-aastane Celan oma elu enesetapuga – ta hüppab Seine'i jõkke ja upub. Mehe surmast kirjutab Bachmann: „Mitte sind ei ole ma kaotanud, vaid maailma."

JUHISED

„Vaata üles, vaata lampe. Mitte midagi ei juhtu, vesi kannab sind. Just nii, puusad üleval, tõsta oma tagumikku. Käed välja sirutatud, põlved sirutatud. Põlved madalamale, need ei tohiks pinnale tõusta. Löö tugevamini, veel, tekita vahtu. Hinga, nina on kogu aeg veest väljas. Ja põlved vees, ma ei taha neid näha, vee all, just nii, jah. Üles, üles, ära lase lõuga rinnale, siruta kael välja, muidu läheb vesi ninna. Just nii, käsivarred sirutatud, jõuliselt, just nii, jah."

KOLMETEISTKÜMNES STSEEN

Naine ja Naise abikaasa istuvad tiigi kaldal.

NAINE: Te siia ei võinud kalale tulla?

NAISE ABIKAASA: Ole nüüd. Sa tead, et siin kala ei võta. Vähemalt mitte söödavad kalad.

NAINE: Lasteaiaõpetaja ütles, et ta ei taha teistega mängida. Et ta mängib kogu aeg üksinda.

NAISE ABIKAASA: See on faas.

NAINE: Sugugi mitte kõik, mis ühe lapsega toimub, ei ole faas.

NAISE ABIKAASA: Sa tead ise ka, et ta on sotsiaalne. Tal on keeruline aeg. Ta ei ole uue rühmaga veel ära harjunud.

NAINE: Pool aastat.

NAISE ABIKAASA: Talle meeldib omaette olla. Sulle meeldib ka mõnikord omaette olla või mis?

NAINE: Kas sa puudutasid teda?

NAISE ABIKAASA: Mida?

NAINE: Seda naist seal vees. Kas sa puudutasid teda?

NAISE ABIKAASA: Palun lõpeta ära. Kas me ei leppinud kokku, et me ei räägi sellest enam?

NAINE: Jah, anna andeks.

NAISE ABIKAASA: Lonksu tahad?

NAINE: Ma ei saa, ma olen roolis.

NAISE ABIKAASA: Me võiksime mere äärde minna? Pikaks nädalavahetuseks. Võtaksime päeva vabaks ja lapse lasteaiast ära? Ujumiseks ei ole küll veel piisavalt soe, aga see võiks ikkagi tore olla?

NAINE: Mis oleks, kui läheks äkki kõikidest veekogudest võimalikult kaugele?

NAISE ABIKAASA: *(naerab)* Jah, ilmselt on sul õigus. Kuule, ma tean, et sul ei ole ka kõige sellega kerge olnud. Aga paari päeva jooksul rahuneb asi maha. See läheb mööda. Nad leiavad mehe, kes seda tegi ja kõik on nii nagu varem.

NAINE: Alguses väidavad kõik, et nad pole seda teinud.

NAISE ABIKAASA: Mida?

NAINE: Kui vaadata doksarju nendest tüüpidest, mõrvaritest, nad kõik ütlevad alguses, et nad ei ole süüdi. Mõned annavadki mõrvast teada, et mitte kahtlust äratada.

NAISE ABIKAASA: See on mõttetu. Ma ju püüan, ma tõesti püüan. Aga sina oled oma otsuse teinud ja mul ei ole lootustki. Kuule, lähme ära koju.

NAINE: Ma jään veel veidikeseks siia.

NAISE ABIKAASA: Ei, me lahkume.

NAINE: Võta sina auto ja ma tulen bussiga koju.

NAISE ABIKAASA: Lõpeta see lolli mängimine, mis sul viga on?

NAINE: Mitte midagi, lihtsalt ...

NAISE ABIKAASA: Kas sa /.../ peale ka üldse mõtled? Sul on laps, kuuled mind? Perekond! Sa ei ole üksinda oma kuradi lugude ja pettekujutelmadega. Sa oled oma peas jumal teab mida välja mõelnud. Sa oled reaalsusega igasuguse kontakti kaotanud. Sa mõtled ainult enda peale, kurat võtaks, sa ei hooli, et lõhud ära oma perekonna, lõhud ära oma tütre...

(Naine lööb teda, kõvasti. Ehmub sellest ise. Mees vaatab teda. Ta tahaks naist vastu lüüa, aga rahuneb siis.)

NAISE ABIKAASA: *(väga rahulikult)* Lähme.

NAINE: Ei.

NAISE ABIKAASA: *(hakkab järsku nutma)* Mul on kahju. Mul on kõigest kahju. Ma ei tea, kuidas me siia välja jõudsime. Mis meiega juhtunud on? Ma vannun, et mul ei olnud selle kõigega midagi pistmist. Ainus, mida ma tahan, on et meie kaks jälle teineteist üles leiaksime. Et me saaksime kuidagi otsast alata. Ütle ainult, mida ma teha saaksin? Mida ma teha saan, ükskõik mida!

NAINE: *(vaatab tükk aega meest, vaikides)* Niikuinii on see alati keegi pereliikmetest.

NAISE ABIKAASA: Mida?

NAINE: Noh ... Peaaegu alati on see kas partner või armuke või isa või poeg või vend või abikaasa. Miks peaksid sina võhivõõrale naisele midagi tegema? Ma tean. Aga ... Liiga palju on kuhjunud. Ma saan vaevu hingata.

NAISE ABIKAASA: Mida sa öelda tahad?

NAINE: Ma ei tea. Lähme.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Minu nimekirjad on lõpetamata. Need näevad välja sellised:

Esimene punkt: Mil moel sarnanen ma oma isaga:

Naeratus, silmad, žestid, filmieelistused, ei söö kõndides, jään teleka ees magama, hoidiseid söön lusikaga, kuidas ma autot juhtides pead toetan, kohvi joomine pärast õhtusööki, häbenen tantsida, tahan inimestele meeldida, ambitsioonikus, kardan nahkhiiri, kuidas ma raamatutes lehekülgede nurki murran, oskus ...

Teine punkt: Mil moel sarnanen ma oma emaga:
Lõug ja kõrvad, tema hääletämber, komme telefoni ära kaotada, mu otsmik läheb higiseks, naeratus, raamatueelistused, kuidas ma närvilisena kõrvataguseid sügan, mulle meeldib jaapani toit, mulle meeldib meri, ujuda, viisipidamine, sõnadega ringikäimine, kannatlikkus, unetus, hirm avaliku esinemise ees, pühendumus ...

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, vaatab nõuderesti ja ütleb: See käib kindlas järjekorras.

NAISE ÄMM: Mis järjekorras?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Nii nagu ema need pani.

NAISE ÄMM: Ma ei mõista.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Nii, et see oleks loogiline ja kõik korralikult ära kuivaks. Esmalt söögiriistad. Kahvlid ühes kohas, lusikad ja noad. Siis klaasid. Tagurpidi. Siis taldrikud. Ja potid kõige peale. Saad aru?

NAISE ÄMM: Ma saan aru.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ei, sa ei saa aru. Kui sa aru saaksid, siis sa ei paneks neid nii nagu sulle meeldib.

NAISE ÄMM: On see tõesti nii oluline?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Jah, see on oluline. On. Ma teen ise.

NAISE ÄMM: Kuule, ma aitan sind.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ei, ma ütlesin sulle, ma teen ise.

NAISE ÄMM: Sa ei ulatu.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma ütlesin: mine ära. (Ta üritab vanaema minema lükata, aga tõukab kogemata üht klaasi, mis maha kukub ja katki läheb.) Näed, mis sa nüüd tegid!

NAISE ÄMM: Pole midagi, see on ainult klaas. Me koristame selle ära.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma tahan koju minna.

NAISE ÄMM: Jah, ma mõistan.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma tahan koju minna. Ma ei taha enam siin olla. Kas ma tohin?

NAISE ÄMM: Jah, tohid.

VIIES PILT

Naine ja Naise abikaasa. Me kuuleme väga valjult ansambli Vanilla Fudge lugu „You Keep Me Hanging On". Kuigi sõnu ei ole võimalik eristada, on ilmselge, et nad on väga ärritunud, aga nende vaidluses on järjest enam pause. Nagu oleks neil üha samal teemal tülitsemisest pisut villand.

NELJATEISTKÜMNES STSEEN

Naise abikaasa on politseijaoskonnas.

NAISE ABIKAASA: Ma ei saa aru, mida te minust tahate. Ma olen teile kõik ära rääkinud ja mitte ainult teile, veel kahekümnele politseinikule enne ja pärast teid. Me ei ole mitte midagi valesti teinud. Me helistasime teile esimesel võimalusel. Need ülekuulamised on nüüd juba nädal aega kestnud. Kas teil ei ole mõnd päris kahtlusalust, keda üle kuulata?
NAISPOLITSEINIK: Mitte esimesel võimalusel.
NAISE ABIKAASA: Mida?
NAISPOLITSEINIK: Te ei helistanud meile esimesel võimalusel.
NAISE ABIKAASA: Niipea kui levi tagasi saime.
NAISPOLITSEINIK: Kolm päeva hiljem.
NAISE ABIKAASA: Ei, kaks ööd hiljem. Sest torm oli tulekul ja me olime šokis. Me ei teadnud, mida teha.
NAISPOLITSEINIK: Kes teda esimesena nägi?
NAISE ABIKAASA: Ma ei tea, ma ei mäleta.
NAISPOLITSEINIK: Kas see olite teie?
NAISE ABIKAASA: Jah, võimalik.
NAISPOLITSEINIK: Võimalik? Küllap selline asi jääks meelde või kuidas?
NAISE ABIKAASA: Kuulge, me kõik olime endast väljas, see oli niivõrd ebareaalne.

Ma olen teile sama juttu nii palju kordi rääkinud, et mul on juba kõik sassis. See kõik tundub nagu üks pikk päev. Nii et jah, see on võimalik. Võimalik, et mina nägin teda esimesena, siis kui ma jõe äärde kusele läksin.

NAISPOLITSEINIK: Rääkige mulle veelkord, kellega te koos olite ja mida te seal tegite?

NAISE ABIKAASA: Ma olen teile sada korda rääkinud.

NAISPOLITSEINIK: Sel juhul ei tohiks olla keeruline ühe korra veel rääkida.

NAISE ABIKAASA: Mul on teist villand. Ma ei ole mitte midagi valesti teinud.

NAISPOLITSEINIK: Te korrutate seda tihti.

NAISE ABIKAASA: Sest see on tõsi.

NAISPOLITSEINIK: Või püüate iseendale sisendada, et see on tõsi?

NAISE ABIKAASA: See on mõttetu. Kas te võiksite palun mu advokaadile helistada?

NAISPOLITSEINIK: Miks teil advokaati tarvis on?

NAISE ABIKAASA: Ma ei tea, öelge teie.

MÄRKUS

Telefon heliseb. Telefonihelin lõpeb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb lõputult, keegi ei võta vastu.

MÄRKUS

Ophelia jookseb mööda randa

“Veel nägu nad kirstus näha said,

(Oh hale, oh hale, oh hale)

Ja hauda veel sadas pisaraid …

Head teed, mu tuvike! […]

Te peate laulma: „All mullas, all mullas," kui te arvate, et ta on all. Oi, kui hästi see kordusriim sobib! […]

Siin on rosmariini, see on mälestuseks. Palun, armsam, pea meeles. Ja siin on käoorvikuid, need on mõlgutuseks. […] Siin on teile venklit, ja kurekelli ka. Siin on ruuti teie jaoks, ja muist on minu jagu; me võime hüüda neid pühapäeva armulilledeks. Oo, aga teil tuleb oma ruuti teistviisi kanda. Siin on maarjalill. Annaksin teile mõned kannikesed, aga need närtsisid kõik ära, kui mu isa suri. Ta olevat õndsat surma surnud."

—W. Shakespeare, Hamlet. Neljas vaatus, viies stseen.[7]

VIIETEISKÜMNES STSEEN

Naise ämm puudutab teda. Naine tõstab pea basseinist välja, jõuab vaevu sisse hingata.

NAISE ÄMM: Kas sinuga on kõik korras?

NAINE: Jah, jah.

NAISE ÄMM: Sa hirmutasid mind päris korralikult. Ma saan aru, et see bassein ei ole sügav, aga sa ei tohi nii pikalt vee all olla. Ma arvasin, et sa oled siin minu aias ära uppunud.

NAINE: Kõik on korras, ma lihtsalt … mõtlesin.

NAISE ÄMM: Mõtlesid? Vees?

NAINE: Jah … jah. Anna andeks, et ma sind hirmutasin.

NAISE ÄMM: Kas kõik on hästi?

NAINE: Jah. Ma ütlesin, et on.

NAISE ÄMM: Ei, ma ei pea seda silmas … Kas sinuga on kõik korras? Kas teil kahel on kõik hästi?

NAINE: Mida?

NAISE ÄMM: Kodus, kas kõik on hästi?

NAINE: Jah. Pole midagi. Ära muretse. Kus /…/ on?

NAISE ÄMM: Sees. Vaatab multikaid.

---

7 Kasutatud on Georg Meri tõlget.

NAINE: Hästi. Ma panen end riidesse ja siis hakkame minema.

NAISE ÄMM: Te võite õhtust sööma jääda.

NAINE: Ei, ei. Me lähme koju. Aitäh abi eest.

NAISE ÄMM: Loomulikult, iga kell.

HELISALVESTIS

Kõlab naise hääl. Ta jutustab oma tütrele.

Sparta kuningas Menelaos oli abielus Helenaga, keda peeti maailma kõige ilusamaks naiseks. Aga Helena armastuse oli Aphrodite lubanud Trooja kuningapojale Parisele, kui too tunnistab Aphrodite jumalannadest kõige kaunimaks. Kui Paris Spartasse saabub, armub ta ülepeakaela Helenasse ja veenab naist endaga Troojasse põgenema. See sündmus käivitab Kreeka ajaloo ühe suurima sõja, sest Menelaos ründab Troojat koos oma venna, Mükeene kuninga Agamemnoniga. Trooja sõda kestis kümme aastat ja selles hukkus tuhandeid ja tuhandeid sõdureid. Kui Trooja lõpuks alistub, saab Menelaos Helena tagasi ja viib ta koju. Mõned kirjeldused väidavad, et ainus põhjus, miks mees Helenat tappa ei lasknud, oli soov sundida naist talle iga päev tõestama, et naine armastab Menelaost ja mitte Parist ja et naine oli teinud vea, mida ei olnud võimalik heastada.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ja jõuamegi kolmanda punktini „verstapostide" nimekirjas. Seda kirja pannes tunneb ema, et lõpuks ometi ta mõistab, mis toimub. Ja mis on see ainus asi, mis talle jäänud on.

Kolmas punkt: *Magamine*. Paar päeva enne sündmust.

NAINE: Miks sa seal magad?

NAISE ABIKAASA: Miks sina diivanil magad?

NAINE: See ei ole sama asi.

NAISE ABIKAASA: Ei ole või?

NAINE: Ei, ei ole tõesti. See, et mina diivanil magan, on seotud minu ja meie suhtega. Meie abieluga. See, et sina meie tütre toas põrandal magad, ma pole päris kindel, millega see seotud on.

NAISE ABIKAASA: Ma kaitsen teda.

NAINE: Mille eest? Kelle eest?

NAISE ABIKAASA: Sinu eest.

NAINE: Minu eest?

NAISE ABIKAASA: Jah, mingis mõttes.

NAINE: Millises mõttes? Palun selgita, miks sa pead vajalikuks minu tütart minu eest kaitsta.

NAISE ABIKAASA: Ma ei tea, mis sinuga toimub. Sa magad elutoas, pärastlõunal lähed sa mänguväljakule ega ütle mulle, kus sa oled. Sa lähed mu ema juurde ja jääd kuni pimedani sinna. Isegi tema helistas mulle ja rääkis, et on mures, sest sa oled täiesti oma maailmas. Sa isegi ei räägi minuga, ei vasta mu kõnedele. Nagu mind polekski olemas. Jah, ma tahan teda kaitsta, kui sul peaks tekkima mõte midagi rumalat korda saata.

NAINE: Näiteks mida?

NAISE ABIKAASA: Näiteks lähed kuhugi ja mulle ei ütle.

NAINE: Sa pead silmas, et ma võin minema joosta?

NAISE ABIKAASA: Näiteks.

NAINE: Aa. Sa kardad, et öösel, kui sina magad, võtan ma meie tütre kaasa ja põgenen koos temaga?

NAISE ABIKAASA: Jah.

NAINE: Kuhu me läheksime?

NAISE ABIKAASA: Mina ei tea, sina oled see, kes viimasel ajal ettearvamatult käitub.

NAINE: Olgu. Sel pole mõtet.

NAISE ABIKAASA: Ei, tõepoolest ei ole.

NAINE: Kas meil on põhjust põgeneda?

NAISE ABIKAASA: Ma ei tea, mul pole aimugi.

NAINE: Ei, mina küsin praegu sinult. Kas ma peaksin midagi kartma?

NAISE ABIKAASA: Loomulikult mitte. Ma lihtsalt ütlen: palun vaata ette, mida sa teed.

MÄRKUS

Kui võimalik, alustame suust suhu hingamisega juba vees, kohe kui tunneme põhja jalge all. Niipea, kui uppunu on kuival maal, tuleb ta ülakeha riietest vabastada. Igal juhul peab avama kaelusenööbid ja vöö. Kui märkame takistusi ohvri ülemistes hingamisteedes, eemaldame kiiresti muda, liiva või vetikad ninast, suust ja kurgust. Me asetame uppumisohvri selili, et vabastada hingamisteed ja alustame koheselt täiskasvanute puhul suust suhu hingamist ja laste puhul suust suhu ja ninasse elustamist. Kui süda ei hakka lööma ega ohver iseseisvalt hingama, peab jätkama elustamist kunstliku hingamise ja südamemassaažiga. Me alustame viie suust suhu hingamisega, millele järgneb südamemassaaži ja kunstliku hingamise kombinatsioon suhtega 30:2. Pärast minut aega kestnud elustamist helistame 112 ja jätkame südamemassaaži ja kunstliku hingamisega. Me jätkame elustamisega, kuni ohver näitab elumärke või kuni kiirabibrigaadi saabumiseni. Teadvusele tulnud ohver tuleb riietada või mähkida kuivadesse riietesse või tekki, sest ta on kaotanud olulisel määral kehasoojust. Me hoiame ohvril tähelepanelikult silma peal, kuni meditsiinitöötajad olukorra üle võtavad. *(Kasutatud on Sloveenia politsei veebilehekülge policija.sl.)*

KUUETEISTKÜMNES STSEEN

Naine on riidepoes.

NAINE: Tere, andke andeks, kas teil seda musta ka on?

MÜÜJA: Ma saan vaadata. Mis suurust?

NAINE: Nelikümmend, umbes.

MÜÜJA: Ma kohe vaatan, üks hetk.

NAINE: Aitäh.

MÜÜJA: Kahjuks ei ole. On beeži või halli.

NAINE: Okei, aitäh.

MÜÜJA: Kas ma saan teid kuidagi veel aidata?

NAINE: On teil aega?

MÜÜJA: Jah, loomulikult. Täna on siin väga rahulik.

NAINE: Sel juhul, ma tahaksin midagi sarnast, aga musta.

MÜÜJA: *(piidleb valikut)* Hmm ... Vaatame ... Äkki midagi sellist?

NAINE: Ei, see on liiga paljastav. Vahest midagi veidi ... tagasihoidlikumat?

MÜÜJA: Mis sündmuse jaoks te otsite, kui küsida tohib?

NAINE: Jah, loomulikult. Matusteks.

MÜÜJA: Oi, andke andeks. Minu kaastunne.

NAINE: Kõik on korras. Ma tegelikult ei tundnudki teda. Ma isegi ei ole kindel, et matustele lähen. Lihtsalt lähen ja kirjutan kaastunderaamatusse. See oli noor naine. Ja mul on kahju.

MÜÜJA: Arusaadav. *(Näitab ühte kleiti.)* Kuidas oleks millegi sellisega?

NAINE: Jah, võibolla, kas see on kaheosaline?

MÜÜJA: Jah, aga neid kantakse koos.

NAINE: Ma proovin seda. *(Nad mõlemad vaatavad otse ette.)* Teate, ta tapeti. Keegi tappis ta. See ... muudab asja. Nii kummaline. Ma pole tundnud kedagi, kes oleks sel viisil surnud. No ega ma teda ka ei tundnud. Kas te olete tundnud kedagi, kes mõrvati?

MÜÜJA: Ei. Kedagi, kes sai surma, seda küll, aga mitte tahtlikult.

NAINE: Jah ... Noh, ega see asi ei ole ka kindel. Nad ei tea, kes seda tegi. Veel mitte. Aga ma ei usu, et see õnnetus oli. No ja kui oligi, keegi ei ole tänaseni süüd omaks võtnud ja see juba näitab midagi.

MÜÜJA: *(näitab musta kostüümi)* Midagi sellist?

NAINE: Ei, see on liiga ümber. Või on nad süüdlase juba tabanud, aga sellest pole veel teada antud. Nad ei taha öelda. Kõik on võimalik.

MÜÜJA: Jah ... *(Tagasihoidlikku musta kleiti käes hoides.)* Äkki proovite seda ka?

NAINE: Jah, see on väga ilus. Tohin ma teilt midagi küsida?

MÜÜJA: Muidugi.

(Siinkohal kasutab Carver dialoogi, mida on võimatu kuidagi teistmoodi edasi anda. Või paremini edasi anda. Nii, et siin kopeerin tema teksti peaaegu sõna-sõnalt.)[8]

---

8 Kuna eestikeelses tõlkes on olemas ainult lühendatud variant Carveri lühijutust, siis seda dialoogi seal ei ole.

NAINE: „Kas te olete kunagi soovinud, et oleksite keegi teine, või lihtsalt mittekeegi, ei miski, kohe mitte miski?

MÜÜJA: Ei saaks öelda, et ma oleksin kunagi niimoodi tundnud, ei.

NAINE: Miks mitte?

MÜÜJA: Kui ma oleksin keegi teine, siis ma kardan, et mulle võibolla ei meeldiks see, kes ma oleksin."

NAINE: Hea vastus.

MÜÜJA: Arvate?

NAINE: Mhm.

MÜÜJA: Proovige seda ka, ma arvan, et see sobiks teile.

NAINE: Aitäh. Andke andeks. Et ma ... Et ma sedasi teid ründasin oma ... mõtetega.

MÜÜJA: Kõik on korras, ärge muretsege.

NAINE: Ma lähen ja proovin seda selga. Andke andeks, üks asi veel ... Mis siis, kui te iseendale rohkem meeldiksite?

MÜÜJA: Kuidas palun?

NAINE: Kui te keegi teine oleksite ... Mis siis, kui te meeldiksite iseendale rohkem kui praegu?

MÜÜJA: Ma ei tea. Ma arvan, et see oleks riskantne.

NAINE: Jah. Jah, muidugi.

MÜÜJA: Kõik on korras. Andke märku, kui te midagi veel soovite.

MÄRKUS

Veemehe loo kolm kaasaegset tõlgendust/ümberkirjutust:

1. *Thriller* või krimijutt: Mees tapab naisi neid Ljubljanica jõkke uputades. Lõpus selgub, et ta on nn „õiglane", kes usub, et talle on kõrgemalt poolt pandud ülesandeks otsustada, milline naine tundub seksuaalselt kõlvatu. Kui ta suudab naise võrgutada, on naine liiga kergelt kättesaadav ja ta tapab naise. Juhtum lahendatakse, kui selgub, et kõik mõrvad on seotud Veemehega (selle hüüdnime paneb talle ajakirjandus). Ta leiab oma ohvreid näiteks Veemehe baarist, Urška kohvikust, Prešereni kõrtsist jne.

2. Sarnane žanr: Naine kolib välismaale, armub ülepeakaela ja abiellub. Ta naaseb

koos oma abikaasaga Sloveeniasse ja mees avastab, et naisel oli varasemas elus rohkelt seksuaalsuhteid, et ta nautis seksi. Mees muutub äärmiselt armukadedaks ja lõpus kägistab naise Ljubljanica jõe ääres, kohas, kus naine noorena meestega lõbutses.
(Lühidalt on Veemees mõlemal juhul keegi, kes karistab naisi naudingu, vabaduse ja seksuaalsuse eest.)
3. Kummaline segu muinasjutust ja armastusloost nagu „Vee puudutus", Väikese Merineitsi vastandversioon: mees, kes elab Ljubljanica jões, poolenisti veeolend, armub naisesse, kes iga päev oma lapsega jõe ääres mängimas käib. Selleks, et endale inimese kuju võtta, müüb ta oma silmanägemise kuradile. Ta uhutakse pimeda mehena rannale ja pikalt otsib ta naist taga. Mehest saab Ljubljanica giid. Lõpuks leiab ta naise üles ja nad armuvad, aga naine ei suuda oma abikaasat ja last hüljata. Mees leiab armastuse hoopis ühe giidiga, kes on algusest peale tema kõrval olnud, aga maismaal ei suuda mees end koduselt tunda, nii et ta uputab end ära ja naaseb seeläbi Ljubljanicasse.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Kolmas olukord, mis jõuab „???" nimekirja, leiab aset baaris, ühes joomaurkas, mis asub parkimisplatsil vaatega kirikule, mille juurde koguneb parasjagu inimesi. Naine istub üksinda lauas. Tal on seljas must kostüüm. Ta vaatab tühjusse.
KÜLASTAJA: Võin ma sinuga liituda?
NAINE: Ei, aitäh.
KÜLASTAJA: Kas kõik on korras?
NAINE: Jah, kõik on hästi.
KÜLASTAJA: Kindel?
NAINE: Jah, ainult pea pisut tuikab.
KÜLASTAJA: Tead, mis pidi olema parim rohi peavalu vastu?

(Naine naeratab, võtab telefoni välja. Mees istub tema lauda.)

KÜLASTAJA: Mida sa jood?
NAINE: Viskit.
KÜLASTAJA: Pisut vara selle jaoks või mis? Mõni ime, et sul pea valutab.

NAINE: Andke andeks, ma tõesti ei ... Palun, kui ma saaksin.

KÜLASTAJA: Jah, loomulikult. Sa paistsid üksildane, nii et ma ... Saad isegi aru.

NAINE: Mhm. Aitäh.

KÜLASTAJA: Oled sa siitkandist?

(Naine raputab pead.)

KÜLASTAJA: Mis sul seal telefonis nii põnevat on?

NAINE: Teate mis, ma pean ühe kõne tegema.

KÜLASTAJA: Loomulikult, lase käia.

NAINE: Kas te palun ...

KÜLASTAJA: Ära karda, ma ei taha sult midagi.

NAINE: Hästi. *(Joob klaasi tühjaks ja tõuseb, et maksta.)*

KÜLASTAJA: *(haarab tal käest)* Hei, pole vaja kohe hüsteeriliseks minna, rahune maha, ma tahtsin ainult juttu ajada ...

NAINE: Palun ärge puutuge mind.

KÜLASTAJA: Oi, me oleme tundlikud! Kuule, ma ostan sulle veel ühe viski, saad seda rahus juua.

NAINE: *(sosinal)* Käige perse.

KÜLASTAJA: Mida?

NAINE: Käige perse. Käige perse. KÄIGE PERSE! Käige siit kus kurat. Jätke mind palun rahule.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ema seisab paigal. Varem oleks ta ilmselt minema jooksnud, võimalikult kiiresti, et saaks peitu pugeda, aga mitte seekord. Ta seisab liikumatult ja vaatab enda ees olevale mehele otse silma, kuni mehel hakkab ebamugav ja ta esimesena minema läheb.

MÄRKUS

„Ma tahan lämbuda," ütlen. "Ma lämbun, kas sa ei näe?"

—R. Carver

KUUES PILT

Naine ja Naise abikaasa istuvad vaikides. Nad vaatavad eri suundadesse, sest neil ei ole enam teineteisele mitte midagi öelda. Otis Reddingu lugu „Try a Little Tenderness" mängib kõrvulukustavalt.

SEITSMETEISTKÜMNES STSEEN

Naine istub laua ääres, lillekimp käes. Tema vastas istub Naise ämm.

NAINE: Aitäh.

NAISE ÄMM: Sa tead, millal iganes tarvis on. Hakkate minema?

NAINE: Jah, hakkame. Kõik läks hästi?

NAISE ÄMM: Ei mingeid probleeme.

NAINE: Väga hea.

NAISE ÄMM: Kohvi tahad?

NAINE: Ei. Või jah. Jah, palun. Aitäh.

NAISE ÄMM: *(vaatab lilli, naeratab)* Kas need on mulle?

NAINE: *(naerab)* Ei, anna andeks.

NAISE ÄMM: Kahju. On need karikakrad?

NAINE: Jah, ja kannikesed.

NAISE ÄMM: *(pärast pikka vaikust)* Olgu, ma siis küsin: kellele need on?

NAINE: Need on ... matustele.

NAISE ÄMM: Oi, mul on kahju.

NAINE: Ei, ma ... lihtsalt ...

NAISE ÄMM: Kelle matused? Keegi, keda ma tean?

NAINE: Ei. Selle naise. Selle, kelle /.../ veest leidis.

NAISE ÄMM: Sa käisid ta matustel?

NAINE: Jah. Või õigemini, ma tahtsin minna ja kaastunderaamatusse kirjutada.

NAISE ÄMM: Miks?

NAINE: Ma ei tea. Ma tundsin, et võlgnen talle vähemalt seda. Ma ei tea. Aga vahet pole ... lõpuks ma ikkagi ei läinud.

NAISE ÄMM: Ei läinud?

NAINE: Ei. Ma tõin /.../ sinu juurde, panin mustad riided selga, käisin kimbul järel, sõitsin kaks tundi, jõin kiriku ees ühe viski, seisin uksel ja vaatasin inimesi, kes sisse läksid ja ... ei suutnud. Ühtäkki tundus, et see on ebaõiglane, et ma seal olen. Seal olid lapsed, vanemad. Kõik murtud ... Kõik leinasid ja mina tegin siis nagu mida täpsemalt? Rahustasin oma südametunnistust? Nii et ma läksin tagasi autosse.
NAISE ÄMM: Ma mõistan. Vajad sa midagi?
NAINE: Miks?
NAISE ÄMM: Lihtsalt küsin.
NAINE: Ei. *(Vaikib mõne hetke.)* Aga tead, milles tegelikult asi oli? Ma ei julenud sisse minna. Ma ei julenud, sest ma kartsin, et näen seal kirstus iseennast. Päriselt ka. Mul oli selline tunne, et ma lähen sisse ja kõik on äkki seal, kõik, keda ma tunnen, teie kõik, puntras koos ja mina olen seal surnuna. Selline tunne. Ma ei saa enam millestki aru. Midagi ... midagi läks katki. Just, seep see ongi, midagi murdus ja ma ei oska enam edasi minna. Ma ei oska seda ära parandada ja edasi minna. Ja keegi ei hooli sellest. Kõik teesklevad, et midagi pole olnud, et aeg läheb edasi ja kõik on nii nagu varemgi, aga ei. Mõned asjad juhtuvad ja siis on kõik hoopis teisiti.
NAISE ÄMM: Ma tean.
NAINE: Ma ei tea, miks ma sulle seda räägin. Anna andeks.
NAISE ÄMM: Pole midagi.

HELISALVESTIS

Kõlab naise hääl. Ta jutustab oma tütrele.

Ateena kuningapoeg Theseus oli üks neist ateenlastest, kes saadeti iga seitsme aasta järel Kreetale, kus kuningaks oli Minos, et nad Minotaurosele ohvriks tuua. Minotauros oli koletis – pooleldi inimene, pooleldi härg – ja elas labürindis, kust mitte keegi elusana tagasi ei tulnud. Aga kui Minose tütar Ariadne Theseust nägi, armus ta mehesse ja tõotas teha nii, et Theseus pääseks väljakutsest eluga. Vastutasuks lubas mees Ariadne oma pruudina koju Ateenasse viia.
Ariadne andis mehele mõõga, millega Minotauros tappa, aga mis kõige tähtsam, ta andis ka lõngakera, mille abil leida tagasitee labürindist välja. Ja Theseus tappiski Minotaurose,

pääses labürindist välja ja võttis Ariadne endaga kaasa. Aga koduteel juhtub midagi ootamatut, Theseus näeb Ariadne uskumatut jõudu, julgust ja tarkust ja see hirmutab meest. Kartes, et naine võtab uuel kodumaal tema võimu endale või ohustab seda, jätab Theseus Ariadne Naxose saarele ega vaata tagasi.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Sellest esimesest õhtust, kui nad karaokebaaris kohtusid, on säilinud üks foto. Kõvasti ülevalgustatud polaroidülesvõte, esiplaanil punases kleidis ema, kes naerab ja kusagil taustal väike must täpp, mis on väidetavalt minu isa pea. Foto on tehtud enne, kui nad koos laulsid. Saatus.
Nii kaua, kui ma mäletan, on see pruuni raamiga foto rippunud elutoa seinal. Kui asjad keeruliseks minema hakkasid, võtsin ma foto sealt ära. Keegi ei öelnud midagi. Nad ei märganud. Ma peitsin seda oma padja all. Siis ühel öösel jäi see kuidagi pahasti minu alla, klaas läks katki ja ma lõikasin endale sisse. Ema ei olnud pahane, ta lihtsalt vahetas linad ära ja viskas foto minema, ühes kildude ja raamiga. Isa ei märganud endiselt, et seda enam seinal ei ole.
NAINE: Miks sa kogu aeg nutad?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ma olen laps. Mul on õigus nutta.

NAINE: Kas sa oled seda kusagilt lugenud?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Mida?

NAINE: Et sul on õigus nutta?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Miks sina kunagi ei nuta?

NAINE: Nutan ikka.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Jah, aga mitte minu nähes.

NAINE: Ei, sinu nähes mitte.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Miks mitte minu nähes?

NAINE: Et sa ei muretseks.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Kas sina muretsed, kui mina nutan?

NAINE: Jah.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Aga kas sa ei muretseks rohkem, kui ma kunagi ei nutaks?

NAINE: Ilmselt küll.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Näed siis?

NAINE: Sa oled pisut liiga nutikas ühe viieaastase kohta või mis? Mis lahti on? Kas sul on kõik hästi?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Jah. Kas sul on kõik hästi?

NAINE: Sa ei pea mult seda küsima. Sa ei pea minu pärast muretsema.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Okei.

NAINE: Tahad lähme kuhugi?

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ei.

NAINE: Kuule, ole nüüd.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Kuhu?

NAINE: Uisutama.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Ema, praegu on suvi.

NAINE: Vahet pole.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Mul ei ole uiske.

NAINE: Sul pole neid tarvis.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: On küll.

NAINE: Ei.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Mul ei ole mütsi.

NAINE: Sul pole seda tarvis.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, ütleb: Külm hakkab.

NAINE: Praegu on suvi.

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, hakkab naerma. Nad naeravad koos. Tütar nõjatub ema vastu. Nad kallistavad.

NAINE: See läheb mööda. Ükskõik, mis see ka oleks, see läheb mööda. Ma luban.

KAHEKSATEISTKÜMNES STSEEN

Me kuuleme Diana Rossi ja ansambli The Temptations laulu „I´m Gonna Make You Love Me".

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Järgneb stseen, mis kannab mu ema mõlemas nimekirjas numbrit neli. Neljas, koolon, üks sõna: lõpp. Lihtsalt nii. See sõna on kaks korda alla joonitud. See leiab aset veidi enne sündmust, mille ümber terve lugu keerleb. Vahest vaid mõni hetk enne. Vahest samaaegselt.
Sel õhtul viib isa mind oma ema juurde. Seejärel koristab ta korteri ära, valmistab õhtusöögi, paneb ülikonna selga ja võtab ema küünlavalgel vastu. Kui ema koju jõuab, paneb isa raadiost tuntud laulu mängima ja palub ema tantsule.

Naine ja Naise abikaasa tantsivad. Teineteise embuses.

NAINE: Mul on kahju.
NAISE ABIKAASA: Ma tean. Minul ka.
NAINE: Ei, ma arvan, et sa ei mõista. See on tõsi … Jah. Mul on kahju.
NAISE ABIKAASA: Mille pärast?
NAINE: Mul on tunne, et ma isegi ei mäleta oma elu.
NAISE ABIKAASA: Mida sa silmas pead?
NAINE: Ma pean silmas, et saabub hetk, mil taipad, et on liiga hilja. Sa ootad, aastaid oma elust, ootad, et midagi juhtuks. Aga tead mis? Samal ajal kõik juba juhtuski. Kõik. Aga mitte midagi ei muutunud. Miski pole enam määrav. Kõik on lubatud. Me lubame teineteisele kõike. Vaata, mida me laseme teineteisel teha. Milline vägivald kogu see värk, mida me korraldame, tegelikult on? Ja kõike seda tehes, on minust saanud mingi

naine, kes on tagajärg otsustest, mille langetamist ma ei mäleta. Otsused, mille tegemine tekitab minus hirmujudinaid. Kogum kompromisse, millele ma oma jah-sõna ei öelnud. Ja ma ei taha enam olla see naine.

NAISE ABIKAASA: Mida sa öelda tahad?

NAINE: Et ma tahan ära minna. Et ma tahan lahutust. Seda ma tahangi öelda.

NAISE ABIKAASA: Ei.

NAINE: Okei. Ma isegi mõistan, miks. Aga see ei ole sinu otsustada. See on minu otsustada. Ma ei tea, kuidas seda sulle öelda, aga kõik, mis ees seisab ... tulevik. Ma ei näe sind selles. Mina olen seal, /.../ on seal koos minuga ja sind ei ole.

NAISE ABIKAASA: Ei, ma olen sulle öelnud: ma ei lase sul seda teha. Ma olen sulle seda kogu aeg rääkinud.

NAINE: Ole nüüd, palun, räägime mõistlikult.

NAISE ABIKAASA: Mõistlikult? Sa just praegu ütlesid mulle, et sa lähed minema, et sa võtad minu lapse minult ära ja sa tahad, et mina käituksin mõistlikult?

NAINE: Ma ei võta sult midagi ära.

NAISE ABIKAASA: Päriselt ka?

NAINE: Kuule, praegu on võibolla just õige hetk. Ajalises mõttes, ma pean silmas. Sa lähed koos poistega paariks päevaks minema, me mõlemad saame asjad läbi mõelda, ennast ette valmistada ja kui sa tagasi tuled, siis räägime /.../le. Ja siis vaatame edasi.

NAISE ABIKAASA: Ma ei mõista, kuidas ma saaksin ennast veel selgemalt väljendada, aga ei. Sa ei tee seda. Me ei lahuta.

NAINE: Aga miks sa tahad sellega jätkata? Me ei ole juba aasta aega suutnud teineteisega rääkida nii, et me tülli ei läheks. Me ei maga koos, me väldime teineteist või ignoreerime. Me päriselt ka ei meeldi enam teineteisele. Kas me ei võiks sellele punkti panna enne, kui teineteist vihkama hakkame? Ma ei mõista, miks me peaksime tahtma jätkata ...

NAISE ABIKAASA: Sest. Sest mina olen nii otsustanud ja me läheme sellega lõpuni.

NAINE: Okei, kui see on sinu soov. Minu advokaat helistab sulle. Mul on kahju. Päriselt ka.

NAISE ABIKAASA: Jah, seda ma näen. *(Naine läheb mehest eemale, ta tahab kingad jalga panna.)* Ma tõotan sulle, et ma teen nii, et kui sa praegu minema lähed, ei näe sa enam mitte kunagi oma tütart.

MÄRKUS

Telefon heliseb. Telefonihelin lõpeb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb.

Telefon heliseb lõputult, keegi ei võta vastu.

HELISALVESTIS

Me kuuleme naist ja naise tütart.

- Ema, palun ainult üks veel.

- Ei, palun, aitab.

- Ainult Io ja Zeusi lugu! Või siis Odysseuse ja Penelope oma? Palun?

- Ei, see pole tervislik. Sa oled viiene. Miks me ei võiks lindistada, ma ei tea, Hansukest ja Gretekest?

- Emme, palun.

- Või siis laulaksime midagi. See oleks tore. Ühine laul. Ja mitte need õudsed lood. Üks hullem kui teine.

- Ma ei taha laulda.

- Okei. Siis intervjuu. Tere, mis su nimi on? Kes sa oled?

- Ema, ei, see on nii ebamugav.

- Okei, siis mida? Mängime nimekirja?

- Okei.

- Olgu. Viis asja, mida sa sel aastal kõige rohkem ootad?

- Lasteaia lõpupidu, puhkus, sünnipäev, kooli algus, koer.

- Koer?

- Jah, et te ostate mulle koera.

- Päriselt? Et meie ostame sulle koera?

- Jah, küll te veel näete.

- Okei, ei jõua ära oodata.

- Küll te näete. Sinu nimekiri!

- Lase tulla!

- Viis asja, mida sa ei jõua ära oodata?

- Millal?

- Igavesti!

- Assa. Sind suureks kasvamas. Sinu isa, kui ta pahas tujus ei ole. Raamatuid, mida lugeda. Raamatuid, mida kirjutada. Ja ... ja potitaimi.

- Potitaimi?

- Jah, seda ma tahaksin teha. Toalilli kasvatada.

- Ainult, et minu koer pistab need nahka, tead seda?

- Sa tead, et taimi tuleb kasta üks kord nädalas? Aga koeraga tuleb jalutada kolm korda päevas.

- Sa räägid kogu aeg, et ma ei viibi piisavalt värskes õhus.

- Kas sul on igale asjale vastus varnast võtta?

- Jah.

- Okei. Kas ma võime nüüd lindistamise ära lõpetada?

- Ma arvan, et on palju suurem tõenäosus, et sinu taimed surevad enne ära kui minu koer.

- Lõpeta või ma ... Pane see kinni.

MÄRKUS

„Nii palju vett nii kodu lähedal, miks ta miilide kaugusele kalale pidi minema?“

—R. Carve

ÜHEKSATEISTKÜMNES STSEEN

Ema ja tütar istuvad köögilaua taga ja vaatavad teineteisele otsa.

NAINE: Kuidas sul läheb?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Hästi. Nüüd on hästi, jah.

NAINE: Ja tüdrukutel?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Hästi, jah. Mõlemad on terved.

NAINE: Ma olen sinust puudust tundnud.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Mina sinust ka.

NAINE: Kas ma saaksin pilti näha?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Tüdrukutest?

NAINE: Jah.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Mhm.

NAINE: Nad on minu nägu.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ei ole.

NAINE: Siis kui ma noorem olin.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ei ole, nad on nagu oma isa suust kukkunud.

NAINE: Küllap vist.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Kas pole mitte naljakas, et see on alati esimene reaktsioon?

NAINE: Misasi?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Iga kord, kui mõne lapse pilti vaadatakse, öeldakse esmalt midagi sarnasuste kohta. Või erinevuste. Nagu see oleks oluline. Ma pean silmas, et nagu see ütleks midagi antud lapse kohta. Minu töökaaslasel on täpselt samasugused käed kui minul. Kohviku ettekandjal samasugused silmad. Ja siis? Ma pean silmas … kas see on miski, mida me peaks soovima või kartma? Ma ei saa sellest aru.

NAINE: Jah.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Mul on tunne, et see ei lõpe mitte kunagi. Nii paljud inimesed ütlevad mulle endiselt, et ma olen sinu koopia.

NAINE: Nojah, aga sellega on ka nii, et … Ma arvan, et inimesed proovivad sulle sel viisil läheneda. Lihtsalt.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Küllap vist. Me oleme nüüd umbes samavanad, kas pole?

NAINE: Umbes.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Mõtled sa vahel, et kuidas asjad nüüd oleksid, kui oleks läinud teisiti?

NAINE: Kui ma oleksin keegi teine?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Näiteks.

NAINE: Ei. Võibolla see keegi teine ei meeldiks mulle. *(Nad mõlemad naeratavad.)* Ma lugesin kusagilt, et kui lapsed sünnivad, on nad esimestel kuudel väga oma isa nägu. Loodus hoolitseb selle eest, et isal tekiks kergemini oma lapsega side, sest ta näeb imikus iseennast. Ja loomulikult kaitseb evolutsioon ema sellise isa rünnakute eest, kes kahtleb, kas laps ikka on tema oma. Nii et on loodud, et kõik imikus meenutaks isa, et poleks isaduses kahtlemist.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Väidetavalt ei vasta see tõele.

NAINE: Ei?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ei. Väidetavalt tekib lapsega side hoopis teistel põhjustel. Seda mõjutavad lõhn, füüsiline reaktsioon, hääl. Sellepärast arenebki nägemine välja hiljem kui kuulmine ja lõhnataju, sest nägemismeel ei ole sideme loomisel nii oluline.

NAINE: See on huvitav.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Jah, küllap vist.

NAINE: Võin ma sult midagi küsida?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ikka.

NAINE: Mis hetkel sa taipasid, et see olen mina?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Keda sa mõtled?

NAINE: See naine Carveri jutustusest. Et see on tegelikult tema naine, et seal vees oli tema ja mitte mingi suvaline naine?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: *(naeratab)* Selles kohas, kus on kirjas, et nad lähevad jõe äärde ja sa vaatad raamatut ja leiad end sealt. Seest. Ma tean seda kohta peast: „Ma vaatan oja. Ma hõljun tiigi suunas, silmad pärani, nägu alaspidi, vaatan kive ja sammalt oja põhjas, kuni mind kantakse järve, kus mind tõukab tuul. Miski …”

NAINE: *(jätkab)* „Miski ei muutu. Me lähme muudkui edasi ja edasi ja edasi ja edasi. Isegi nüüd läheme me edasi, nagu poleks midagi juhtunud.”

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Jah. Alati on samamoodi.

NAINE: Mis?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Nagu poleks midagi juhtunud. Ikka ja jälle. Nad tapavad sind ilma tagajärgedeta, iga minut, ja miski ei muutu. *(Vaikus, mõnda aega.)* Mõtlesid sa kunagi varem, et ta midagi sellist võiks korda saata?

NAINE: Ei.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Kas sa mõtled, miks?

NAINE: Varem mõtlesin.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ning?

NAINE: Kas sellest muutub midagi, kui tead, miks?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Kas sa arvad, et ta oleks seda minule ka teinud?

NAINE: Ei. Ma arvan, et omal kombel tahtis ta sind kaitsta. Ta viis sind oma ema juurde. Sellepärast ta ütleski talle, et tuleb ise sulle järele ja ema ei tohi mitte mingil tingimusel sind koju viia.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Kas sa arvad, et ta tegi seda minu pärast?

NAINE: Mida sa silmas pead?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Et sa ei saaks mind kaasa võtta.

NAINE: Ma arvan, et see kõik oli ainult tema endaga seotud.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Okei. Palun vabandust.

NAINE: Mille eest?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Selle eest, mis sinuga juhtus.

NAINE: Ma ei arva, et sina oled see, kes peaks vabandama.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ma tean. Aga ma arvan, et see on tõde. Miski muu pole enam oluline. Midagi pole enam võimalik teha, me lihtsalt ei hooli enam. Me püüame lihtsalt ellu jääda, leida oma isiklikud mullid kesk meie elu vägivaldsust ja pageda nii tervena kui võimalik.

NAINE: Kas sa arvad, et alati ei ole nii olnud?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Pole aimugi. Ilmselt.

NAINE: Ja edasi?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Tegelikult tunnen ma kõige rohkem sinu häälest puudust. Sellest sidemest. Ma arvan, et meil käis see hääle kaudu. Panen silmad kinni ja kuulen sind, sellest tunnen ma kõige rohkem puudust. Ma suutsin sind ette kujutada, isegi sinu lõhn jäi püsima ja puudutus, aga hääl haihtus. Sellepärast ma kuulasingi muudkui neid kassette.

NAINE: Mis kassette?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Antiikmüüte, mäletad?

NAINE: Aa, muidugi, sa jumaldasid neid.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Jah. Ma arvan, et need õpetasidki mind kõige paremini suhetest aru saama.

NAINE: Pisut morbiidne.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Noh, selline on ka elu või kuidas?

NAINE: Vähemalt on sul huumorimeel säilinud.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Seda küll.

NAINE: Kas see on sinu esimene kirjatöö?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Teine. Või kolmas. Lisaks ülikoolis kirjutatule. Ei midagi märkimisväärset.

NAINE: Siiani! Ei midagi märkimisväärset siiani!

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Eks paistab.

NAINE: On see midagi lõbusat?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Mitte päris.

NAINE: Kahju. Komöödiaid enam ei kirjutata.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: See on tõsi. Katastroof.

NAINE: Ja ongi.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ma ei arva, et see maailmas hetkel kõige suurem probleem oleks, kui aus olla.

NAINE: Mis siis on?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Kõige suurem probleem maailmas?

NAINE: Jah.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Kui palju sul aega on?

NAINE: Lõputult.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Kui ma sind unes näen, siis sa näed alati välja selline, nagu sel fotol, mis elutoa seinal rippus. Mitte selline nagu sa enne surma olid. Seega, mitte selline nagu sa nüüd välja näed, vaid palju noorem. Noorem kui mina praegu. Ma ei tea, miks.

NAINE: Mina ka mitte.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ma olen sellest, mis juhtus, palju mõtelnud. Ja mul on üks teooria. Ma arvan. Ma pole seda väga läbi mõelnud, aga midagi selles on. Tahaksid kuulda?

NAINE: Alati.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Tead, mille poolest kõik need tüübid seal klassikalistes müütides sarnased on? Nemad juhivad mängu. Nii kaua, kui neil on tunne, et nemad langetavad otsuseid, on kõik hästi. Sinnamaani on kõik suurepärane. Aga kui tekib kahtlus, kui kontroll hakkab käest libisema, muutuvad nad kellekski hoopis teistsuguseks. Sest kui sinust saab keegi, tunnevad nemad, et nad on millestki ilma jäänud. Ja lõpuks jääbki ainult vajadus kontrollida. Armukadedus ei muuda neid vihaseks või kadedus või … ei, nad saavad vihaseks siis, kui kaotavad kontrolli. Ja siis, noh, siis on kõik lubatud. Ma arvan, et nad taandavad kõik võimusuhetele. Hoolimata kogu võrdsusest, ei, nende jaoks on keegi ikkagi tugevam. Keegi alati kontrollib. Ja ei tule kõne allagi, mitte mingil juhul, et see ei oleks nemad ise. Siis parem juba lagunegu maailm koost. Jah. *(Paus.)* Ma arvan, et ma peaksin tasapisi minema hakkama.

NAINE: Jah? Sa rohkem midagi juua ei taha?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ei, ma olen väsinud. Varsti jõuamegi lõppu.

NAINE: Ma mõistan. Mul on alati hea meel sind näha.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ma tean. Hoia ennast.

NAINE: Kuule … kas sa mäletad, kes oli klassikalise mütoloogia kangelannadest sinu lemmik?

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Siis kui ma väike olin?

NAINE: Mhm.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ei. Kindlasti keegi, kes oli omadega kimpus. Elektra või keegi.

NAINE: Ei. Ei, hoopiski mitte. See oli Kassandra. Räägi tõtt, isegi siis, kui keegi sind ei usu.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ja seetõttu sai lõpuks temast seksiori mehele, kes oma egosõja võitmiseks lasi oma tütre tappa, seejärel tappis lugematul arvul teisi inimesi ja viimaks viis Kassandra koju, et temaga oma naise ees uhkeldada. Ja naine omakorda lõi nad mõlemad maha. Ilus moraal.

NAINE: Või ka mitte. Mõnede kaasaegsete tõlgenduste kohaselt laseb Klytaimnestra Kassandra vabaks, kui too paljastab talle tõe naissoo tuleviku kohta.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Päriselt? Et ta nagu uskus Kassandrat?

NAINE: Võibolla.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Ja edasi? Milles see tõde seisnes?

NAINE: Seda pead sina teadma.

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Head aega, ema.

NAINE: Head aega.

KOMMENTAAR

NÄITLEJANNA, KES MÄNGIB NAISE TÜTART: Tavaliselt sõltub elus kõik vaid ühest hetkest. Üks sekund. Liblikaefekt – üks tiivalöök. Üks otsus, mis toob kaasa täiesti teistsuguse tuleviku.

Mu ema otsustas viimasel hetkel, et ta valib laulu „I´m Gonna Make You Love Me.” Ma ei tea, kas ta kunagi mõtles, et mis oleks saanud, kui ta oleks tollele paberitükile kirjutanud Diana Ross ja „Remember Me”.

Suurema osa oma noorusaastatest veetsin juureldes selle üle, mis juhtuks siis, kui see naine selles loos ei oleks minu ema. Kui kõik need ajalehtede uudislood ei räägiks minu vanematest. Kui see oleks lihtsalt üks lugu ühest naisest kusagil mujal, kellega juhtus midagi, mis mind kuidagi ei mõjuta. Aga see polnud nii. Kui mu isa oma viimase lause ütles, mõtles ta seda tõsiselt. Ja kui mu ema lahkuma hakkas, tegi isa seda, mida lubanud oli. Ta ei lasknud emal minna. Ta haaras emal juustest ja lõi ta pea vastu köögi töötasapinda.

Ta tegi seda veel kaks korda. Ema jooksis sealsamas keset kööki verest tühjaks. Siis helistas isa oma sõpradele ja tühistas järgmisteks päevadeks planeeritud kalaretke,

tuues ettekäändeks, et oli kuulnud, kuidas selleaastased tugevad paduvihmad olid kogu piirkonna üle ujutanud. Ta nühkis köögi puhtaks, tassis ema autosse ja sõitis sinna – täpselt samasse kohta, kus nad igal aastal telkinud olid. Ta parkis samas kohas, kus alati, ja tassis siis naise laiba eelnevalt valmis vaadatud kohta. Pani telgi püsti ja istus kaks päeva jõe ääres. Ta pesi ema vees puhtaks ja sidus kinni. Kellelgi pole õrna aimugi, miks ta naise sinna viis ja mida ta seal tegi. Tema telefon oli väljas, sest seal pole levi. Kui mu vanaema polnud teda päev otsa kätte saanud, läks ta nende majja ja kuna seal valitses tühjus, helistas ta politseisse. Seejärel hakkas ta emale helistama. Isa oli ema telefoni autosse jätnud ja ma arvan, et see helises vahetpidamata, kuni aku tühjaks sai. Tegelikult see ongi minu ainuke selge mälupilt tollest ajast: vanaema, telefon käes, aina helistamas ja helistamas ja mitte keegi ei vasta.

Ja siis, ühel hetkel, kaks ööd hiljem, otsustas isa, et aitab. Ta läks auto juurde, helistas ise politseisse ja andis ennast üles. Ta tunnistas kõik üles, rääkis kõigest täpselt nii nagu juhtunud oli.

Pole lugu, mida ma poleks püüdnud välja mõelda, veenmaks ennast, et see on kellegi teise lugu. See Carveri lühijutt on lähim variant. Aga tõde saab mu alati kätte.

Minu vanaema, minu isa ema, suri paar kuud enne minu esimese tütre sündi. Ja kui ta haiglas oli, veidi enne minekut, palus ta, et tooksin talle tema kodust ühe asja – suure tumerohelise karbi tema magamistoast. Kui ta selle lahti tegi, tuli sealt välja nimekiri. Nimekiri, kus oli kuussada kaheksakümmend kaks meest. Ainuüksi sellest riigist. Mehed, kes olid oma naised ära tapnud. Kõik, mis ta oli internetist, ajalehtedest ja arhiividest leidnud. Kõik kokku kogutud, katalogiseeritud, sorteeritud. See oli tema nimekiri.

Vanaema ütles, et ta püüdis aru saada, miks mu isa seda tegi. Ta tahtis leida minu isa, tema poja, teguviisile ühest selgitust. Millised on need kollektiivsed anomaaliad, kogemused, iseloomujooned, ükskõik mis, mis neid ühendaks ja selgitaks seda, mida mu isa tegi. Aga ta ütles, et mida rohkem juhtumeid ta leidis, seda selgemaks sai, et mu isa ei olnud erand. Kaugel sellest. Et ta oli lihtsalt üks paljudest, number statistikas, peaaegu, et tavaline nähtus – mees, kes tappis oma naise.

Ja seejärel lisas ta: „Ma tean, et sa juurdled selle üle palju, aga ei. Ära muretse. Sa ei ole absoluutselt tema sarnane."

Näitlejanna, kes mängib naise tütart, jääb hetkeks vait. Nagu tahaks ta midagi muud

öelda, aga muudab siis meelt. See on näidendi viimane monoloog. Näidendi autor arvab, et hea oleks, kui see samas ei oleks lavastuse viimane stseen.
Ta pakub välja, et Naine, tema ema, esitaks laulu, mida ta tol õhtul karaokel laulda tahtis. Enne kui ta meelt muutis.
Võibolla.
Lavastuse loojate asi on otsustada.

VIIMANE PILT

Ema laulab kogu hingest Diana Rossi laulu „Remember Me". Tema tütar ja tema ämm võivad temaga liituda.

Autorist

Maša Pelko on sloveenia lavastaja ja näitekirjanik. Ta on õppinud Ljubljana Ülikoolis võrdlevat kirjandusteadust ja filosoofiat ning lõpetanud ka raadio- ja teatrirežii eriala. Ta on lavastanud pea kõigis suuremates Sloveenia teatrites, nende seas Prešereni Teater Kranjis, Celje Linnateater, Anton Podbevšeki Teater, Glej Teater, Sloveenia Rahvusteater Mariboris, Nova Goricas ja Ljubljanas. Tema töid on valitud nii Sloveenia draama nädala kui ka Maribori teatrifestivali võistlusprogrammi.

Tunnustused:

2025 – Grumi auhinna nominatsioon näidendi „Für Ofelija“ eest
2019 – Canterbury rahvusvahelise raadiofestivali auhind kuuldemängu „Žrtve radia bum bum“ lavastamise eest
2018 – Grumi auhind parimale noorele näitekirjanikule Sloveenia draama nädalal näidendi „Kraljevi otroci“ („Kuninglikud lapsed“)
2018 – üliõpilasauhind Zlatolaska (eest Kuldkihar) parima lavastuse ja osatäitmise eest lavastuses „Zimska pravljica“ („Talvemuinasjutt“)
2017 – üliõpilasauhind Zlatolaska (eest Kuldkihar) parima lavastuse ja osatäitmise eest lavastuses „Igrajte tumor v glavi!” („Mängi kasvajat peas!“)

Tõlkijast

Liis Aedmaa on dramaturg, lavastaja ja tõlkija. 2002. aastal lõpetas ta Tartu Ülikooli kunstiajaloo erialal ning 2024. aastal omandas Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia lavakunstikoolis magistrikraadi lavastaja erialal. Alates 2023. aastast on ta Ugala Teatri loominguline juht, olles aastatel 2013–2023 töötanud seal dramaturgina. Enne Ugala Teatris tööleasumist täiendas ta end ka loovkirjutamiskoolis Drakadeemia. Oma loomingus uurib ta sotsiaalseid teemasid, kasutades peamiselt dokumentaalteatri võtteid. Tõlkijana on ta tõlkinud arvukalt näidendeid inglise ja rootsi keelest.

Tunnustused:

2022 – Eesti teatri auhindade eripreemia – lavastuse „Kui sa tuled, too mul lilli“ loomise eest koos Laura Võigemastiga
2021 – Viljandi linna teatripreemia – lavastuse „Kui sa tuled, too mul lilli“ loomise eest koos Laura Võigemastiga
2020 – Eesti Rahvuskultuuri Fondi Kristi ja Siim Kallase fondi stipendium
2007 – Eesti Teatri Agentuuri näidendivõistluse äramärkimine näidendi „Kormoranid ja karuputk“ eest

Autoriõigus © 2026 kuulub vastavatele autoritele, tõlkijatele ja õiguste omajatele.

Käesoleva väljaande autoriõigus © 2026 Drama of Smaller European Languages (DoSEL)
/ Prešereni Teater, Kranj

Kõik õigused kaitstud.

Ettekandeõigused: Maša Pelko
Kontakt: masa.pelkoo@gmail.com

Tõlkeõigused: Estonian Theatre Agency

Kontakt: litsents@teater.ee

Drama of Smaller European Languages

Maša Pelko: FÜR OFELIJA (Mitologija utapljanja)
Maša Pelko: FÜR OPHELIA (Uppumise mütoloogia)

Prevod v estonščino: Liis Aedmaa
Tõlge eesti keelde: Liis Aedmaa

Izdaja: Prešernovo gledališče Kranj v okviru projekta
Drama of Smaller European Languages (DoSEL).

ZANJ Rok J. Bozovičar, direktor
UREDNIK Dino Pešut
PRODUKCIJSKA UREDNICA Tamara Bračič Vidmar
GRAFIČNO OBLIKOVANJE Ana Bassin

Kranj, Slovenija, september 2026

Avtorske pravice © 2026 pripadajo avtorjem, prevajalcem in imetnikom pravic.
Ta izdaja © 2026 Drama of Smaller European Languages (DoSEL) / Prešernovo gledališče Kranj

Vse pravice pridržane.

Nobenega dela te publikacije ni dovoljeno reproducirati, shranjevati v sistem za shranjevanje in iskanje podatkov ali prenašati v kakršni koli obliki ali na kakršen koli način – elektronsko, mehansko, s fotokopiranjem, snemanjem ali kako drugače – brez predhodnega pisnega dovoljenja založnika in ustreznih imetnikov pravic.

Drama ostaja intelektualna lastnina avtorice.
Prevod ostaja intelektualna lastnina prevajalke.

Väljaandja: Prešeren Theatre, Kranj projekti
Drama of Smaller European Languages (DoSEL) raames.

ESINDAJA Rok J. Bozovičar
TOIMETAJA Dino Pešut
TEHNILINE TOIMETAJA Tamara Bračič Vidmar
KUJUNDAJA Ana Bassin

Kranj, Sloveenia, september 2026

Autoriõigus © 2026 kuulub vastavatele autoritele, tõlkijatele ja õiguste omajatele.
Käesolev väljaanne © 2026 Drama of Smaller European Languages (DoSEL) / Prešereni Teater, Kranj

Kõik õigused kaitstud.

Ühtegi käesoleva väljaande osa ei tohi ilma väljaandja ja vastavate õiguste omajate eelneva kirjaliku loata reprodutseerida, salvestada andmete säilitamise ja otsimise süsteemi ega edastada mis tahes vormis või mis tahes viisil – elektrooniliselt, mehaaniliselt, fotokopeerimise, salvestamise või muul viisil.

Näidend jääb oma autori intellektuaalseks omandiks.
Tõlge jääb oma tõlkija intellektuaalseks omandiks.

DOSEL
DRAMA
OF SMALLER
EUROPEAN
LANGUAGES

PREŠERNOVO
GLEDALIŠČE

TEATRU
MALTA
il-kumpanija
nazzjonali
tat-teatru

TEATRI KOMBËTAR I KOSOVËS
NATIONAL THEATRE OF KOSOVO

Sala Beckett
Obrador Internacional
de Dramatúrgia

TEATRO
ARRIAGA
ANTZOKIA

eesti
teatri
agentuur

Иван Вазов
НАРОДЕН
ТЕАТЪР
1904

CROATIAN
NATIONAL
THEATRE
IN ZAGREB

Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA.

**Co-funded by
the European Union**

Rahastatud Euroopa Liidu poolt. Avaldatud seisukohad ja arvamused on ainult autori(te) omad ega pruugi kajastada Euroopa Liidu või Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusameti (EACEA) seisukohti ja arvamusi. Euroopa Liit ega EACEA nende eest ei vastuta.